SİTÜASYONİST ENTERNASYONAL

ALTIKIRKBEŞ

ve sancı geç saatlerde...
VENI
VENI
VENI

ALTIKIRKBEŞ YAYIN

Sitüasyonist Enternasyonal
1.baskı: Ekim 2008

Yayın Yönetmeni
Kaan Çaydamlı

Dizi Yönetmeni
Şenol Erdoğan

Kapak Tasarımı
Erol Egemen

Baskı
Umut Matbaacılık
(0-212) 637 04 11

ALTIKIRKBEŞ YAYIN
Sertifika no: 10860

Kadıköy'ün yağmurlu ve puslu sokaklarında hazırlanan
bu kitap sizi uçurumdan aşağı atabilecek güce sahip olabilir.
Herhangi bir şekilde ve özellikle izinsiz olarak iktibas edildiğinde
Kadıköy'ün o bilinen, serin ve rutubetli lâneti, yıllar boyunca bunu yapanı
takip eder, saçları dökülür, rüyasında sürekli olarak Kadıköy sokaklarından
akın akın geçerek yıllık intiharlarını
gerçekleştirmeye giden lemur sürüleri görür
ve derin bir yalnızlığa gömülür.

ALTIKIRKBEŞ YAYIN
bir Kaybedenler Kulübü tribidir.
Lise sk çaydamlı apt no:7 d:9 Acıbadem
Tel-Fax: (0–216) 346 05 79 – 04 78
www. altikirkbes.com.tr
kopotak@gmail.com

SİTÜASYONİST ENTERNASYONAL

NOT BORED'in katkılarıya
Jan D. Matthews
Ken Knabb
Guy Debord
Guy Bodson
Bill Brown

*

Hazırlayan
Şenol Erdoğan

Türkçeleştirenler
Merve Darende
Melis Oflas
Artemis Günebakanlı

ALTIKIRKBEŞ YAYIN
Kadıköy

İçindekiler

S.E'NİN SUNUMU

S.E'YE TEMEL GİRİŞ

S.E'YE MARKSİST GİRİŞ

SİTÜASYONİZM TOPLUMU

SİTÜASYONİZM NEDİR

SİTÜASYONİSTLERE PUNK BAKI

KISA

Geç kalmışlık, hep…

Aslında Türkçede çok önemli 3 Sitüasyonist metin sunuldu bize (ki bunlara içerde dipnotlar verildi), "azınlık" tarafından önemsendi bu metinler salt, doğal olarak da satmaları on yılı buldu, sürüyor…

Hep olduğunca b filmi tadındaki ülkelerde tarih, nesneleştirilir ve satılır, kapitalin malı edilir. Sözde muhalif de kör alıcı konumundadır. Bu her an "enternasyonal"in de başına gelebilir, "piyasa" bunu gösteriyor.

Debord'un "satıldığı" bir dünyada sanırım "gösteri"den bahsetmeye artık gerek yok. Blisset'in dediğince: "Debord harbiden öldü" ama "akbabalar" yaşıyor. Kültür seviciliğin kuşları…

Bu kitap neden ortaya çıktı: katıldığımız bir Sitüasyonizm üzerine panelde, iki akademisyenin nasıl zırvaladığını gördükten sonra alınan karar neticesinde ortaya çıktı. Enternasyonal'in "yığın" halinde külliyatını bütününden neredeyse bir şey anlamayacak olan insanların önüne koymak anlamsızlığın ta kendisidir. Manifestosal bütüne pratiksiz bugünden bakmanın saçmalığı üzerine konuşmaya da hiç

gerek yoktur. Yapılması gerekenin ne olduğu üzerine değerli insanların katılımı ve fikirleriyle kısa bir yürüyüş sonrasında alınan karar şuydu: "nedir" sorusunun net cevabının verilmesine yaklaşılması ve tam anlamıyla *pop* yapılanmadan uzak "hap" kavramı dışında bir "giriş" sunarak; bu, "nedir" ortadan kaldırışını çok yönlü beslemek. Bu oldu.

Son olarak, kitabın yazarları da çevirmenleri de eserlerinin yayın haklarını ÖZGÜR BIRAKMIŞLARDIR. Bu kitabın hiçbir hakkı mahfuz vs değildir. Arka kapakta yer alan linkten de isteyen indirebilir.

Bu kolektifte zevkle emek veren herkese teşekkür ederiz.

GOD SAVE THE T.C

Haz.

Sitüasyonist Enternasyonal'in Sunumu

Türkçesi
Merve Darende

Hadi bir denemeyle başlayalım: Belirsiz ve anlaşılmaz "situasyonist" kelimesini internet'te aratın.

MetaCrawler karşılaştırılan 45 referans gösterir. Magellan geri dönen 47 sonuç rapor eder. Lycos 409 tane belgenin varlığını iletir. Excite 792 tane belgenin bulunduğunu bildirir. InfoSeek ise 1,285 tane site sunar. (Saolun millet. Motorlarınıza bayılıyorum!)

Her halükarda, 1957'de İtalya'da vücut bulan ve muhalif olmak uğruna ellerinden geleni yapmalarına rağmen, üyelerinin birer şöhret olmaya başladığını anlayınca 1971'de dağılan, kasten muğlak ama çok etkili olan bir grup avangart sanatçıdan ve aşırı solcu şahsiyetten oluşan Sitüasyonist Enternasyonal'e (SE) hatırı sayılır bir ilgi vardır.

SE için en az dört ana sunum ya da rehber çoktan yazılmış ve İnternet'e yüklenmiştir. (Okumakta olduğunuz kitap ta bu amaçla ortaya konmuştur zaten.)

1) İçeride de okuyacağınız "SE'ye Giriş" adlı metin. Eğer Greil Marcus'un 1989 tarihli Ruj Lekesi[1] (şüphesiz SE üzerine İngilizce yazılan en iyi eser) kitabıyla ve Sitüasyonistlerin Sex Pistols, Gang of Four ve The Feederz gibi Anglo-Amerikan punk grupları üzerindeki etkileriyle ilgileniyorsanız, bu metne başvurabilirsiniz. Bu SE'ye giriş, bir kamu skandalına yol açmamak için 1981'den sonra yazılan tek değilse bile, az sayıdakilerden biridir.

2) Jamal Hannah'nın "Egoist Communism" sitesinde yer

[1] Bu eser Ayrıntı Yayınları tarafından dilmize kazandırılmış ve yayımlanmıştır.

alan "SE'ye dair" adlı kendi metni. Şüphesiz yüklenen dört sunumun en iyisi, bu kısa deneme, SE'nin mürekkep yalamış gençlere, öğrencilere ve entelektüel terklere (adamakıllı sıkıcı ve baskıcı olarak algılandıkları için normalde devrimci gruplarla ya da siyasetle hiçbir alakaları olmayacak insanlar) çekici geldiğini vurgular.

3) Shawn Wilbur'un kendi sitesinde yayınlanan "SE'nin Kullanımı Üzerine"(1994) adlı kendi metni. Sitüasyonistlerin (Hegel'in epigramlarını parodileştirmeye niyetlenmiş) tercih ettiği epigramatik biçimde yazılmış bu metin, bir nevi antiturizm gibi kentsel mekanları sürüklemek ve reklamları ve diğer görkemli propaganda biçimlerini harap etmek gibi Sitüasyonist uygulamaların daimi önemini vurgular.

4) Max Anger'ın Against Sleep And Nightmare sitesinde yayınlanan "10 Basit Adımda SE'yi Aşmak" adlı metni. Çok vahim bir şekilde yazılmış, yanlışlıklar ve baskı hatalarıyla delik deşik edilmiş ve neredeyse takip etmesi imkansız olan bu metin açık bir şekilde "eleştiri"ye cüret eder ve sağlam ya da adil bir tavırla tanımlamak ve açıklamak için aslında hiç zahmete girmediği sitüasyonistlerle bu suretle işini bitirir. Aslında bu metin son 15 yıllık gidişatta Anglo-Amerikan fanzinlerinde yayınlanan SE ile ilgili birçok yazının kalitesini göstermek açısından mükemmel bir örnektir.

Açıkça bellidir ki, bu dört metin "Sitüasyonist" kelimesi için yapılan bir aramadaki tüm hitlerin açıklamasını karşılamaz. Aslına bakılırsa, SE'nin kurucu üyelerinden biri olan, en çok eser veren ve en etkili teorisyeni kabul edilegelmiş, onun

1971'de kalan son üyelerinden olan Guy Debord'a ilişkin sihirli kelimeden bahseden bir hayli makale ve eleştiri şu anda İnternet'te mevcuttur. Debord'un SE'nin gelişimindeki ebedi merkezi rolünden ve Debord SE sonrası dönemde kısa ama vurucu kitaplar yazmaya, yayınlamaya devam ettiğinden, birkaç tane Sitüasyonist-etkili uzun metrajlı film yaptığı için; Sitüasyonist hareketin öğrencilerinin ve amatör tarihçilerinin çoğunun alışkanlığı SE'ye içlerinden biri de Guy Debord olan 70 farklı insandan oluşan bir grup muamelesi yapmaktansa Debord'un hayatının bir aralığı muamelesi yapmaktır. Bu nedenle sitüasyonistlere genel bakışların ya da onların tanıtımlarının birçoğu, Debord'un kitaplarının eleştirilerinin, özellikle de 1967 tarihli başyapıtı Gösteri Toplumu ve onun devamı niteliğindeki 1988 tarihli Gösteri Toplumu ve Yorumlar[2], 1989 tarihli otobiyografisi Panegryque'ın içinde verilmiştir.

Görünüşe bakılırsa, yeni yazılan bu Sitüasyonist Enternasyonal'e giriş gibi, yaklaşık her beş yılda bir, bir makalenin (yeniden) yazılması ve (yeniden) yayınlanması gerekir; zira SE'ye eksiksiz bir girişin, ya da onun genel bir değerlendirmesinin ve eleştirisinin yazılması pek muhtemel görünmüyor. Peki neden böyle? Bazıları yeni bitmiş II. Dünya Savaşı'ndan sonraki dönemde sabit kalan, artık varolmayan bir grubu eksiksiz bir şekilde özetlemek kolay olmalı diye düşünebilir. Ama mesele bu değildir. Yalnızca, ne zaman yeni biri kendi çalışmasına nereden başlaması gerektiğini merak etse, her seferinde SE'ye ilişkin aynı eski sunumları yeniden basmaya

[2] Bu eser de Ayrıntı Yayınları tarafından basılmıştır.

devam etmek yeterli değildir. Biri, her seferinde tekrar başlamak zorundadır.

Bu olağandışı durumun – çok da kötü bir şey olmayan (aslında dogmatizmi engellediği için iyi bile sayılabilir) – varlığının tek açıklaması, 1960'ların ortalarından beri Amerika ve İngiltere'deki yayıncıların Sitüasyonist kitaplar, broşürler, el ilanları, duvar posterleri, grafiti ve senaryolar arasında bir çeviri dalgasına neden olmuş olmalarıdır. (SE'nin Amerikan ve İngiliz kolları olmasına rağmen, yapının kollarının büyük çoğunluğu Avrupa ülkelerine dayanmaktadır. Fransız kolu, SE'nin en çok eser veren teorisyenlerini ve yazarlarını içine dahil ettiğinden beri, Sitüasyonist metinlerin çoğu şu anda Fransızca orijinalinden İngilizceye çevrilmekte ya da çevrilmeyi beklemektedir.)

1981'de Ken Knabb kendi Situationist International Anthology'sini yayınladığında, şimdi üçüncü baskısındadır; 1983'te, ufak Amerikan matbaaları Left Bank ve Black & Red, Raoul Vaneigem'ın 1967 tarihli Traite de savoir-vivre a l'usage des jeunes generations ve Debord'un La Societe du Spectacle adlı kitaplarını yeniden bastığında ya da yeni çevirilerini yayınladığında; 1989'da Çağdaş Sanat Enstitüsü Sitüasyonist eserlerden oluşan bir gezici sergi (Paris, Londra ve Boston) düzenlediğinde ve daha önceden çevrilmemiş materyallerden oluşan bir sergi katalogu yayınladığında; 1992'de ufak İngiliz matbaaları Pelagian and Rebel, Guy Debord'un altı filminin her birinin senaryosunu çevirip bastığında ve 1995'te Keith Sanborn Debord'un en ünlü filmi La Societe du Spectacle (Simar Films, 1973) için altyazılı bir çeviri hazırladığında; bir

dönemeç aşılmıştır[3].

Gün geçtikçe SE ve onun 14 yıl boyunca yaptıkları konusunda daha fazla şey öğreniyoruz. Kaçınılmaz olarak, sitüasyonistlerle ilgili en temel görüşlerimizin değişmeleri ya da düzeltilmeleri gereklidir ve şüphesiz gerekli olmaya devam edecektir. Tercüme edilmesi gereken Fransızca yazılmış daha önemli muhtelif Sitüasyonist kitaplar vardır. Aynı zamanda gayet ilgi çekici ama hala çevrilmemiş Danca, Felemenkçe, Almanca, İtalyanca ve İspanyolca pek çok Sitüasyonist metin vardır. Ve böylece yaklaşık olarak, önümüzdeki on yıl içersinde bu kıyılara varmak için en az birkaç tane İngilizce çeviri dalgası olacak.

Birkaç yılda bir SE'ye yeni bir giriş yazılmasının bir diğer sebebi de, Sitüasyonist literatürün tüm diğer büyük sanatlar gibi, herhangi biri tarafından, Fransızcaya ya da metinlerin kendilerine aşinalığı olsa bile, kesin bir şekilde özetlenmek için fazla deneysel, değişken ve kendi içinde çelişkili olmasıdır.

Önemli bir şey her zaman gözden kaçar. SE'ye dair tüm rehberler ve özetler can alıcı hatalar, inanılmaz ihmaller, talihsiz yanlış yorumlamalar ve zayıf ya da düşüncesizce yapılmış değerlendirmeler yapmaya mahkum gibi görünür. İki

[3] "Ciné-Sabotage" metni, 6.45 tarafından yayımlanmak üzeredir. Ayrıca 2008 Tüyap Sanat Fuarı bünyesinde yeralması şu an planlanan Sitüasyonist Serginin ana hazırlayıcısı olan 6.45, bu kapsamda Türkçe altyazıları hazırlnanan "gösteri toplumu" filmini de sanal olarak dolaşıma sokacaktır.

tane SE'ye girişin ve artık üçüncüsünün de yazarı olarak, ne yazık ki tecrübeme dayanarak konuşuyorum.

Ama aynı zamanda kuvvetle ihtimaldir ki, yeni girişler yazılması "problemi" SE'ye ya da onun metinlerinin doğasına bağlı değildir. Aksine "problem", kendimizi içinde bulduğumuz toplumun değişen yapısıyla ve onunla olan ilişkimize bağlı olabilir. Göreceğimiz üzere, Sitüasyonist proje hem batının kapitalizmini hem de doğunun bürokratik komünizmini tamamen ortadan kaldırıp tarihte ilk defa gerçek ("anarşist") sosyal demokrasi kurmayı hedefleyen bir girişiminin başlangıcıydı. SE'nin dağılmasından beri, benzeri görülmemiş sayıda olay cereyan etmiştir; en basitinden dünya sahnesi artık 1950'li, 60'lı ve 70'li yıllarda olduğu gidişatta değildir. Özellikle Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (Tüm Avrupalı uyduları gibi) yıkılmış ve kaybolup gitmiştir.

Dolayısıyla kapitalizm ve bürokratik komünizm arasındaki küresel karşıtlık - 1957'den 1971'e kadar olan dönemde sivri olan- durgunlaşmıştır. Ama kaybolmamıştır: Dünya'nın en kalabalık nüfuslu milleti, nitekim dörtte biri, hala totaliter bir "sosyalist" bürokrasi tarafından yönetilmektedir. Silahlı çatışmalar jeopolitik alanda giderek daha az yer alırken, sosyoekonomik alanda daha fazla yer almaya başlamış gibidir; ırksal ve etnik düşmanlıklar da ideolojik düşmanlıkların yerine geçmiş gibidir. Ama uluslararası sınıf mücadelesi kaybolmamıştır: Nijerya, Arnavutluk, Seul, ve Yangon[4]'daki işçi sınıfları günümüzde yoğun bir mücadele vermektedirler, tüm güç-

[4] Myanmar'ın başkenti.

leriyle hem onlara hükmeden askeri cuntalara hem de onları acımasızca sömüren çokuluslu şirketlere karşı savaşmaktadırlar. "Soğuk Savaş sonrası Dönem"'in (yani organize karmaşanın), ortasında kapitalizmden başka bir şeyin mümkün olup olmadığını ya da hiç mümkün olup olmayacağını hayal etmek oldukça zordur. Buna rağmen, anarşist sosyal demokrasinin ortaya çıkışı için maddi ön koşullar her gün daha da olgunlaşmaktadır.

Bu nedenle, kapitalizmin gerçekten ne olduğuna ve nasıl işlediğine dair açık ve kesin bir tanıma sahip olmayı ve kapitalizmin tamamen ortadan kaldırılabileceği, bürokratik komünizmin önlenebileceği ve anarşist sosyal demokrasinin başlayabileceği somut ve etkili bir düzene sahip olmayı herşeyden daha fazla isteyen bir grup anarşist ve sanatçıdan oluşan Sitüasyonist Enternasyonal'in hikayesini (tekrar) anlatma gereği hissederiz.

Söylediğimiz gibi Sitüasyonist Enternasyonal, üç ufak ama azimli Avrupalı grubun temsilcilerinin sahip oldukları ortak noktaları ve beraber yapabilecekleri şeyleri görmek için buluşmalarından bir yıl sonra 1957 yılında İtalya'da kurulmuştur. Bu üç grup Letrist Enternasyonal (1952'de kurulmuştur, Fransa kökenlidir),IMIB[5] (1953'de kurulmuştur, İtalya kökenlidir), ve COBRA (1948'de kurulmuştur, Kopenhag, Brüksel ve Amsterdam kökenlidir [nitekim grubun adı buradan gelir].)'dır. Tüm bu grupların karakter olarak Avrupalı olması, varoluşunun ilk yılı içerisinde Avrupa'nın (Almanya ve İs-

[5] The International Movement for an Imaginist Bauhaus.

kandinavya) diğer bölümlerinde de kollar edinen Situasyonist Enternasyonal hakkında bir hayli şey söyler.

Başlangıçtan, SE –bir nevi enternasyonalistlerin enternasyonal federasyonu- milletler, milli kimlik ve milliyetçilik ile olan bağlarından tamamen kurtulup dünyada da gerçekten neler olup bittiğine dair en doğru betimleme ya da dışavurum olmaya niyetlenmişti. (Tesadüf eseri değil, geçmişte ve halen dünyada gerçekten neler olup bittiği, genellikle belli ülkelere önceden kısıtlanmış ileri kapitalizmle bağdaştırılan belli koşulların ve fenomenlerin enternasyonal hale getirilmesidir.) Üç kurucu mikro grubun yanı sıra oluşturmak için bir araya geldikleri makro grubun da kasıtlı olarak ufak(asla aynı anda bir düzine üyeden fazlasını almayarak) tutulması gerçeği, bize SE'nin uluslararası olduğu kadar kusursuz, militan ve uç bir örgüt olarak tasarlandığını gösterir.

Belirlenmiş enternasyonalizmin dışında LI, IMIB ve COBRA iki şeye karşı derin bir sadakat ve bağlılık gösterdiler: doğası gereği ikisi de aslında ütopik olan, çağdaş sanat ve radikal politika. Bu grupların problemi, II. Dünya Savaşı'ndan yaklaşık on yıl sonra, modern sanatın ve radikal politikanın mevcut ya da geleneksel biçimlerinin çok azının (eğer varsa) telafi edilemez bir şekilde yozlaşmış ve tükenmiş olmaları, ya da dev şirketlerle, Nazizm ve Stalinizmle işbirliği içerisinde olmalarıydı. Nereden bakılırsa –hem pro-kapitalist siyasi partilerde, hem onların "sosyalist" alternatiflerinde, hem iş yerinde hem de boş vakitlerde– elitler, gerçeküstü liderler ve muazzam, gayri şahsi bürokrasiler giderek bireylerin hayatlarını daha fazla egemenliği altına alıyor, denetliyor

ve mahvediyordu. Ütopya tam anlamıyla hiçbir yerdeydi.

Besbelli bu yıldırıcı problemin çözümü mevcut biçimlerin yalnızca üstünkörü tamir edilmelerini reddetmek ve baştan hem modern sanatı hem de radikal politikayı yeniden keşfetmektir. Ama nasıl? Onları sanat ve politikanın baştan ele alınacakları -ama geçmişte sıklıkla yaşanmış olan; yanlış anlamaktan, birbirleriyle olan ilişkilerini denetlemeye ya da dogmatik bir şekilde inkar etmeye kalkışmaktan ziyade birbirlerini zenginleştirecekleri ve güçlendirecekleri bir şekilde ele alınacakları- birleşik bir projede toplamının bir yolunu bularak.

1940'ların sonlarında, gençliğinde Sürrealist bir partizan olan ve sanat duygusunu kaybetmemiş Marksist sosyolog Henri Lefebvre tarafından işaret edilen yönü izleyerek Sitüasyonist Enternasyonal, birleşik projelerini geçmişle bağdaşan istekler ve beklentilerden ve sözde gelişmenin nesnelliğinden ziyade günlük hayat ile bağdaşan istekler ve beklentilere, bireylerin öznelliğine dayandırmıştır. SE'e göre hem modern sanat hem de radikal politika; toplumun çoğunluğu için burada ve şimdi, bu hayatta, gün be gün –uzak bir gelecekte, Cennet'te ya da Büyük Devrim sonrası bir dönemde değil- heyecan verici, tatmin edici ve anında etkili olmalıdır.

Her dakika vaatlerde bulunup ve yine bunların muhakkak sağlanacağını duyururken, insani zenginleştirme ve memnuniyet vermeyi ertelemeye devam eden sanat ve politika ortadan kaldırılmalıydı. Sitüasyonistlerin "harikulade" olarak

adlandırdıkları bu biçimler, sözde Gelişme'nin çok uzun zaman önce modern hayattaki günlük hayatı yaşayan bir cehennemden ziyade bir yeryüzü Cenneti haline getirmek için gerekli maddi ön koşulları ürettiği gerçeğini gizlemek üzere tasarlanmışlardır.

Ortada bunu yapacak biri ya da talip olmadığı için, SE "gösteri toplumu"na (modası geçmiş, köhne ve bozulmuş olanı bile isteye devam ettiren irrasyonel toplumuna) karşı bir saldırı başlatma zahmetini yakında başkalarının da katılacağından gayet emin bir şekilde bizzat kendisi üstlenmiştir. Örgütün kuruluşundan on yıldan kısa bir zaman sonra, tek kelimeyle SE'nin haklı olduğu netlik kazanmıştır. Sosyal devrim hem cazip hem de mümkündü ve hala öyledir.

Sitüasyonist Enternasyonal'in üyeleri, hayallerinde canlandırdıkları sanat ve politikanın yeni karmasını (mesela sosyal hayatın yeni biçimlerini) belirten çeşitli isimler ve ifadelerle çıkagelmişlerdir. Bu belirtmelerin en önemlisi, SE'nin dergisinin ilk sayısında "üniter bir çevrenin ve olayların bir oyununun kolektif örgütü tarafından somut ve kasıtlı bir şekilde "yapılandırılan bir hayat anı" olarak tanımlayacağı "varedilmiş durum" idi. "Sitüasyonist" ismi bu merkezi ve henüz kasıtlı olarak muğlak kavramdan gelmiştir. Bir Sitüasyonist " durumların yapılandırmasıyla uğraşan", "durumların inşa edilmelerinin teorik ya da pratik eylemiyle ilişkisi olan" ve aynı zamanda SE'nin de bir üyesi olan kimsedir.

Böylelikle temel ve dolayısıyla üretken bir belirsizlik yaratılır: Sitüasyonistler olmasına rağmen, "sitüasyonizm" diye

bir şey yoktur –SE'nin deyişiyle "mevcut gerçeklerin yorumlanması doktrini" yoktur, öğrenilecek ve tekrarlanacak bir dogma yoktur -zira gerçekten Yirminci Yüzyıl'a uygun durumlar daha inşa edilmemiştir. Böyle durumlar, birileri onların yorumlarından bir dogma ya da doktrin çıkarmadan EVVEL inşa edilmeliydi. "Sitüasyonizm diye bir şey olmadığı" için, SE, dergisinin ilk sayısında; "sitüasyonizm kavramının besbelli anti-sitüasyonistler tarafından icat edildiğini" deklare etmiştir. Ama eğer sitüasyonizm düşüncesinden bile vazgeçersek,"durumların inşa edilmesi teorisi"nden nasıl bahsedebiliriz ki? Ortada ne teorisi olabilir?

Belki de gerçekten inşa edilmiş bir durumun somut bir örneği meseleyi aydınlatmaya yardımcı olabilirdi. Ama bu, tamamen SE'nin problemiydi (ve en büyük gücüydü, zira bu problem SE'nin 15 yıllık gidişattaki değişen koşullara uyum sağlamasına izin vermiştir): birçok tarihi örnek bulabilecek olmasına rağmen, SE hiçbir zaman ideal bir inşa edilen durumun gerçekten ne olduğu konusunda tam bir anlaşmaya varmamıştır. Neticede de SE üyelerinin durumunu belirlememiş, organizasyon bir bütün halinde inşa ile ilgilenmiştir. Ama bu gerçeğin eyleme bir engel teşkil etmesine izin vermektense, SE inşa edilmiş bir duruma yol gösterebilecek her türlü geçidi açmıştır, her ne olursa olsun.

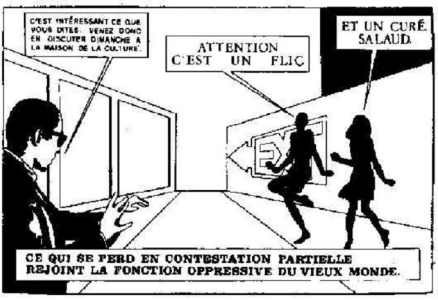
Daha iyi anlaşılsın diye, diğerlerinin yaptığı gibi, SE'nin tarihinin üç farklı aşamadan oluştuğunu varsayalım.(Bu varsayımın Thomas F. McDonough'nun "Rereading the Situationists, Rereading Debord" adlı makalesinde reddedildiğini dikkate alalım.) İlk aşamada (1957–1961 arası), örgüt

üyeleri kendilerini sanat ve politikanın yeni karmasının yaratıcı dışavurumlarına adamışlardır. Bu birkaç yıl boyunca, şaşırtıcı miktarda ve çeşitlilikte sanat bazlı politik ("sentetik") eserler ürettiler: dergilerinin nüshaları, risale, broşür, albüm, teybe kaydedilmiş sunumlar ve dersler, konferanslar, sergiler, resimler, çizimler, mimari model ve planlar, filmler, boykotlar, "harikulade" kültürel olaylara engel olunması vs vs. Bu ilk aşamada, inşa edilmiş bir durum Amerika'da "performans"-gerçek, insani tutkuları tatmin etme amacı uğruna eldeki tüm araçların bir sentezi olduğu ölçüde politik olarak radikal olan interaktif bir performans- olarak bilinen şeye akrabaydı, sitüasyonistlerin kendi olaylarının yalnızca tüm performans alanlarını değil, tüm çevreleri kuşatmalarını, doldurmalarını ve dönüştürmelerini beklemelerine rağmen. Bir başka deyişle, bir durumun inşa edilmesi, oldukça büyük bir insan topluluğunun işbirliğini ve katılımını gerektiren bir şeydi.

Imp. Art Presses du Marais 5, rue Aubriot Paris IV

CAMARADES, CECI N'EST QU'UN COMMENCEMENT. POUR EN SAVOIR PLUS LONG SUR VOUS-MÊMES, POUR RECONNAÎTRE RAPIDEMENT VOS POSSIBILITÉS LISEZ LA REVUE "INTERNATIONALE SITUATIONNISTE", LE NUMÉRO 11 VIENT DE PARAÎTRE, BOITE POSTALE 307 03 PARIS,

internationale situationniste

la
société
du
spectacle
GUY DEBORD
Internationale situationniste
BP 307-03 — PARIS
traité de
savoir-vivre
à l'usage des
jeunes générations
RAOUL VANEIGEM

1962 civarında SE'nin üyeliği ve yönetimi, kısmen örgütün radikal politikadan ziyade avangart sanatla ilgili görünen insanları dışlayıp onlarla yollarını ayıran katı politikasının bir sonucu olarak, kısmen de SE'ye katılma niyetiyle yaklaşan yeni insan tiplerinin bir sonucu olarak değişmeye başladı. Kabaca ama tam olarak belirtmek gerekirse: radikal bir şekilde deneysel olan sanatçılar inişteydiler ve radikal bir şekilde deneysel olan teorisyenler çıkıştaydılar. Bu kopma ya da bölünme öylesine derindi ki, bir düzinenin yarısından fazla dışlanmış Sitüasyonist (Nashistler olarak adlandırılanlar) İkinci Sitüasyonist Enternasyonal'i kurdu. Bu ad altında bu eski sitüasyonistler, Amsterdam'dan "The Situationist Times from Amsterdam"ı yayınlayarak birkaç yıl boyunca aktif olmaya devam ettiler. Ama o zamanlarda ya da son zamanlarda şans eseri resmi olarak hiç dağılmayan İkinci Enternasyonal'e çok az ilgi gösterilmiştir.

1962'den 1967'ye kadar devam eden (Birinci) Sitüasyonist Enternasyonal'in tarihinin ikinci aşamasında; grubun vurgusu, eleştirel gösteri teorisini geliştirmekten, sanat-bazlı politik eserler üretme yönüne kaymıştır. Bu nedenle sitüasyonistlerin operasyon sahneleri, sergi alanlarından, üniversite amfilerine taşınmıştır. 1965 yılında SE, Strasbourg Üniversitesi'nde konuşma yapmayı amaçlayan ünlü sibernetikçilere yapılan saldırılara destek olmuştur. Ertesi yıl, SE Strausborg Üniversitesi'ndeki bir grup radikal öğrenci sayesinde yayımlanması (pek de eğlenmeyen) öğrenci birliği tarafından karşılanan "On

the Poverty of Student Life"[6] ı kaleme almıştır. Enteljensiya arasındaki bu gerginlik döneminin doruk noktası Sitüasyonist teorinin neredeyse eş zamanlı iki kitabının yayımlanmasıydı: Debord'un "La Societe du Spectacle"ı ile Vaneigem'in "Traite de Savoir-vivre"si. Bu eserlerde ve bu dönem boyunca SE'nin dergisinde yayınlanan makalelerde, inşa edilmiş bir durumun ne olduğuna dair en iyi örnek, 1871 Paris Komünü, 1921 Kronstadt Ayaklanması ya da 1956 Budapeşte İşçi Konseyi gibi, bilinen bir isyan haline gelmiştir.

SE'nin, 1968 Mayısının başında tüm Fransa'yı haftalar boyunca felce uğratan ve neredeyse Fransız hükümetini deviren, bugüne kadar benzeri görülmemiş genel bir yasadışı grevi tetikleyen festivalimsi Paris'i işgal hareketinde karşılaştığı ve katıldığı, 1968'te geride bıraktığı yönelim buydu. Birçoklarının aksine (şüphesiz İkinci SE'nin üyeleri de dahil), sitüasyonistler bu düpedüz anarşist isyan patladığında ve halkı ele geçirdiğinde, gafil avlanmadılar –onlar zaten 10 yıldan uzun bir süreden beri böyle bir isyanın gelişini öngörmekteydiler. Sonuç olarak, SE; Mayıs Olayları süresince hızlı, güvenli ve etkili bir şekilde hareket etti; üyeleri de, o andan itibaren birçok yorumcunun önemsiz, yerel ve var olmamış gibi defetmeye kararlı olduğu olayın önemini açık ve net bir şekilde görebilmişlerdi. Diğer taraftan, SE'nin enternasyonal devrimci hareketi diriltme konusundaki bağlılığı sarsılmadığı için, isyanın başarısızlığa uğramaması için bazı belirgin Sitüasyonist özelliklere sahip olmasından başka çaresi yoktu

[6] 6.45 tarafından yayına hazırlamaktadır.

(Enrages'in politik-poetik grafiti ve sloganları, popüler kültürden alınan ve yine ona karşı kullanılan görüntüleri kullanımı ve günlük hayat tarzlarının radikal değişimi talepleri gibi).

SE'nin üçüncü aşaması (1968-1971 arası) büyük ölçüde, Mayıs 1968 süresince Paris'te ve Fransa'nın başka bir yerinde yaşananları açık bir şekilde rapor etmek, belgelere dayandırmak ve yorumlamakla geçmiştir. İsyanı üstlenmelerinin açıklığından ve ciddiyetinden, sitüasyonistler- Rene Vienet'in 1968 tarihli kitabı "Enrages and Situationists in the Occupations Movement" da ve dergilerinin 12. oysa aslında son sayısında (Eylül 1969)- onun hem en malumatlı hem de en yararlı hesaplarını ortaya koymuşlardır. Ama SE bir sonraki adımının ne olması gerektiği konusunda emin değildi, şimdi bu "çok beklenen devrim" gelmişti; gerçekten, üyeleri bile SE'nin Mayıs'ın akabinde daha önce olduğu gibi varlığına devam edip etmemesi gerektiği konusunda emin değildiler.

1970 yılının başında bu sorular üzerine örgütte oylama yapılmıştır. Yılın sonunda, Raoul Vaneigem istifa etmiştir ve birçok üye sürekli "düşüncelere daldığı" için, yani Mayıs 1968'in yıldızı olma konumuyla çok fazla ilgilendiğinden ihraç edilmiştir. 1971 yılında SE'nin kalan üyeleri grubu dağıtmaya ve kendi kişisel eylemlerini bağımsız bireyler olarak sürdürmeye karar vermişlerdi. Ertesi yıl grup içerisinde, SE'nin sessiz ve beklenmedik dağılma kararı dışında her şeyle ilgili -Mayıs 1968 isyanı, sitüasyonistlerin şaşırtıcı görüş netlikleri, Vaneigem'in istifası ve bunun getirdiği sorunlar vs.- derinlemesine analizlerin yapıldığı "The Veritable Split in the

International"ı yayınlamıştır.

Grubun diğer seçme hakları arasında; kendilerini istenmeyen ünlerine alıştırmak ve bunu amaçlarına ulaşmak için, ya da kendilerini silahlandırmak, yeraltına inmek, terörist olmak için, 1970'lerde Fransa, Almanya, İtalya, İngiltere ve Amerika'da birçok aşırı solcu grubun yaptığı gibi, nasıl kullanacaklarını öğrenmek vardı. Ama şüphesiz bu seçenekler saçma diye bir kenara atıldılar. Kalan tek seçenek hareketlerinin hiç beklenmedik bir şekilde bir anda ortaya çıktığı yere geri dönmek için, mümkün olduğunca sessiz bir şekilde ortadan kaybolmaktı. Debord'un 1973 tarihli sinematik uyarlaması "La Societe du Spectacle" daki SE' ye veda öylesine sessizdir ki, filmin varolma nedeninin SE'nin yükselişini ve düşüşünü kutlamak olduğu gerçeğini gözden kaçırabilirsiniz.

Ne geçmişlerine taparlar ya da onu inkar ederler. 1960'lara duyulan özlemle tertemiz ve öldürülen insanların kanları tarafından kirlenmemişlerdir. Sitüasyonistler kir üzerlerine bulaşmayı denedikçe uzaklaşmayı bilmişlerdir, kendi kaderlerinin efendileridirler. Böylece bu bize, artık onların planlarının bunu yapabilecek hırsa, vizyona ve bağlılığa sahip herhangi biri tarafından her an yeniden sürdürülebileceğini gösterir.

Hal böyleyken, besbelli ve kaçınılmaz olarak, Sitüasyonist Enternasyonal'in teorisini ve pratiğini Amerika'daki çağdaş mücadelelere uygulamaya çalışan herhangi bir toplu girişimde problemler yaşanacaktır. Şimdi bunların en önemli dört tanesi üzerinde yoğunlaşalım.

1) Sitüasyonist Enternasyonal kendisini avangart bir grup olarak örgütlemiş ve yönetmiştir, gerçekten de, sanki bu yüzyılın pek çok avangart grubunun en sonuncusu olacak gibiydi. Grup üyeleri arasında eşitliği sürdürmek konusunda militan olsa da, SE yine de devrimcilerden oluşan elit bir gruptu. Yetenekli insanları üye yapmaya ve bir süre sonra vaatlerini yerine getiremediklerini görünce de çıkarmaya çalışıyordu. Burada problem Amerika'nın avangart geleneği olmayan bir ülke olmasıdır. Burada bunu çok iyi beceren kültürel hareketler anti-elitist, kapsayıcı ve "zamanına aittir". Ufak gruplar – ne kadar ihtişamlı isimleri ya da iddialı planları olursa olsun- Amerika gibi uçsuz bucaksız bir ülkede kolaylıkla, aslında rutin bir şekilde kaybolurlar. Bu nedenle, SE örneği Amerika'ya getirilirse ya da uyarlanırsa, müstakbel sitüasyonistler onun kapsayıcılığının bir sonucu olarak ne teorik ne de örgütsel olarak tutarsız olmayan, heterojen, tabana yayılmış bir hareket inşa etmenin bir yolunu bulmak zorundadırlar.

2) Sitüasyonist Enternasyonal hem devletin hem de özel sektörün modern sanat eserlerinin sponse edilmesi , dağıtılması ve sergilenmesi işinde beraber olduğu bir kültürden doğmuştur. Nitekim bu kültürde SE'nin "geri kazanma" diye adlandırdığı şeyin yani isyanı paraya dönüştürmenin iki yolu vardır. Bu iki geri kazanma yolu da, savaşmak için SE geliştikçe, sanatın uygulamasını (hatta saptırma, kaydırma ve psikocoğrafya gibi Sitüasyonist sanat tekniklerini dahi) bırakmayı ve "geri kazanma"'ya bağlı tehlikeleri yeteri kadar gözetmeden uygulayanları kınamayı giderek daha gerekli bulmuştur. Burada problem, Amerika'da devletin hiçbir zaman gerçek anlamda modern sanat işinde olmamasıdır; yalnızca özel sektör sanat yoluyla yapılan yaralayıcı saldırıları ve tehlikeli talepleri geri kazanmaya alışkındır. Bu nedenle, eğer Amerikan sitüasyonistler olacaksa, iş sanat üretimine geldiğinde geri kazanmanın can alıcı fonksiyonunun farkındalığını da yitirmeden orijinal sitüasyonistlerden daha az dogmatik olmak zorundadırlar.

3) Sitüasyonist Enternasyonal hem özel hem de bürokratik mücadele karşıtı uzun bir anarşist karşı-koyuş geleneğinden gelen politik kültürden doğmuştur. Avrupa anarşizmi, belirleyici savaşlar kazanmamış ya da başarılı devrimler çıkartmamış olmasına rağmen, 1957 ile 1971 arasındaki dönemde, yandaşlarının da payıyla aktif bir sosyal eğilimde kalmıştır. Sonuç olarak SE, anarşizmi -her zaman uzak durmak için uğraştığı- toplumun egemen kurumlarına göre kendi pozisyonunu tanımlayacak ve açıklığa kavuşturacak faktör olarak kullanabilirdi. Burada problem; Amerika'nın kendi geleneksel kuralsızlığına ve anarşist geleneğine (Benjamin Tucker ve William Godwin'den Dünya Sanayi İşçileri'ne ve Dwight MacDonald'a uzanan)- rağmen, alışılagelmiş bir biçimde devlete karşı gerçekleştirilen terörist şiddet ile karıştırılan anarşizmden fazlasıyla ve derinlemesine bir şüphe duymasıdır. Ve sözde Amerikan sitüasyonistler anarşizmi, hem "aşırı bireyselcilerin" ve hem de kendileri gibi anti-bürokratik anti-kapitalistlerin uyum içinde olabilecekleri bir şekilde tanımlamak ve uygulamak zorundadırlar.

4) Sitüasyonist Enternasyonal etkili işçi sendikalarına ve güçlü bir işçi hareketine sahip bir kültürden doğmuştur. Bu sendikaların köhnemiş komünist solun hakimiyeti altında olmasına rağmen, SE iki şeye güvenmekteydi: bunlar yönetilen üyelerin sınıf bilinci, sınıf mücadelesi ve devrimci sosyalizmden bahsetmeye alışkın olmaları ve dolayısıyla SE'nin yayınlarını kolayca anlayabilecek olmalarıydı; sıradan sendika üyeleri çeşitli komünist partiler tarafından görevlendirilen kuramsalcı entelektüellerin yanı sıra, SE üyeliği ya da anarşist devrimci tasarının bağımsız dışavurumları için de mükemmel adaylardı. Burada problem şuydu; Amerika'nın neredeyse tüm büyük işçi sendikaları sosyalistler tarafından kurulmuş olmalarına rağmen, bu sendikalar A) on yıllık toplu işçi karşıtı siyasi ve ekonomik politikalardan sonra şiddetli bir biçimde zayıflatılmıştır ve B) birkaç yıldır sürekli gerilemekte olan organize komünist sol gruplar tarafından daha fazla kontrol edilmemiştir; hatta uğruna mücadele bile edilmemiştir. Dolayısıyla Sitüasyonist olacak Amerikalılar, işçilerin devrimci temalar ve retorikler konusunda alışkın ve rahat olmalarına bel bağlamamak zorundadırlar ve okuyucular, katılımcılar, erler ya da siper yoldaşları, başka bir yerden gelmek zorunda olanların hepsi için sendikalara ve "sosyalist" politik partilere istemsiz ya da zorunlu bir biçimde bakmak zorundadırlar.

Ama insanların beklentilerini bu belirli şekillerde değiştirmek, anarşizmi benimsemek ve Marksizm'in yalnızca "saptırılmış" olmaması gerektiğini (günümüze uyarlandığında) aynı zamanda sonunda ekarte edilmiş olduğunu da kabul etmek demektir. Burada sunulan değişiklikler yapıldığı tak-

dirde Sitüasyonist projeden geriye ne kalabileceğini merak etmeye herkesin hakkı vardır. Özellikle de, artık proletaryaya ve Stalinist partilerin hem özel hem de bürokratik kapitalizme karşı etkili bir şekilde mücadele etmesini önlediği hususlara sıkıca odaklanmayan bir Sitüasyonist teoride ve uygulamada sitüasyonistlerle ilgili ne olduğunu herkes sorabilir. Cevap "SE'nin devrimci harekete tanıştırdığı çeşitli taktiklerden ve tekniklerden başka hiçbir şey" olacak gibi görünmektedir. Bu, sitüasyonistlerin aslında stratejik düzeyde Marksizm'e; Bakunin'in, Proudhon'un, Blanqui'nin anarşizmine olduklarından daha yakın olduklarını iddia etmeleriyle sonuçlanabilir. Bu aynı zamanda Maksizmi devrimci bir hareket stratejisi olarak kullanan SE'yi de dibe çekebilir ki onu bu bataktan kurtaracak yegane şey anarşizmdir. Ama bu bizi, sitüasyonistlerin yaptıklarını çağdaş Amerika'ya uygulamaya çalışmaktan alıkoymamalıdır. Zamana, mekana ve koşullara uyan bir şekilde davrandığımızda gerçekleştirebileceğimizden, bizi cesaretlendirmelidir.

Sitüasyonist Enternasyonale
Temel Giriş

Türkçesi Merve Darende

Sitüasyonist Enternasyonal 1957'te "International Movement for an Imaginative Bauhaus", "The Lettrist International" ve "The London Psychogeographic Society" olarak adlandırılan birkaç grubun birleşmesiyle oluşan politik ve sanatsal yönü olan bir gruptu.

Ana felsefeleri, kendileri tarafından "üniter bir çevrenin ve olayların bir oyununun kolektif örgütü tarafından somut ve kasıtlı bir şekilde inşa edilen bir hayat anı" olarak tanımlanan durumların yaratılmasıydı.

Onları çevreleyen gelişmekte olan kapitalist dünyayı büyük ölçüde eleştiriyorlardı ve tüketim mallarının promosyonuna ve bu ürünlerin vaat ettiği "yüksek hayat standardına" karşı ciddi bir hoşnutsuzluk duyuyorlardı. Ana karakterlerden biri olan Guy Debord insanlar arasındaki ilişkilere hükmeden ve toplumumuzu onun müşterilerinden biri haline getiren günlük hayat gösterisinin yerine geçen "Gösteri Toplumu" kavramını türetti.

İşe "Internationale Situationiste" dergisini yayınlayan, ağırlıklı olarak sanatsal yönü olan bir grup olarak başlayan yapı, derginin diğer bölümleri başka ülkelerde oluşturulmasına rağmen, Paris'te Ren'in batısı olarak adlandırılan alan civarında toplanmıştır. Belirttiğimiz ve belirteceğimiz gibi; Sitüasyonistler tarafından yazılan iki başyapıt; Guy Debord'un "Society Of The Spectacle"'ı ve Raoul Vaneigem'in "The Revolution Of Everyday Life"'ıdır.

Sitüasyonistler, Paris'teki Mayıs 1968 başkaldırılarına katılmalarına bağlı olarak uluslararası kötü bir ün edinmişlerdir.

Bu Sorbonne Üniversitesi'nin işgaline neden olmuş ve Fransa'yı da Genel Grev'in eşiğine getirmiştir. Öğrenciler caddelerdeki çatışmalarla durumu ele geçirdikçe, Paris duvarları Sitüasyonist sloganlarla bezenmiştir.

Netice itibariyle 1972'de dağılan SE, sayısız anti-kapitalist ve devrimci sanat grubunu ve bireyi etkilemeye devam etmiştir.

Aşağıda sitüasyonizmin kendi ağzından kendini anlattığı eserlerin bir seçkisini bulacaksınız.

The Situationist International

Modern Kültür'de Devrim ve Karşı Devrim

Öncelikle, dünyanın değişmesi gerektiğini düşünüyoruz. İçinde kendimizi hapsedilmiş hissettiğimiz hayatın ve toplumun en özgürleştirici değişimini istiyoruz. Böyle bir değişimin uygun eylemler yoluyla mümkün olacağını biliyoruz.

Bizim ilgi ve çalışma alanımız, kültür ve geleneklerin nüfuz bölgesinde daha kolay tanınabilen ama tüm devrimci değişikliklerle karşılıklı ilişki içerisinde uygulanması gereken belirli eylem araçlarının kullanımı ve yenilerinin keşfedilmesidir.

Bir toplumun "kültürü" hem hayatı örgütlemesinin muhtemel biçimlerini yansıtır hem de önceden fikir verir. Yaşadığımız çağ; dünyanın daha üst düzey bir örgütlenmesini talep eden modern üretim imkanlarının gelişiminin, gerisinde kalan devrimci politik eylemin gecikmesiyle karakterize edilmiştir…

Burjuvanın düşüş döneminde yaşadığı çelişkilerden biri; entelektüel ve sanatsal tasarımın soyut ilkesine saygı gösterirken, gerçek tasarımlara ilk ortaya çıktıklarında karşı çıkıp sonunda onları sömürüyor olmasıydı. Bu, bir azınlık arasında belirli bir düzeyde eleştirel ve deneysel bir araştırma sürdürmesi gerektiği içindir ama bu eylemi dar bir şekilde bölmelere ayrılmış faydacı disiplinlere yönlendirmeye ve herhangi bir

bütünselci eleştiri ve deneyimin önüne geçmeye özen göstermek zorundadır. Kültürün nüfuz bölgesinde burjuva, çağımızda onun için tehlikeli olan yenilik zevkini, yeni çıkmış karışık, rütbesi inmiş ve zararsız biçimler yönünde değiştirmeye çalışır. Kültürel aktiviteyi denetleyen ticari mekanizmalar yoluyla, avangart eğilimler, toplumun onu destekleyebilecek bölümlerinden, genel toplumsal koşullar yüzünden zaten kısıtlanmış bölümlerinden koparılmıştır…

Kolektif bir avangart kavramı, içerdiği militan yönüyle, eş zamanlı olarak kültürde tutarlı bir devrimci programın gerekliliğine ve böyle bir programın gelişimine engel olan güçlere karşı mücadele etme gerekliliğine yol açan tarihsel koşulların son ürünüdür. Böyle gruplar eylem alanlarını, aslen devrimci politikalar tarafından yaratılan belli örgütsel metodlar ile değiştirirler ve bu andan itibaren eylemleri politik bir eleştiriyle bağlantılı olmaksızın anlaşılamaz hale gelir.

Situasyonist Enternasyonal Üzerine

Bizim ana fikrimiz durumların inşa edilmesidir, bir başka deyişle, hayatın anlık ambiyanslarının somut bir şekilde inşa edilmesi ve onların daha üstün bir tutkusal niteliğe dönüştürülmesidir. Sürekli olarak etkileşim içerisinde olan iki bileşenin karmaşık unsurlarına dayalı sistematik bir müdahale geliştirmemiz gerekir; hayatın maddi çevresi ve ona yol açan ve onu radikal bir şekilde değiştiren hareket tarzları.

Çevre üzerine eylem perspektiflerimiz bizi üniter şehircilik kavramına götürür. Üniter şehircilik öncelikle, tüm sanatların ve tekniklerin birleşik bir çevre kompozisyonuna katkı sağlayan araçlar olarak kullanılmasına denir. Böylesine birbiriyle ilişkili olan bir birlik, mimarinin geleneksel sanatlar üzerindeki eski egemenliğinden ya da uzmanlaşmış teknolojinin ve ekoloji gibi bilimsel araştırmaların anarşik şehirciliğe halihazırda tek tük uygulanmasından kıyaslanamaz bir şekilde daha geniş kapsamlı olarak tahayyül edilmelidir.

Üniter şehircilik, örneğin, yiyecek ve içeceğin farklı türlerinin dağıtımını olduğu kadar akustik çevreyi de belirlemelidir. Hem yeni biçimlerin tasarımını hem de mimarinin, şehirciliğin, şiirin ve sinemanın önceki biçimlerinin détournement'ını içermelidir. Hakkında çok konuşulan bütünleyici sanat, yalnızca şehircilik düzeyinde gerçekleştirilebilir. Ama artık geleneksel estetik kategorilerinin hiçbirine uymayabilir. Üniter şehircilik deneysel şehirlerinin her birinde,

bizim geçici olarak klasik "mahalle" terimiyle belirtebileceğimiz, belirli sayıda güç sahası şeklinde hareket edecektir. Her mahalle komşu uyumundan farklı olarak kendine özgü bir uyum yakalayacaktır; ya da bunu gerçekleştirmemesi genel armoniyi bozan bir süreç yaratacaktır. […]

Davranış üzerine eylemimiz, aslında kısaca yeni bir türün oyunlarının keşfi olarak tanımlanabilecek geleneklerdeki bir devrimin diğer arzulanan yönleriyle bağlantılıdır. En genel amaç, hayatın vasat olmayan kısımlarını genişletmek, hayatın boş anlarını mümkün olabildiğince azaltmak olmalıdır. Böylelikle biri, insan hayatını niceliksel olarak arttıran bir proje olan girişimimizden, şu anda araştırılan biyolojik metodlardan daha ciddi ve gelişmeleri önceden kestirilemeyen niteliksel bir artışı otomatik olarak işaret eden bir girişim olarak bahsedebilir. Situasyonist oyun, klasik oyun kavramlarından rekabet öğesini ve günlük hayattan kopmayı kökten bir biçimde yadsımasıyla ayrılır. Diğer taraftan, gelecekteki özgürlük ve oyun egemenliğinin beraberinde getireceklerinin lehine bir tavır takındığını belirttiği için etik bir seçimden ayrı değildir.

Bu perspektif besbelli, çağımızın eriştiği üretken güçlerin seviyesinden kaynaklanan boş zamanların sürekli ve hızlı artışına bağlıdır. Bu aynı zamanda, gözlerimizin önünde vuku bulan, sınıf mücadelesindeki önemi henüz yeterince analiz edilmemiş bir savaş olan, boş zaman savaşı gerçeğinin tanınmasına bağlıdır. Bu zamana dek yönetici sınıf, ideoloji ve burjuvanın zevklerinin şaşırtıcı yan ürünleri ile proletaryayı sersemletmekte eşsiz bir araç olan boş zaman aktiviteleri için

çok geniş bir sanayi sektörü geliştirerek, devrimci proletaryanın zorla ondan kopardığı boş zamanı kullanmakta başarılı olmuştur.

Televizyonda yayınlanan ahmaklıkların bolluğu muhtemelen, Amerikan işçi sınıfının herhangi bir politik bilinç geliştirmekten aciz oluşundan kaynaklanır. Kolektif baskı yoluyla, kendi işgücü bedelinde işgücünün üretimi için gerekli minimumun üstünde ufak bir artış sağlayarak, proletarya yalnızca mücadele gücünü genişletmez aynı zamanda mücadele alanını da genişletir. Bu mücadelenin yeni biçimleri çok geçmeden direkt olarak ekonomik ve politik çelişkiler doğurur. Şimdiye kadar ileri endüstriyel teknolojinin mücadelenin bu yeni biçimlerini ortaya çıkardığı tüm ülkelerde, devrimci propagandanın durmaksızın onların üstesinden geldiği söylenebilir. Altyapının bu gerekli değişimi, yirminci yüzyılın çeşitli denemeleriyle ne yazık ki kanıtlanmış üstyapı düzeyindeki hatalar ve zayıflıklar yüzünden gecikebilirdi. Boş zaman savaşı cephesine yeni güçlerin sevki gerekir. Biz orada yerimizi alacağız.

Durumların inşa edilmesi modern gösterinin kalıntılarından doğar. Gösterinin mutlak ilkesinin –müdahale etmemenin- eski dünyanın yabancılaşmasına ne kadar bağlı olduğunu görmek hiç de zor değildir. Aksine, kültürdeki en yerinde devrimci deneyler, onları kendi hayatlarında devrim yapmak için kapasitelerini kullanmaya yönlendirerek, onları eyleme sürüklemek için göstericilerin psikolojik kimlikleriyle kahramanları ayırmaya çalışmıştır. Böylelikle durum onu inşa edenler tarafından yaşanmak üzere tasarlanır. Aktör olarak

değil de, yeni bir terim anlayışıyla, "yaşayanlar" olarak adlandırılanlar tarafından oynanan rol durmadan çoğalırken, pasif ya da yalnızca ufak bir parça oynayan "kamu" tarafından oynanan rol durmaksızın azalmalıdır.

Poetik nesneleri ve objeleri –ne yazık ki şu anda çok seyrek olduğu için en önemsizlerine bile abartılmış bir duygusal önem atfedilmekte olan– çoğaltmalıyız ve bu poetik nesnelerin kullanımını sıklaştırmak için onların kullanıldığı oyunlar düzenlemeliyiz. Bu bizim esas itibariyle geçici olan tüm programımızdır. Durumlarımız bir gelecekten uzak, kısa ömürlü olacaktır. Geçiş koridorları. Bizim tek merakımız gerçek hayattır; sanatın ya da başka bir şeyin sürekliliği ile zerre kadar ilgilenmiyoruz. Sonsuzluk bir insanın eylemleriyle bağlantılı olarak tasavvur edebileceği en hantal düşüncedir. [. . .]

Dérive[7] Teorisi
Guy-Ernest Debord

En temel Sitüasyonist uygulamalardan biri, çeşitli ortamlar arasındaki hızlı bir geçiş tekniği olan, dérive'dir ["sapma"]. Dérivelar oyunbaz-yapıcı bir tavır ve psikocoğrafik etkilerin farkındalığını içerir ve dolayısıyla klasik yolculuk ya da gezinti kavramlarından epey farklıdır.

Bir dérive'da bir veya daha fazla insan belli bir süre boyunca, ilişkilerini, çalışmalarını, boş zaman aktivitelerini, tüm olağan hareket ve eylem güdülerini bırakırlar ve kendilerini bölgenin çekiciliğine ve orada vardıkları karşılaşmalara bırakırlar. Bu etkinlikte şans insanların düşündüğünden daha önemsiz bir unsurdur: bir dérive bakış açısından şehirlerin belli bölgelere girişin ya da çıkışın şiddetli bir şekilde önüne geçen sabit akımlara, değişmez noktalara ve vortekslere sahip psikocoğrafik konturları vardır.

Ama dérive hem bu salıvermeyi hem de onun zorunlu çelişkisini içerir: psikocoğrafik çeşitliliklerin olanaklarının bilgisi ve hesaplanması yoluyla egemenliği. Bu son bakımdan, ekolojik bilim –kendisini kısıtladığı dar sosyal alana rağmen– psikocoğrafyaya yığınla veri temin eder.

Şehir şebekesindeki çatlakların mutlak ya da göreceli karakterinin, mikroiklimlerin rolünün, idari sınırlarla ilişkileri farklı semtlerin ve hepsinin üzerinde çekim merkezlerinin

[7] Fr. sapma

baskın hareketinin ekolojik analizinden yararlanılmalı ve psikocoğrafik yöntemler tarafından tamamlanmalıdır. Dérive'in nesnel tutkusal bölgesi, hem kendi mantığına hem de onun toplumsal morfolojiyle[8] olan ilişkisine göre tanımlanmalıdır. […]

Eğer dérivelerde şans önemli bir rol oynarsa, bu psikocoğrafik gözlem metodolojisinin hala emekleme döneminde olmasından kaynaklanır. Ama şans eylemi doğal olarak muhafazakardır ve yeni bir ortamda her şeyi bir alışkanlık ya da sınırlı sayıda değişkenin değişimi haline getirir. İlerleme, şansın amaçlarımıza daha uygun olan yeni koşullar yaratarak egemen olduğu sahalara atılım yapmak anlamına gelir. O halde diyebiliriz ki, bir dérive'ın rastlantısallığı temelde gezintininkinden çok farklıdır, ama aynı zamanda dériverlar tarafından keşfedilen ilk psikocoğrafik çekicilikler onları durmaksızın gerileyecekleri, yeni daimi eksenlerin çevresine sabitleme eğilimi gösterebilir…

Dérivelardan çıkarılan dersler, modern bir şehrin psikocoğrafik eklemlenmelerinin ilk incelemelerini yapmamızı sağlar. Ortam birliklerinin ve onların temel bileşenlerinin ve mekansal lokalizasyonlarının keşfinin ötesinde; onların başlıca geçiş eksenleri, çıkışları ve savunmaları anlaşılmaya başlanır. Psikocoğrafik eksensel noktaların varlığının temel hipotezine varılır. Aslında bir şehrin iki bölgesini ayıran, aralarındaki fiziksel mesafeyle pek bir alakası olmayan, mesafeler ölçülür. Eski haritaların, hava fotoğraflarının ve deneysel

[8] Biçim bilimi.

dériveların yardımıyla; etkilerin bu ilk aşamadaki kaçınılmaz kesinliği navigasyonel çizelgeninkinden daha kötü olmayan, şimdiye kadar eksik kalan haritaları düzenlenebilir. Tek fark artık betimleyici sabit kıtalar diye bir meselenin olmaması, değişen mimari ve şehircilik diye bir meselenin olmasıdır.

Günümüzde çevrenin ve meskenlerin farklı birimlerinin tam olarak sınırları çizilmemiştir, ama aşağı yukarı kapsamlı ve belli belirsiz sınır bölgeleri tarafından çevrilmişlerdir. Dérive deneyiminin öngördüğü en temel değişiklik, bu sınır bölgelerinin tamamen bastırılıncaya kadar sürekli olarak küçültülmeleridir.

Yadsıma ve başlangıç olarak Détournement[9]

Détournement, daha önceden varolan sanatsal öğelerin, hem SE'in öncesinde hem de sonrasında, çağdaş avangarda daima mevcut bir eğilimi olmuş yeni bir toplulukta tekrar kullanılmasıdır. Détournement'ın iki ana kuralı; saptırılmış her otonom öğenin önemini kaybetmesi –ki bu esas anlamını kaybetmesine kadar gidebilir- ve aynı zamanda her öğesine kendi yeni kapsamını ve etkisini veren bir başka anlamlı topluluğun örgütlenmesidir. Détournement'ın besbelli çifte anlamdan, eski ve yeni anlamların bir arada var olmalarıyla koşulların çoğunun zenginleşmesinden kaynaklanan kendine özgü bir gücü vardır. Ve hem kullanması çok kolay olduğu için hem de bitmek tükenmek bilmeyen yeniden kullanım potansiyelinden ötürü çok pratiktir. Détournement için gereken kayda değmez çabanın "ürünlerinin ucuzluğunun, anlayışın tüm Çin Seddini yıkıp geçen ağır silahlar" (A User's Guide to Détournement, May 1956) olduğunu ifade etmiştik. Ama bu hususlar, aynı metnin " tüm sosyal ve yasal geleneklere karşı kafa kafaya çarpışmak" olarak gördüğü bu yönteme kendi

[9] "Saptırma" kavramı ('detournement') (International Situationist'te 1958'de yayımlanan ilk sayısında détournement kavramı şöyle açıklanmıştır; '"Daha önce kullanılan estetik öğelerin çalınıp değiştirilmesi'nin kısaltılmış biçimi. Geçmişteki ve bugünkü sanat üretiminin, daha üstün bir ortam yaratmak üzere iç içe geçirilmesi. Bu anlamda situasyonist resim ya da müzikten değil, yalnızca bunların situasyonist kullanımlarından söz edilebilir. Daha basit anlamıyla, eski kültürün çalınıp değiştirilmesi, bu alanların yıpranıp önemini kaybetmesini kanıtlayan bir propaganda biçimidir.)

başlarına başvurmalarını haklı çıkarmaz. Détournement'ın tarihi bir önemi vardır? Peki nedir bu?

"Détournement devalüasyon kapasitesi tarafından mümkün kılınan bir oyundur" diye yazar Jorn, 'Detourned Painting' adlı eserinde kültürel geçmişin tüm öğelerine "yeniden yatırım yapılması gerektiğini" ya da onların kaybolacağını söyleyerek devam eder. Dolayısıyla détournement her şeyden önce, önceki dışavurum örgütünün değerinin bir yadsımasıdır. Sanatsal dışavurumun bozunumunun tarihsel döneminde gittikçe daha güçlü bir şekilde doğar ve büyür. Ama aynı zamanda "saptırılabilir blok"u diğer topluluklar için malzeme olarak yeniden kullanma girişimleri daha geniş bir inşa arayışını, daha üst düzeyde yeni bir yaratım türünü ifade eder.

SE doğası gereği, önceki salt sanatsal avangardlardan farklı, çok özel bir hareket türüdür. Kültür kapsamında, SE bir araştırma laboratuarına benzetilebilir ya da söz gelimi Sitüasyonist olduğumuz halde henüz Sitüasyonist olan bir şey yapamadığımız bir partiye benzetilebilir. Bu kimse için bir inkar değildir. Bizler müstakbel geleceğin ve kültürün partizanlarıyız. Sitüasyonist eylem henüz uygulayamadığımız özel bir zanaattır.

Bu nedenle çağdaş kültürel gerçeklikteki Sitüasyonist hareketin imzası, mevcudiyetinin ve mücadelesinin işareti (herhangi bir ortak tarzı betimleyemediğimiz için) öncelikle détournement'ın kullanılmasıdır. Saptırılmış dışavurum kullanımlarımızın örnekleri; Jorn'un değiştirilmiş resimlerini,

sayfalardaki yazıların her yöne gittiği ve sözcük öbeklerinin karşılıklı ilişkilerinin istisnasız bir şekilde tamamlanmadığı Debord ve Jorn'un "tamamen prefabrike öğelerden oluşan" kitabı "Mémoires"i, Constant'ın saptırılmış heykeller projesini ve Debord'un saptırılmış belgesel filmi "On the Passage of a Few Persons Through a Rather Brief Unity of Time"ı içerir.

Bu noktada dünyanın gelişiminde, tüm dışavurum biçimleri gerçeklik üzerindeki kontrolünü kaybediyor ve öz-parodi haline geliyor. Bu derginin okuyucularının sıklıkla doğrulayabileceği gibi, günümüzdeki yazıların değişmez bir şekilde bir parodi öğesi var. "Kullanıcı Kılavuzu"'nun da belirttiği gibi: "saptırılmış öğelerin birikiminin bazı orijinal eserleri kastederek öfke ya da sevinç uyandırmaktan uzak durduğu parodik-ciddi bir aşamanın, bizim anlamsız ve unutulmuş bir orijinale olan kayıtsızlığımızı ifade edeceğini ve belli bir yücelik sergilemekle meşgul olacağını algılamak gerekir."

Bu parodi ve ciddiyetin birleşimi, kendimizi tamamen yenilikçi kolektif bir eylem başlatmanın ve sürdürmenin hem acil gerekliliğiyle hem de yakın ihtimalsizliğiyle karşı karşıya bulduğumuz bir devrin -en ciddi risklerin sanat ve onun gerekli yadsıması arasındaki etkileşimde gizli olduğu ve önemli keşif yolculuklarına şaşılacak derecede kabiliyetsiz insanlar tarafından girişildiği bir devrin-çelişkilerini yansıtır.

SİTUASYONİST ENTERNASYONEL
1959

Üniter Devrimci bir Planı Tanımlamaya dair ön şartlar
Kapitalizm: Kültürsüz bir Toplum

5

Mevcut kültür; bir bütün olarak her eylemin, hayatın her anının, her fikrin, her davranış türünün; yalnızca kendisinin dışında, artık cennette olmayan, kelimenin tam anlamıyla modern dünyaya hükmeden bir ütopyayı denemesi ve yerleştirmesi, yalnızca daha can sıkıcı olan "başka bir yerde", bir anlamı olduğu kapsamında yabancılaştırılmış olarak nitelenebilir.

6

Atölyeden laboratuara kadar tüm anlamın üretim faaliyetini kendisi için boşaltarak kapitalizm, hayatın anlamını boş zaman aktivitelerine yerleştirmeye ve üretim faaliyetlerine de bu temele göre yeniden yön vermeye çalışır. Üretim hakim ahlak şemasında felaket olduğu için, gerçek hayat tüketimde, malların yerinde tüketiminde bulunmalıdır.

…Tüketim dünyası aslında herkesin ortak bir şekilde mükemmelleştirilmesi dünyasıdır, herkesin ayrılması, yabancılaşması, dahil olmaması dünyasıdır.

7

İşin dışında, gösteri insanların birbirleriyle ilişki kurduğu egemen biçimdir. İnsanlar gösteri yoluyla, bilimsel ya da teknolojik başarılardan uluslararası siyasi ünlülerin planlanmış görüşmelerine ve mevcut yönetim biçimlerine kadar yalnızca sosyal hayatın belli genel yönleri hakkında (düzmece) bilgi edinirler. Yaratıcılar ve seyirciler arasındaki ilişki yalnızca kararı alanlar ve icra edenler arasındaki temel ilişkinin bir aktarımıdır. Bu maddeleştirilmiş ve yabancılaştırılmış bir kültürün ihtiyaçlarına mükemmel bir şekilde cevap verir: gösteri-seyirci ilişkisi kendi içinde kapitalist düzenin sadık bir taşıyıcısıdır. Tüm "devrimci sanatların" belirsizliği aslında, herhangi bir gösterinin devrimci yönünün her zaman çelişkili olmasından ve tüm gösterilerde bulunan gerici öğeyle denkleşmesinden kaynaklanır.

Bu, kapitalist toplumun kendi işleyişinin verimlilik düzeyini arttırmak için her şeyden önce mükemmelleştirme mekanizmasını durmaksızın tasfiye etmek zorunda olmasının nedenidir. Bahsedilen besbelli karmaşık bir mekanizmadır. Eğer temel rolü kapitalist düzenin yayılmasını sağlamak değilse, hal böyleyken halka sırf kapitalist bir çılgınlıkmış gibi gözükmemelidir, toplumsal rasyonelliğin –parçalar halindekarşılığı olan temsil öğelerini bir araya getirerek kamuyu da içine almalıdır. Tatminleri yönetici düzen tarafından yasaklananların tutkularını saptırmak zorundadır. Örneğin, modern kitle turizmi, şehirler ve manzaralar sunar ama böyle beşeri ve coğrafi ortamlarda yaşama gibi otantik tutkuları tatmin etmek için sunmaz; onları saf, seri ve üstünkörü (insanların

hakkında anılar anlatarak itibar kazanabileceği) gösteriler olarak sunar. Benzer şekilde, striptiz erotizmin yalnızca bir gösteriye indirgenmesinin en açık biçimidir.

8

Sanatın evrimi ve muhafazası bu kuvvet hatları tarafından idare edilmiştir. Bir kutupta, sanat tamamen ve sadece kapitalizm tarafından halkı koşullandıran bir araç olarak seçilmiştir. Diğer kutupta ise, kapitalizm sanata daimi bir ayrıcalık bahşeder: –tüm diğer faaliyetlerin dışlanması için bir mazeret görevi gören (ve böylelikle aynı zamanda onu en pahalı ve prestijli statü sembolü yapan) dışlanmış bir faaliyet olan- saf yaratıcı faaliyetin ayrıcalığını. Ama aynı zamanda bu "serbest yaratıcı faaliyet" için ayrılmış alan, hayattaki gereksinimlerimiz ve iletişimin meselelerinin tam ve pratik bir şekilde konumlanmış olduğu tek yerdir. Sanat bu bakımdan dikte edilmiş yaşama sebeplerinin yandaşları ve düşmanları arasındaki temel anlaşmazlıkları yansıtabilir. Yerleşmiş anlamsızlık ve ayrılma geleneksel sanat araçlarında genel krize -yaşamanın alternatif yollarını denemeye ya da böyle bir deneyim talep etmeye bağlı bir krize- neden olur. Devrimci sanatçılar, müdahale çağrısında bulunan ve gösteriyi bozup ortadan kaldırmak için duruma müdahale edenlerdir.

Günlük hayatta bilinçli değişiklikler için perspektifler

Kapitalist uygarlığın yerine henüz bir yenisi geçmemiştir ama her yerde kendisine yeni düşmanlar edinmeye devam etmektedir. Devrimci hareketin bundan sonraki çıkışı, geçmiş yenilgilerden alınan derslerle ve modern toplumun pratik güçlerine (sosyalizmin sözde ütopik akımlarında eksik olan potansiyel madde esasını şimdiden kuran güçlere) oranla zenginleştirilmiş bir programla radikalleştirilmiştir -kapitalizmin bütüncül mücadelesindeki bir sonraki girişim, günlük hayatın nasıl keşfedileceğini ve farklı bir kullanımının nasıl tasarlanabileceğini bilecektir ve hemen kendisini yeni günlük uygulamalara, insan ilişkilerinin yeni biçimlerine dayandıracaktır. (Mevcut toplumda hüküm süren devrimci hareket içindeki ilişkilerin koruyuculuğunun, belli belirsiz bir şekilde bu toplumun bir ya da bir başka varyantının yeniden kurulmasına yol açacağından artık bihaber olmayarak)

Burjuvanın, yükseliş aşamasında dünyevi hayatın ötesine geçen her şeyi (cennet, sonsuzluk) acımasızca yok etmek zorunda kalması gibi, devrimci proletarya da –kendisini hiçbir zaman, devrimci olmaktan vazgeçmeksizin, geçmişteki ya da herhangi bir modelde söz hakkı tanıyamayan- günlük hayatın ötesine geçen her şeyden feragat etmek zorunda kalacaktır. Daha doğrusu, onun ötesine geçme iddiasında olan gösteri, "tarihsel" eylem ya da bildiri, liderlerin "yüceliği", ihtisaslaşmanın gizemi, sanatın "ölümsüzlüğü" ve onun hayat dı-

şındaki önemi gibi her şeyden. Bir diğer deyişle, yöneticiler dünyasının silahları olarak hayatta kalmış edebiyetin tüm yan ürünlerden feragat etmek zorundadır.

Günlük hayattaki devrim, tarihsel (ve her tür değişime) karşı mevcut direncini kırarak, şimdinin geçmişe hükmettiği ve hayatın yaratıcı yönlerinin yineleyici olanlara baskın çıktığı koşulları yaratacaktır.

Günlük hayatın bütünlüğünün kritiği ve daimi bir yeniden yaratımı tüm insanlar tarafından doğal bir eylemeye dönüşmeden önce, mevcut baskı koşullarını ortadan kaldırmak için bu koşullar içersinde gerçekleştirilmelidir.

Ne devrimci görüşleri olan avangart bir kültürel hareket ne de kültürün eleştirisine (bu terimden toplumun, sayesinde kendisini kendisine anlattığı ve hayatın amaçlarını kendisine gösterdiği sanatsal ve kavramsal araçların tümünü anlayarak) geniş bir yer ayıran geleneksel modeldeki bir devrimci parti bunu başaramaz. Bu kültür ve politika paçavraya dönmüştür, dolayısıyla insanların çoğunun bunlara ilgi duymaması sebepsiz değildir. Günlük hayatın devrimci dönüşümü, belirsiz bir gelecek için ayrılmamış ama kapitalizmin ve onun dayanılmaz taleplerinin gelişimiyle -modern köleliğin pekiştirilmesinin alternatifi olmanın- hemen bizden önce yerleştirilmiş olan, bu dönüşümsel metalar şeklinde stoklanmış olan tüm tek yönlü sanatsal ifadelerin, aynı zamanda tüm ihtisaslaşmış politikaların, sonuna damgasını vuracaktır. Bu başlangıcından itibaren yeni bir devrimci örgüt türünün görevi olacaktır.

Sitüasyonistlere Marksist Giriş

Jan D. Matthews

Türkçesi: Artemis Günebakanlı

"Kendilerine aşk veya çöp öğütücü seçenekleri sunulduğunda, tüm ülkelerin genç insanları çöp öğütücüyü seçtiler."

IS #1

Sitüasyonist Enternasyonal (1957-1972), kaynağını avant-garde sanat geleneğinden alan Paris merkezli, görece küçük fakat etkili bir gruptu. Sitüasyonistler en çok radikal politik teorileri ve Mayıs 1968'de Fransa'daki işçi ve öğrenci ayaklanmaları üzerindeki etkileriyle bilinirler. Sitüasyonist Enternasyonal, *Internationale Situationniste (IS)* adlı bir gazete çıkarıyordu. Gazetenin on iki sayısından seçmeler, Ken Knabb tarafından çevrilip *Situationist International Anthology* adıyla yayımlandı. IS'in[10] teorisini anlamak için esas olan diğer iki metin, Guy Debord'un (IS'in önde gelen kuramcısı) *Gösteri Toplumu* ve Raoul Vaneigem'in *Gündelik Hayatta Devrim*'idir. Debord *Gösteri Toplumu* hakkında: "son yüzyılda yazılan bu kadar önemli sosyal eleştiri kitaplarının sayısı üçü bulmaz" demiştir. Debord muhtemelen ilk cildi *Gösteri Toplumu*'ndan tam yüz yıl önce, 1867'de yayımlanan Marx'ın *Kapital*'ini düşünüyordu. Debord alçakgönüllülüğüyle tanınan biri olmasa da, kitabına aşina olan birçokları, buna ben de dahilim, onunla aynı fikirdedir. Örneğin devlet karşıtı komünist İngiliz gazetesi *Aufheben*, bu yüzyılın *Kapital*'i olmasa da, bunu iddia edebilecek birkaç kitaptan biri olduğunu belirtiyor. 1964'te *IS #9*'da yer alan bir diğer iddia, çok daha büyüktür: "Bizimki, *yirminci yüzyıldan çıkma* yolundaki en iyi girişimdir." Bu makalede, bahsedilen son iddianın geçerliliği değerlendirilecektir.

[10] IS: Internationale Situationniste. Çeviride Fransızca kısaltma kullanılmıştır. (ç.n.)

IS'in Birleşik Devletlerdeki etkisi en çok anarşist çevrede fark edilir. Ancak, Sitüasyonistler anarşist değillerdi. Debord 1968'de "Son tecrübelerimiz 'anarşist' teriminin yeniden kazandığı karışıklığı ortaya koyuyor, ve bence buna her yerde karşı çıkmalıyız" diye yazıyordu. Sitüasyonistler, devlet karşıtı komünistler olarak tanımlanabilirdi: Marx'tan çok etkilenmişlerdi ve anarşist gelenekle uyuşmuyorlardı, fakat anarşistlerin devlet karşıtı duruşlarını paylaşıyorlardı. (Sitüasyonistler, Komünist Partilerle ilişkilendirildiği için kendilerine komünist demiyorlardı.) Birleşik Devletlerdeki anarşistlerin genellikle IS ile ilgili yanlış kanıları vardır. Bunlardan biri, Sitüasyonistlerin anlaşılmaz Marksist entelektüeller olduğu ve bu yüzden anarşistlerin basit ve pratik fikirlerini bekleyen insan kitlelerine verecek bir şeyleri olmadığıdır. Bu kanı kulağa "Marksist" veya "kuramsal" gelen her şeye otomatik bir tepki gösteren, ve ne Marksist teori ne de anarşist prensipleri umursamayıp kimlik politikaları ve solcu ahlakçılığını tercih eden artan sayıda anarşisti cezbetmektedir. Diğer yanlış anlamalar gösteri kavramını Debord'un kapitalizm eleştirisinden ayırmak, veya sadece IS'in hayat tarzı ya da estetik yönlerine odaklanmaktan kaynaklanır.

IS'i Marx'la ilişkisi içinde anlamak, kendi projelerini nasıl Marx'ın kapitalizm eleştirisinin bir devamı olarak değerlendirdiklerini görmek önemlidir (ve bu makale kesinlikle bu noktaya odaklanacaktır). Marx, "Filozoflar dünyayı yalnızca çeşitli biçimlerde *yorumlamışlardır*; oysa sorun onu *değiştirmektir*" diye yazıyordu. IS de şöyle diyordu: "Şimdiye kadar filozof ve sanatçılar durumları sadece yorumladılar; şimdi sorun

onları dönüştürmek." Sitüasyonistlerin sanatın gerçekleştirimi ve bastırımı konusundaki fikirleri birçok bakımdan Marx'ın ele aldığı, felsefenin kuramsal gerçekleştirimi ve bastırımına benzer. Sitüasyonistler, Marx'ın kuramını canlı tutarken, Marx gibi Hegel'den ilham aldılar. Hegel, "Minerva'nın [akıl tanrıçası] baykuşu kanatlarını yalnızca alacakaranlık çöktüğünde açar" diye yazıyordu. Yani felsefe, eskimiş bir yaşam biçimi, hayattan bir ayrılma ve *post festum* bir muhakeme gerektirir diyordu. Hegel'i tekrarlayarak, ama temelde farklı bir yaklaşımla Debord şöyle yazıyordu, "sanatın büyüklüğü yalnızca hayatın alacakaranlığında ortaya çıkar." IS önemsiz sanatçılar değillerdi, ve büyüklüklerini oldukça erken ilan ettiler.

IS'in Kuruluşu ve Tarihi

Anselm Jappe, kitabı *Guy Debord*'da şöyle yazıyor, "Guy Debord, 1968'de dünyayı saran karışıklığın kaynağını, 1952'de kendilerine Lettrist Enternasyonal diyen yoldan çıkmış bir avuç genç insanın fazlaca içip *derive* adını verdikleri sistematik gezintiler planladığı birkaç kafe masasından aldığından emindi." Lettristler esasen Isadore Isou'nun çevresinde toplanmış, Dadaist ve Sürrealist geleneği izleyen bir grup avant garde sanatçıydı. Adlarını, Isou'nun şiiri harfe indirgeme arzusundan almışlardı. Genç Debord, 1951'de Cannes Film Festivali'nde Isou ve Lettristlerin gösterdiği "Treatise on Slobber and Eternity"[11] adlı filmden (seyircilerin çoğunun aksine) özellikle etkilendi. Filmde görüntü yoktu ve film müziği onomatopoeic[12] şiirlerden ve monologlardan oluşuyordu. Debord, daha sonra Lettristler arasında önemli bir rol oynayacaktı. 1952'de *Hurlements en Faveur de Sade*[13] adlı filmi yaptı. Debord'un bütün filmleri gibi bu film de aracı eleştirirken bir mesaj veriyor: "Sinema öldü. Filmler artık olası değil. İsterseniz, tartışalım." Film siyah veya beyaz görüntülerden oluşuyor. Çeşitli alıntılar, Lettristler üzerine gözlemler ve kuramsal önermelerin yanında bolca sessizlik de içeriyor. 24 dakikalık

[11] İng. Zevzeklik ve Sonsuzluk Üzerine Tez

[12] İng. Doğal seslerin yansımasıyla oluşan kelimeler. Hışırtı, şırıltı vb.

[13] Sade'dan Yana Ulumalar (Bu metne "Kadıköy Underground Poetix"in 99.cildinden ulaşabilirsiniz, ayrıca yakında yayımlanacak olan "ciné-sabotage" çalışmasında da yer almaktadır)-Ed.

bir sessizlik ve karanlık.

Lettristler sanatın ve estetiğin yerine geçecek bir etkinlik icat eden Dada tipi kültürel sabotajla ilgiliydiler. 1950'de Notre Dame'daki Paskalya ayinini sabote ettiler. Bir rahibin ağzını tıkayıp, soyup, bağladılar. Onun cübbesini üzerine geçiren eski Katolik bir Lettrist, kürsüye çıkıp "kardeşler, Tanrı öldü" dedi ve Tanrı'nın ölümünün doğuracağı sonuçlardan bahsetmeye başladı. Cemaat onu linç etmeye çalışınca canını kurtarmak için polise teslim olmak zorunda kaldı. Bazı Lettristlerin bir diğer numarası da Charlie Chaplin'in basın toplantısını sabote etmekti. Isou bunu kınadı. Bu, Lettristler arasında bir bölünmeye yol açtı.

Debord, ve Isou'dan ayrılan bir grup 1952 Kasım'ında Lettrist Enternasyonal'i (LI) kurdu. *Potlach* adlı bir gazete kurdular. Lettristler çok içerler, uyuşturucu kullanırlar ve genelde çalışmaktan kaçınırlardı. Sosyal grupları içinde birden çok cinayet teşebbüsü ve birçok intihar vardı. Bu dönemde Fransa hızlı bir modernleşmeye maruz kalmıştı ve Lettristler tüketim toplumunun bayağılığına sövüyorlardı. LI, daha sonra IS'de daha görünür hale gelen örgütsel bir ciddiyete sahipti. Üyelerin kuramlarına göre yaşamaları ve burjuva toplumunu tamamen reddetmeleri bekleniyordu. 1961 tarihli bir filmde, Debord o yıllarda biçimlenen uzlaşmaz radikalizmin ruhunu yakalıyordu: "Oyunu oynamaya niyetli olmadığımı size ancak anlatabiliyorum."

IS 1957'de Kuzey İtalya'daki Cosio d'Arroscia'da, çoğunlukla kendisinden önceki iki avant garde grubun birleş-

mesiyle kuruldu; LI ve International Movement for an Imaginist Bauhaus (IMIB). 1960'da "IS, tüm hoşgörülebilir eserlerin kökten yetersizliğine dayanan ilk sanat örgütüdür" diyorlardı. (Daha sonra kendilerini bir "sanat örgütü" olarak değerlendirmeyi tamamen bıraktılar.) IS'de Cezayir, Belçika, İngiltere, Fransa, Almanya, Hollanda, İtalya ve İsveç'ten üyeler vardı. Ulusal bölümler, yıllık konferanslar ve yılda bir-iki kere Paris'te yayımlanan dergi vasıtasıyla bir arada tutuluyordu. Dergi sudan ucuzdu, kuşe kağıda basılıyordu, kapağı altın yaldızlıydı ve telif hakkı yoktu.

Erken dönem IS, günlük kapitalist rutin ve rollerden çıkıp, daha yüksek bir tutkusal kalitede "durumlar" yaratmakla ilgileniyordu. Şehir planlaması ve mimariyle ilgiliydiler. Şehirde gezintilere çıkıp şehir ortamını yeni bir biçimde deneyimliyorlar, yaşadıklarını ve bulduklarını kaydediyorlardı. "Coğrafi çevrenin (bilinçli olarak düzenlenmiş olsun

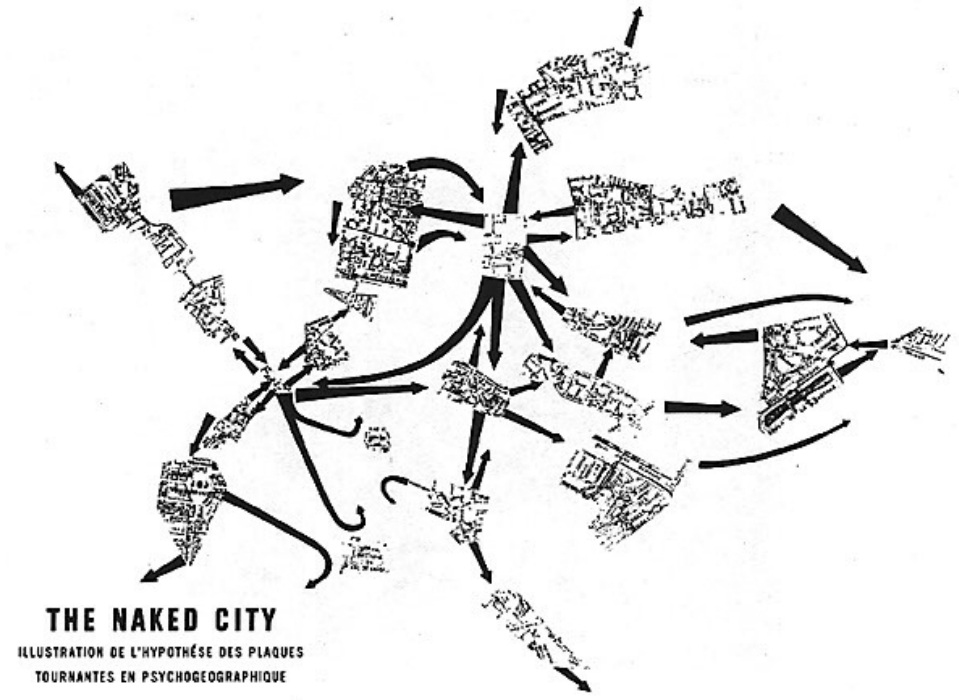
olmasın) bireylerin duygu ve davranışları üzerindeki belirli etkilerini" inceliyor ve buna "psikocoğrafya" diyorlardı. Sanatın gerçekleştirimi ve bastırımının gerekliliğine inanıyorlardı, ya da sanatın ayrı bir yaşam alanı olarak bastırımı ve sanatın tutku ve güzelliğinin günlük yaşamda gerçekleştirimi veya ona entegrasyonuna.

1962'de IS'deki politik kuramcılar ve sanatçılar arasında bir bölünme oldu. Debord sanatın bölünmez bir devrimci uygulama içinde erimesi gerektiğinde ısrarcıydı. O tarihten sonra IS artık, sanatı yerine geçebilecek bir etkinlik bularak yürürlükten kaldırmaya odaklanmadı. 1967'de Debord'un *Gösteri Toplumu* ve Vaneigem'in *Gündelik Hayatta Devrim*'i yayımlandı, ikisi de sitüasyonist perspektiften mükemmel modern kapitalizm eleştirileri sunuyorlardı.

Varlığı boyunca IS'in üye sayısı ortalama 10-20 arasında değişti. Toplamda, 16 ülkeden 63 erkek ve 7 kadın, değişik zamanlarda IS'nin üyesi oldular. Yarısından çoğu değişik zamanlarda kovuldu, diğerlerinin çoğu da istifa etti. *IS*'in 1'den 5'e kadar olan sayıları ortaklaşa, 6-9 arası çoğunlukla üç kişi tarafından, ve 10-12. sayılar çoğunlukla Guy Debord tarafından hazırlandı (kendisi bu sayılara "en iyiler" diyordu). IS'in son konferansı 1969'da düzenlendi. IS, 1968 sonrasındaki yeni mücadele dönemiyle başa çıkamıyordu. 1972'de resmi olarak dağıldıklarında, yalnızca iki üye kalmıştı, Guy Debord ve Gianfranco Sanguinetti.

IS'in Kuramı

IS'in politik kuramı Marx, Hegel, Lukacs, (konseycilikllerini ve Sovyetler Birliği eleştirilerini aldıkları) Fransız Ya Sosyalizm Ya Barbarlık grubu, (günlük hayatın kesin bir eleştirisini sunan) hümanist Marksist Henri Lefebvre ve daha az oranda Wilhelm Reich ve Nietzsche gibi çeşitli kişilerden etkilenmişti. IS her zaman çeşitli yazarlarda kendisine uygun bulduklarını kullanıp gerisini atmıştır. Lukacs, Henri Lefebvre ve Sartre gibi kişileri şiddetle kınadıkları zamanlar olmuştur. IS'in, muhtelif solcu akademisyen veya sanatçılara ve revaçtaki fikirlerine yönelik ithamları hep inandırıcıdır.

Şimdi, IS'in temel kuramsal kavramlarından birkaçını ortaya koyacağım:

1. Geri Kazanma ve Atlatma

Geri kazanma, sosyal başkaldırının kapitalizmi devam ettirecek şekilde yönlendirilmesidir. Geri kazanmayı anlamak, işçi sınıfı mücadelesinin nasıl kontrol altında tutulduğunu ve işçi sınıfının taleplerinin nasıl kapitalin stratejisiyle birleştiğini anlamaktır. Geri kazanmayı anlamak, bunun medya ve modern sendikaların ana işlevi olduğunu anlamaktır. Punk rock kültürünün butiklerde satılması geri kazanmanın bir örneğidir. Tabii, punk rock kültürünü buna tamamen açan şey, onun hiçbir şeye etkili bir biçimde meydan okuyamamasıdır. Kapitalin sadık muhalefeti olarak sol, politik geri kazanmanın – ya da olayları siyaset ve temsil alanı içinde tutmanın ta kendisidir. Atlatma, geri kazanmanın tersi gibidir. İmaj veya fikirleri kendine mal edip, asıl anlamlarını baskın kültüre meydan okuyacak biçimde değiştirmektir. Bunun iyi bir örneği, sitüasyonistlerin yaygınlaştırdığı, karakterlerin söylemesi gereken cümlelerin yerine devrimci slogan ve fikirlerin yerleştirildiği karikatürlerdir.

2. Yabancılaşma ve Ayrılıklar

Marx, *1844 Elyazmaları* 'nda yabancılaşma eleştirisini sundu. Kapitalist ücret-emek ilişkisinin işçiyi, hayatta kalmak için iş gücünü (zaman ve enerjisini) kapitaliste satmak zorunda bıraktığını gözlemledi. Bu yüzden çalışma etkinliği kendi arzularının ve yaratıcı yeteneğinin bir ifadesi değil, işçinin karşısına başkasının dayattığı *yabancı* bir yük olarak çıkan zorunlu bir işti. İşçi, ücret almak için iş gücünü *yabancılaştırır*. Marx'ın gözlemine göre bu durum 1) işçiyi emeğinin ürününe yabancılaştırır (çünkü onun akıbetini belirleyemez), 2) işçiyi çalışma eylemine yabancılaştırır (çünkü çalışma süreci kapitalist tarafından dikte edilir), 3) insanı kendi türüne yabancılaştırır (insan gelişiminin belirlediği doğasına ve zihinsel güçlerine), ve 4) insanı insana yabancılaştırır (işçiler etkinliklerini birlikte belirlemez, kapitalist bir tiran gibi onların üzerindedir).

Sitüasyonistler, Marksist-Leninistlerin aksine Marx'ın yabancılaşma teorisinden azami surette faydalandılar ve modern kapitalizm çözümlemelerinin büyük bölümünü bu kavramsal temel üzerine oturttular. IS şunu vurguluyordu: "devrimci örgütlenme artık yabancılaşmayla, yabancılaşmış araçlar kullanarak mücadele edemeyeceğini öğrenmeli." İnsanlara etkinliklerini birlikte özgürce belirleme imkanı vermeyen örgütlenme biçimleri (hiyerarşi), yabancılaşmış araçlardır. İnsanları yabancı amaçlar veya idealler için çalışmaya cesaretlendirirler. Ya Sosyalizm Ya Barbarlık gibi, IS de emir veren-

lerle emir alanlar arasındaki ayrımı yok etmek istiyordu. Yabancılaşma eleştirileri, IS'i tam bir "yabancılaşmış araç" örneği olan devleti şiddetle reddetmeye yöneltti.

IS, gösteri toplumunu da (gösteriye daha sonra değineceğim) bir ayrılıklar sistemi olarak niteliyordu. Sitüasyonist etkisi taşıyan *Against Sleep And Nightmare*'de şöyle yazılmıştı: "Pazar büyüdükçe, daha çok mal satması gerekir. Bir kapitalist, mal satmak için insanların malı sadece istemelerini değil, ona ihtiyaç duymalarını sağlamak zorundadır. Kapitalistler daha önce farklılaşmamış sosyal hayat alanlarını ölçülebilir birimlere bölerek, atomlaşmış işçileri ihtiyaçlarını topluluk bağlantılı, pazar-dışı ilişkilerle değil, maddi yollardan karşılamaya zorladı." Ayrı bir yaşam alanı olarak ekonomi, etkinliklerimizin gitgide daha çoğunu kapsayarak büyürken, birbirimizden ve kendi arzu ve güçlerimizden ayrılışımız akutlaşıyor. IS'in, sanat ve edebiyatta tasvir edilen modern insanın yabancılaşmış durumunu anlamak için kuramsal bir temeli vardı. Ekonominin hayatın tamamı üzerindeki hakimiyetine ancak kapitalizmin yok edilmesi son verebilir.

3. Uzmanlaşma ve Militanlık

Marx'ın belirttiği gibi, sınıf toplumu zihinsel-fiziksel olarak başlayan işbölümüne bağlıdır. Kapitalizm, sosyal hayatın gitgide daha büyük alanlarının idare ve kontrolü ihtiyacını yaratarak bu işbölümünü genişletir. Kapitalizm, kendisini sürdürmek için çalışan bir dizi uzman (psikologlar, profesörler, bilim insanları vs.) yaratır. Genellikle uzmanlara bağımlı olmayı biz seçmeyiz, sadece sistem böyle kurulmuştur. İnsanlar istese de istemese de, onları temsil eden siyasetçi denen uzmanların saltanatı bunun iyi bir örneğidir. Sitüasyonistler kapitalizmin bu özelliğinin sol muhalefet tarafından nasıl yansıtıldığını anlamıştı. Solcu militan rolü, Sitüasyonistlerin nefret ettiği ayrılıklar dünyasına tamamen uyar: militan, bir davaya inanmıştır ve diğerlerinin de inanmasını sağlaması gerekir, bunun için militan "insanlar" adına konuşup onlar için neyin iyi olduğunu söyleme zorunluluğunu hisseder. Solcu militan, bürokrat olmaya can atar. IS uzmanlaşma eleştirisinin temelde bir sınıf toplumu eleştirisi ve komünizmin tasdiki olduğunu anlamıştı. Marx, "Komünist bir toplumda ressam yoktur, olsa olsa diğer etkinliklerin yanında resimle de uğraşan insanlar vardır" diye yazıyordu.

4. Öznellik

Marksizm-Leninizmin nesnellik yanlısı diyalektikleri ve şirket kapitalizminin soğuk nesnelliğinin aksine, IS başkaldırının öznelliğini, proletaryanın bürokratik tasarımın pasif nesneleri değil tarihin bilinçli özneleri olma yeteneğini vurguladı. Büyük nesnel zenginliklere ve sanayileşmiş dünyada işçilerin çeşitli yeni ürünler satın alabilmelerine rağmen, günlük hayatta artan bir öznel yoksulluk vardır. IS gösteri toplumunun sıkıntı ve bayağılığına küfrediyordu. Sadece ekonomik mücadeleler veya politik anlaşmazlıklara odaklanmak yerine, kapitalist toplumda günlük hayatı tanımlayan öznel baskı ve edilgenlik hislerinden bahsettiler. Vaneigem, IS'in öznel, arzu ve öfkesi üzerine yoğunlaşma eğilimine örnek oluşturdu.

5. Hayatta Kalma

"Dünyanın proleterleşmesi"ni gözlemleyen IS, kapitalizmin garantilediği hayatta kalmanın, gerçekten yaşamakla aynı şey olmadığını vurguladı. Öznel üzerinde durmasalardı, bunu böylesine önemli bulmayacaklardı. Marx, ücret-iş ilişkisine özgü insan etkinliğinin bozulmasını şiddetle eleştirmişti: "bu nedenle [iş] bir ihtiyacın karşılanması değil, kendisi dışındaki ihtiyaçları karşılamak için bir araçtır." İşçi, kapitalistlerin sattığı ürünleri almasını sağlayacak bir ücret alır, ancak üretim üzerinde hiçbir kontrolü yoktur. Bu belki de IS'in hayat ve hayatta kalma karşıtlığının temel prensibidir. Hayat, kişinin arzuları ve yaratıcı yeteneğinin onayıdır, hayatta kalma ise çalışmak, tüketmek, televizyon seyretmek vs.dir. IS çoğu kez Marx'ın fikirlerini genişletmiştir, bu da kapitalizmin bir yüzyıl içindeki gelişimi düşünüldüğünde tamamen gereklidir.

6. İdeoloji

Debord *Gösteri Toplumu* 'nda "Devrimci kuram şimdi bütün devrimci ideolojinin ezeli düşmanıdır, ve bunun farkındadır" diyordu. IS okurlarına Marx'ın bir ideoloji eleştirisinin olduğunu, bunun *yöntem*inin doğasında olduğunu gururla hatırlatmıştı. Tabii ki haklıydılar. Marx bu eleştiriyi ayrıntılarıyla açıklamasa da, eserlerinin çoğunda örtülü biçimde bulunur, ve *Alman İdeolojisi*, Alman filozofların ideolojik düşünüşlerine bir eleştiri olarak yazılmıştı. İdeoloji, baskın sosyal düzenin, kendi devamlılığı için yeniden ürettiği yanlış bilinçtir. Kralların ilahi hakkı[14] yanlış bilince örnek gösterilebilir. Irkçılık, Sosyal Darwinizm, Liberalizm ve İlerleme, kapitalizmin çeşitli nedenlerle kullandığı ideolojilerdir. Kapitalizmde ideoloji, düşüncenin maddeleştirilmesi veya teorinin pratikten ayrılması olarak ortaya çıkar (bu durumda *teori* 'ye *ideoloji* denebilir). IS, Bolşevik ideolojisinde olduğu gibi işçinin kontrolü teorisinin pratikteki uygulamasından ayrıldığının farkındaydı. Sovyet bürokrasisinin sürekli hakimiyeti, devam eden emek sömürüsünü saklamak için işçinin kontrolü mitini, "işçi devleti" mitini kullanmayı gerektiriyordu. İşçiler sömürülmüyor, diye devam ediyordu mit, çünkü yaptıkları her şey, kendilerini de içeren işçi devletinin iyiliği içindir. Bu yüzden işçiler devlete karşı ayaklanırlarsa, devrimin siyasi ifadesi olan işçi devletine karşı savaştıkları için karşı-devrimci

[14] İng. Divine Right of Kings. Kralın yetkisini doğrudan Tanrı'dan aldığını savunan doktrin. (ç.n.)

olacaklardır. Tüm ideolojilerde dinsel bir yan vardır. Öznel düzeyde, ideoloji fikirlerin egemenliği gibi görünür – insanlar kendi arzularına göre hareket etmek yerine, ideolojilerinin (Tanrı'larının) şanını yürütmek için hareket eder.

Şimdi sitüasyonistler için en önemli olan bazı Marksist fikirlerden bahsedeceğim, sonrasındaysa "gösteri" kavramına kısaca değineceğim. Marx'ı kimileri ekonomi politik kuramcısı, kimileri ekonomi politik eleştirisi yapan bir kuramcı; bazıları bir çeşit planlı ekonomi taraftarı, bazılarıysa açıkça ekonominin yok edilmesi taraftarı olarak görmüştür. Kuramsal olarak, son iki görüş daha savunulabilirdir. Ancak Marx, Bakunin gibi siyasal katılım ve devlet iktidarını ele geçirmeye karşı bir tavır almadığı için, kendisini (kapitalin) devlet tarafından yönetilmesini sosyalizmin özü olarak gören Leninist yoruma açık bırakmıştır. Bakunin'in erdemi, Marksist bir partinin iktidarı ele geçirmesinin yeni bir yönetici sınıfın yaratılmasına yol açacağını öngörmesiydi. Marksizm-Leninizm, Marx'ın devrim projesinden ne ölçüde ayrılır? Bu şüphesiz oldukça karmaşık bir tartışmadır, bundan söz etmekteki amaç, Marx'ı okumamış (ama ondan gerçekten hiç mi hiç hoşlanmayan) kişilere ne kadar şaşırtıcı gelse de, devlet-karşıtı komünistlerin devleti *Marx'ın kuramına dayanarak* reddettiklerini açıklığa kavuşturmaktır.

Diyalektik fikri, sitüasyonistlerle birlikte tekrar tekrar gündeme gelir ve başta oldukça şaşırtıcı görünür. Anarşist bir yazar diyalektik için "yalan söylerken yakalanan bir Marksistin bahanesi" demiştir. Bu kesinlikle doğru olabileceği gibi, diyalektik aynı zamanda başka şeylerdir de. Sözlüğe

bakmak ikilemi çözmez. Yunanca "*dia*" ikiye bölünmüş, zıt, çarpışan, "*logos*" ise mantık anlamına gelir. Diyalektik, şeyleri sadece ikiye bölünmüş olarak değil, hareket eden, etkileşen ve birbirinin zıddına dönüşen nesneler olarak gören bir akıl yürütme biçimidir. Diyalektik, hareket halinde olan şeylerin bilgisidir. Hareket halindeki bir nesne, bulunduğu yer ve gittiği yerin bileşimi olduğuna göre, diyalektik çelişkinin bilgisini gerektirir. Diyalektik sürecin aşamaları olumlama, olumsuzlama ve olumsuzlamanın olumsuzlaması olarak tanımlanabilir. "Olumsuzlama"nın iki karşıtı bağımsız ve farklıdır – "olumsuzlamanın olumsuzlaması" yeni bir çeşit olumlamayı belirtir. Bu, bir anlamda mümkündür, çünkü diyalektik üç boyutlu akıl yürütür. Lukacs'ın vurguladığı gibi, "*şeylerin, süreçlerin safhaları oldukları gösterilmelidir*" görüşü diyalektiğin öncülüdür. Debord, "Öğrencinin *olgunlaşması*, varlığının hakikatidir," diyordu. Diyalektik ayrıca, şeylerin hazır görüntülerinin arkasındaki süreçleri veya altında yatan ilişkileri kavramak için, görüntünün ötesine bakan bir akıl yürütme olarak düşünülebilir. Engels "pastanın kanıtı kendisindedir" demedi, bunun yerine "pastanın kanıtı onu yiyebilmendedir" dedi.[15] İkincisi daha diyalektiktir çünkü pastayla ilgili herhangi bir yargının nesnel (pasta) ve öznel (yemek) safhalarını kavrar. Marx sadece tarih boyunca gerçekleşen sınıf çatışmasını yazmadı, bunu yazanların onun hareketinden bağımsız olmadıklarını da gördü. Kuramını devrimci yapan, teori ve pratik

[15] İng. The proof of the pudding is in the eating. Türkçede "Ayinesi iştir kişinin, lafa bakılmaz" sözüyle karşılanabilecek bir deyim. (ç.n.)

arasındaki diyalektik ilişkiyi anlamasıydı (özellikle bkz. *Feuerbach Üzerine Tezler*). Marx şöyle yazıyordu: "düşüncenin kendini gerçekleştirmeye çabalaması yeterli değildir; gerçekliğin kendisi düşünceye doğru çabalamalıdır." IS'den Mustapha Khayati, Marx'ın formülünü geliştirdi: "Kuramın pratik karşılığını araması yeterli değildir; pratik de kuramını aramalıdır."

Diyalektik düşüncesiyle ilişkili olarak bütünlük, Hegel ve Marx'ın yazılarında yer almış, Lukacs tarafından vurgulanmış ve IS tarafından sıklıkla kullanılmıştır. Bütünlük, kısmen geldiği düşünülen anlama gelir, ama bunun yanında bir bütün ve onu oluşturan parçaların diyalektik bilgisini de içerir. Hegel için bütünlük Tanrı'ydı, Marx içinse belirli bir toplumdaki üretim ilişkileri. Lukacs konu üzerine şunları söylüyordu: "Aklımızdaki etkileşim, *başka türlü değişmeyen nesnelerin* etkileşiminden fazlası olmalıdır. . . . Nitekim tüm sosyal olguların nesnel biçimleri, birbirleriyle aralıksız diyalektik etkileşimleri boyunca sürekli değişir. Nesnelerin ait oldukları bütünlük içindeki işlevi kavrandıkça, anlaşılabilirlikleri de orantılı olarak artar. Bu yüzden sadece diyalektik bütünlük anlayışı, *gerçekliği sosyal bir süreç olarak* anlamamızı sağlayabilir. Çünkü sadece bu anlayış, kapitalist üretim biçiminin zorunlu olarak yarattığı fetişist formları yok eder ve onları yalnızca yanılsamalar olarak görebilmemizi sağlar (gerekli olduklarının düşünülmesi, onları daha az aldatıcı yapmaz)." Lukacs'ın bahsettiği "fetişist formlar", *maddeleştirme*nin (IS'in kullandığı bir diğer terim), veya kapitalizmin şeyler arasındaki ilişkileri kişileştirip "şeyleştirdiği" , ya da insanlar arasın-

daki ilişkileri maddeleştirdiği sürecin sonucudur. Bütün bunlar diyalektik düşüncenin olayların basit bilgisinden ayrı, gerçekliğin bilgisini amaçladığını açıklığa kavuşturmalıdır.

Marx'ın yönteminin önemli bir yanı da materyalizmidir. Marx varoluşun bilinci belirlediğine, oysa bilincin varoluşu belirlemediğine inanıyordu. Yani, fikirler kendilerine ait bir dünyada varolup, kendilerini maddi dünyada göstermezler. Fikirler dünyadaki deneyimlerimiz vasıtasıyla üretilir, ve aynı dünyanın bir bileşeni olarak kalırlar. Marx'ın, Hegel'in temsil ettiği idealist felsefeye yönelttiği eleştirinin özü budur. Marx, 19 yaşında Hegel üzerine yazdığı bir şiirde, onun kelimeleri karıştırıp "şeytani bir karmaşa" yarattığını söylüyordu. Bunun sebebi kısmen Hegel'in diyalektiğinin eninde sonunda tinsel güçlerin eseri olmasıydı. Oysa Marx, düşüncesinin merkezine maddi ilişkileri içinde insanı koyuyordu. Marx'ın idealizm eleştirisi, ideoloji eleştirisiyle yakından ilgiliydi, çünkü ideolojik düşünce, kabul etse de etmese de, sosyal gerçekliği dönüştürecek doğru bir bilinç varsayımına dayanır. Hegel, "tarih, olayların biçimi veya doğanın şimdiki gerçekliğiyle giyinen akıldır." diye yazıyordu. Lukacs ise tersine, Marksist bir bakış açısıyla, "*. . . tarih, insanın hayatını şekillendiren nesnel biçimlerin bitmek bilmeyen yıkılışının öyküsüdür.*" diyordu.

Kapitalizm ve Marksist kuramın anlaşılması için, kapitalin anlaşılması esastır. Öyleyse, kapital nedir? Fredy Perlman kapitali şöyle tanımlar: ". . . hem işçiler ve kapitalistler arasındaki sosyal ilişkinin, hem bir kapitalistin sahip olduğu üretim araçlarının, hem de bu araçlar ve "elle tutulamayan değerlerin" parasal karşılığının adı. . . ." Kapital, şeylerin belirli bir biçimde kullanılmasını gerektiren bir sosyal ilişkidir, aynı zamanda değer birikimi sürecinde bu sosyal ilişkiyi doğrudan üreten şeyler de kapitaldir. Marx'ın *Grundrisse'*de vurguladığı gibi, kapital bir süreç olarak anlaşılmalıdır. Marx'ın çeşitli kapital tanımlamaları vardır; "sosyal bir üretim ilişkisi", "süreç içindeki değer", "bir Moloch", "birikmiş işgücü", ve en şairanesi "vampir gibi, yaşayan işgücünü emerek yaşayan ölü işgücü, ne kadar çok işgücü emerse o kadar çok yaşar." *Aufheben* kapitali "yabancılaşmış işgücünün genişlemesi" olarak tanımlıyordu. Bu yabancılaşmış işgücü, Marx'ın temel kapital formülünde mal (C) olarak yer alır (para ise M'dir): M-C-M. Para, malla (işgücü) değiştirilir, bu da daha büyük miktarda para getirir. Sadeleştirirsek, elimizde M-M vardır, daha çok para getiren para (kulağa başlıbaşına saçmalık gibi geliyor), ya da kapital, Marx'ın yazdığı gibi "kendi kendini büyüten değer".

Marx'ın değer-üreten işgücünü eleştirdiğini bilmek çok önemlidir (ve birçok Marksist bunu anlamaz). Kapitalist toplumda işgücü çift karakterlidir: kullanım-değeri veya kullanışlı ürünler üreten bir etkinliktir, ve değer üreten eşsiz bir maldır. Değerin "görünür biçimi" değişim değeridir. Değer, değişim sürecine binaen varolur ve sadece bir malın "mülki-

yeti" değildir. Kapitalizmde insanlar diğerleriyle, onların sahip olduğu şeyler (işgücü veya diğer mallar) kendi işlerine ne ölçüde yararsa o kadar ekonomik ilişki kurar. Sosyal ilişkiler doğrudan değil, şeyler üzerinden kurulur. Böylece, değer ortaya çıkar ve işgücünün ürünü olan malın temsil ettiği soyut, sosyal olarak zorunlu olan işgücü-zaman miktarıyla ölçülebilir hale gelir. Değer, piyasa vasıtasıyla düzenlenir, ama bireyler tarafından değil. Kapitalist sosyal ilişkiler sadece görünürde değil gerçekten de "kişiler arasındaki maddi ilişkiler ve şeyler arasındaki sosyal ilişkiler"dir. Marx kapitalizmin bu niteliğini "mal fetişizmi" olarak tanımlıyordu. Marx mal fetişizmini dine benzeterek açıklamaya çalışmıştır: "insan aklının ürünleri, yaşayan bağımsız varlıklar gibi görünür, birbirleriyle ve insanlarla ilişkiye girer."

Debord'un gösteri kavramı, mal fetişizminin bir biçimidir. Debord gösterinin bir görüntüler yığını değil, daha çok "insanlar arasında, görüntüler dolayısıyla kurulan bir sosyal ilişki" olduğunu vurgulamıştır. Benzer şekilde Marx da kapitalin, insanlar arasında şeyler dolayısıyla kurulan bir sosyal ilişki olduğunu yazmıştı. Gösteri "hayatın somut tersine çevrimi" ve "hayat-olmayanın özerk hareketi"dir. Gösterinin prensibi "müdahalesizlik"tir. Marx'a göre belirli bir eşiği aşan para birikimi kapitale dönüşür. Debord'a göre ise belirli bir eşiği aşan kapital birikimi görüntülere dönüşür. Debord, maddeleştirme düşüncesini sosyal hayatın tüm alanlarına uygulayarak, Marx'ın mal fetişizmi kuramını güncelleştirip genişletti. Tüm bunları daha iyi anlamak için, *Gösteri Toplumu* 'nu okumak gerekir.

Mayıs 1968

Şimdi Mayıs 1968'deki olaylar ve devrimci harekete kısaca değineceğim. IS açısından, öğrenci hayatı ve kapitalist toplumun sitüasyonist bir eleştirisi, ve sitüasyonist fikirlere iyi bir giriş niteliğinde olan *On the Poverty of Student Life* 'dan bahsetmek gerekir. 1966'da, IS'e yakınlık duyan bir grup öğrenci, Strasbourg Üniversitesi öğrenci birliğine seçildi. Mevkilerini aldıktan sonra öğrenci birliğini feshetmeyi planlıyorlardı, ama önce bir skandal yaratmak istediler. Üniversite aleyhinde bir çeşit propaganda yapmak ve devrimci bir kapitalizm eleştirisi ortaya koymak için işbirliği yapmak üzere IS ile bağlantıya geçtiler. Sonuçta IS üyesi Mustapha Khayati tarafından yazılan *On the Poverty of Student Life* ortaya çıktı. Üniversite ödenekleri kullanılarak 10.000 kopya basıldı ve kitapçıklar okulun ilk günü kampusun her yerine dağıtıldı. Açılan davada hakim, üniversiteye yönelen anarşist tehdidi kınadı[16].

[16] **(Bkz.http://library.nothingness.org/articles/IS/en/display/4)**

IS'inkiler gibi radikal fikirlerin bir dereceye kadar tutulması, Vietnam savaşına karşı artan galeyan, üniversite düzenlemelerinden bıkkınlık ve cinsellik karşıtı kanunların etkisiyle, Fransa'da öğrenciler ortalığı karıştırmaya başladı. Örneğin Nanterre üniversitesinde, erkekler kızlar yurdunu, kızlar da erkekler yurdunu işgal etti. Sitüasyonist Rene Vienet '68 Mayısıyla ilgili kitabında, IS ile anlaşan, sıradan 4-5 "kampus kaçığı" radikalin 1967 Aralık'ında Nanterre'de, daha sonra Mayıs '68 devrimci krizine dönüşecek olan hareketi başlattıklarını yazıyor. Nanterre'deki polis varlığına karşı bir eylemde, bu genç radikaller kendilerine "öfkeliler" demeye başladı. Bu, Fransız Devrimi sırasında çoğu radikal öğeye verilen isimdi. Düz giyinmiş polislerin fotoğraflarını çekip, onları çiçekli giysiler içinde gösteren fotoğrafları kampusta sergilediler. Sosyologların derslerini bölüp, zaman zaman solcu öğrenciler tarafından korunan profesörlere meyve fırlatmaya başladılar.

22 Mart'ta öğrenciler Nanterre'de bir idare binasını ele geçirdi ve 29 Mart'ta Nanterre 2 günlüğüne kapatıldı. 2 Mayıs'ta üniversite süresiz olarak kapatıldı. 3 Mayıs'ta Nanterre'in kapatılması ve öğrencilerin kovulmakla tehdit edilmesini protesto etmek için Sorbonne'da büyük bir miting düzenlendi. Polis olay yerine vardıktan sonra insanlar dövüldü ve tutuklandı. Bu noktada öğrenciler son derece öfkeliydi ve polis minibüslerinden biri bir daha karakola dönemedi. Yakındaki Latin Mahallesi'nde polis ve öğrenciler arasında çatışmalar çıktı. Bu ilk çatışmadan sonra bir hafta boyunca öğrenci gösterileri ve isyanlar birbirini izledi.

6 Mayıs'ta isyanlar birçok işçiyi, işsizleri, lise öğrencilerini ve genç suçluları da içine alarak büyümüştü. 10 Mayıs'a gelindiğinde isyancıların çoğu üniversite öğrencisi değildi. Mahalle sakinlerinin çoğu (arabaları belki sokakta yakılıyor da olsa) isyancılara yemek ve su verdi. Polis sokakları temizleme emri almıştı ve sokak çatışmaları gece boyunca sürdü. İsyancılar barikatlar kurdu, bir sürü grafiti yaptı ve polise birçok kaldırım taşı ve Molotof kokteyli attı.

11 Mayıs'ta polis yeni bir emirle Latin Mahallesi'nden çekildi ve 13 Mayıs'ta fakülteler yeniden açıldı. Böylece 13 Mayıs'ta polis çekildikten hemen sonra öğrenciler Sorbonne'u işgal etti. Öğrenciler genel bir mecliste buluştu ve mücadeleyi düzenlemek için bir İşgal Komitesi oluşturmaya başladı. İşgal Komitesi, genel meclis tarafından günlük olarak seçilen ve iptal edilebilen 15 üyeden oluşuyordu (bunlardan biri de Rene Riesel'di). İşgal altındaki Sorbonne'da pek çok farklı siyasal eğilim görülüyordu. Bir yanda üniversite reformu isteyenler vardı, kimileri Gaullism'in yıkılmasını istiyordu (de Gaulle Fransa cumhurbaşkanıydı), kimileriyse sınıf toplumunun sona ermesini.

Yine 13 Mayıs'ta başlıca işçi sendikaları CGT (Komünist Parti tarafından kontrol edilen sendika), CFDT ve FO, polis şiddetini protesto etmek

ve ücretler, çalışma saatleri, emeklilik ve sendikal haklarla ilgili uzun zamandır göz ardı edilen talepleri için bir günlük genel grev ilan ettiler. Birçok işçi Boulogne Billancourt'daki Renault tesislerinde toplandı (Fransa'daki en büyük fabrika). Komünist Parti çoktan "kararlılık, sükunet, ihtiyat ve birliğe" çağıran bildiriler dağıtmaya başlamıştı. Sendika (CGT) hoparlörleri modernizasyon isteklerini bildiriyor ve "işçi sınıfına yabancı, bölücü unsurlara" karşı uyarıyordu.

Öğleden sonra devasa bir yürüyüş işçiler, öğrenciler ve öğretmenleri birleştirdi. Binlerce CP temsilcisi yürüyenleri çevreleyip işçilerle öğrenciler arasındaki teması kesmeye, ve yürüyüşün bitmesi gerektiğini söyleyip insanları dağıtmaya çalıştı. Öğrencilerin çoğu başka bir caddede işçilerle birleşmek istedi, bunu önerdiklerinde CP temsilcileri tarafından saldırıya uğradılar. Yürüyüş sırasında bir polis arabası, insanların yürüdüğü caddelerden birinde göründü (muhtemelen yürüyüşün bittiğini veya insanların bu caddeyi kullanmadığını sanıyorlardı). Gidecek yeri olmayan polis hızlanarak insanları yaraladı. Arabadaki iki polisten biri dışarı çekilip dövüldü, ancak hayatı CP temsilcileri tarafından kurtarıldı. Kalabalık arabayı sarsmaya başladı ve diğer polis kalabalığa ateş açtı, neyse ki kimse vurulmadı. Bunun üzerine kalabalık bu polise de saldırdı, CP temsilcileri onun da kurtulmasını sağladı.

14 Mayıs'ta Nantes'daki Sud Aviation tesisi işçiler tarafından işgal edildi. Hareketin sendikaların kontrolünde olmadığı ortaya çıktı ve bir günlük genel grev, muazzam bir yasadışı greve dönüştü. 16 Mayıs'ta Cleon ve Flins'deki Renault fabrikaları işçiler tarafından işgal edildi. 17 Mayıs'ta milyonlarca Fransız işçi yasadışı grevdeydi. Birçok öğrenci grevdeki işçilere destek vermek ve onlarla iletişim kurmak için Renault fabrikalarına yürüdü. Onları kapalı fabrika kapıları ve CGT'nin eve dönmelerini söyleyen hoparlörü karşıladı. Bazı öğrenciler kapıdan işçilerle konuşmayı başardı, ama fabrika kapılarına saldırmadılar, böylece CGT'nin otoritesi meşrulaştı. CGT, grev hareketinin sorumluluğunu almaya ve genel grevi bir dizi şirket grevine dönüştürmeye çalıştı. Bunda pek başarılı olamadılar. Hayatlarının kontrolünü ele geçirmekte olan işçilerin, işe geri dönmeye niyetleri yoktu. Rene Vienet'nin gözlemlediği gibi, "sendikalar için proletaryanın tüm devrimci gücünün tek faydası, kendilerini etkin biçimde mülksüzleştirilmiş bir yönetimin ve

gerçekte varolmayan bir hükümetin gözünde uygun kılmaktı."

Bu sırada Sorbonne'da konferans salonlarında her türden sosyal sorun tartışılıyor ve devrimci mücadele devam ediyordu. Öğrenciler ve katılmak isteyen herkes tarafından işçi-öğrenci eylem komiteleri kuruluyordu. Sorbonne ve Censier gibi işgal altındaki üniversiteler, işçiler ve halkı faaliyetlerine katılmaya davet ediyordu. İşçi-öğrenci eylem komiteleri özellikle Censier'de yaygındı. Bu komiteler, birlikte el ilanları tasarlayıp dağıtacakları devrimci işçilerle bağlantı kurdu, işçilerin kontrol edeceği grev komiteleri istedi ve genellikle işçiler ve öğrencilerin mevcut sorunlarının tartışılmasını teşvik etti. Ortalıkta görünen pek çok grafiti vardı, çoğu sitüasyonist-etkiliydi. Guy Debord'un 1953 tarihli sloganı "asla çalışma" bu kez daha geniş bir anlamla yeniden ortaya çıkmıştı. Sorbonne'daki bilhassa dokunaklı bir yazı şöyle diyordu: "1936'dan beri zam için savaşıyorum. Şimdi bir televizyonum, bir buzdolabım ve bir Volkswagen'im var. Ancak sonuçta, hayatım hep sefalet içinde geçti. Patronlarla tartışmayın. Onları yok edin."

Sorbonne'daki İşgal Komitesi sonunda solcu hizipler ve muhafazakarlar tarafından bastırıldı ve genel meclis bozuluyordu. Daha radikal kişilerin çoğu Sorbonne'dan ayrılmaya karar verdi. Böylece, İşgallerin Sürdürülmesi Konseyi (CMDO)[17] kuruldu. 19 Mayıs'ta CMDO Ulusal Pedagoji Enstitüsü'ne taşındı. Debord, Khayati, Riesel ve Vaneigem gibi

[17] CMDO: Council for the Maintenance of the Occupations.

sitüasyonistler de CMDO üyesiydi. Bir basım komitesi, bir işbirliği komitesi, ve bir istek komiteleri vardı. İşgallerin ve Stalinist sendika bozuntuları dışındaki özerk işçi örgütlerinin yayılmasını amaçlıyorlardı. Nihai hedefleri tek gücün işçi konseylerinin gücü olacağı bir toplum yaratmaktı.

68 Mayısı ve bir işçi-öğrenci eylem komitesi deneyiminin iyi bir örneğini, o dönemde bu komitelerden birinde faal olan Fredy Perlman anlatıyor. Bir grev komitesi, bir Citroen fabrikasında grev ve işgal çağrısı yaptı, işçi-öğrenci eylem komitesi de bunu halka duyurdu. Grev günü eylem komitesinin fabrikaya girmesi CGT tarafından engellendi. CGT, olayı ücret ve çalışma koşulları taleplerine indirgeyecek şekilde, grevi kendileri başlatmış gibi davrandı. Fransız işçilerinden halihazırda birçok biçimde ayrılmış olan yabancı Citroen işçileri sosyal konutlarda yaşıyordu ve grev boyunca fabrikaya ulaşamıyordu. Eylem komitesi üyeleri bu işçiler için Fransızca dersleri organize edilmesine yardım etti ve grevcileri destekleyen köylülerin verdiği yiyeceklerin ulaştırılması için kamyonlar buldu. Perlman'ın eylem komitesi grevi destekleyerek ve toplumun potansiyel devrimci unsurları arasındaki bariyerleri yıkmaya çalışarak sıradan sendika üyeleri arasında örgütlenmeyi teşvik etti.

24 Mayıs'ta düzenlenen bir gösteri isyana dönüştü, borsanın bir kısmı yakıldı ve iki karakol tahrip edildi. Hükümet ve bürokratik kurumlar gösterilerin yasaklanmasını ve (patronlarla) acil müzakerelere başlanmasını istedi. Fransa'da hayat grevlerle hemen hemen durmuştu. Bankalar kapalıydı. Köylülerden belli bir miktar bedava yiyecek dağıtımı vardı

ama o şartlarda olabilecek kadar yağma yoktu.

30 Mayıs'ta ülkeye dönen cumhurbaşkanı De Gaulle (ülkeden ayrılmıştı), görevde kalmaya niyetli olduğunu açıkladı. Seçim tarihini belirledi, seçenekler ya seçim ya iç savaştı. Sağ kanat De Gaulle yanlısı bir gösteriyle sahneye çıktı. İşçilere ülke genelinde Grenelle anlaşması adı verilen, bir ücret artırımı teklifi yapıldı, işçiler bunu reddetti. Grevin fabrika fabrika kırılması gerekti. Mayıs'ın sonuna doğru, Fransız devrimci hareketi güç kaybediyor gibi görünüyordu. 6 Haziran'da polis işçileri Flins'deki Renault fabrikasından çıkardı. Sendikalar devrimci hareketi sınırlandırmada aracıydı ve neredeyse her yerde yeniden işbaşı yapılmasını sağlamışlardı. Sendikalar bazen işçilere, öyle olmadığı halde diğer fabrikaların işbaşı yaptıklarını söylüyordu. Devrimci hareketin iflası boyunca hükümet kaybettiği gücü ve belirginliği geri kazandı. Birçok sol örgüt dağıtıldı. 16 Haziran'da Sorbonne işgali sona erdi – polis herkesi dışarı attı. De Gaulle 23 Haziran'daki seçimleri kazandıktan sonra, işgal altındaki tüm binalar boşaltıldı. Yasadışı greve 10 milyon işçi katılmıştı, yani Fransız işgücünün üçte ikisi. Modern, sanayileşmiş bir ülkeyi felce uğratmışlardı ve neredeyse bir devrim yapıyorlardı.

IS'in İlga Edilmesi

"IS ilga edilmelidir" diye yazmışlardı. Kendilerinden sonra gelecek devrimcilerin, güçlerini birleştirirken teorilerini geliştirmeleri gerektiğini düşünüyorlardı. Şimdi IS'in teorisinin ilgasının neye benzediği konusunu tartışacağım. 1919'da Lukacs, Sovyetler Birliği'ndeki durumla ilgili şöyle yazıyordu: "sınıf mücadelesi artık yukarıdan sürdürülüyor." Bu gülünç bir ideolojik sav. Ancak, Lukacs ve Marx'ın teorisinde, insanı böyle bir şey söylemeye itebilecek ne vardı? IS 1969'da "proleter sınıf mücadelesinin özerk amaçlarının teorik bilgisinden yoksunluk"tan yakınmıştı. Bunun *tam olarak* ne anlama geldiğinden emin değilim. Ama "proleter sınıf mücadelesi"nin amaçları var mı? Rus anarşistler daha 1918'de, Lukacs konuyla ilgili Marksist düşüncesini belirtmeden bir yıl önce Bolşevik rejimini nasıl devlet kapitalizmi olarak nitelendirebiliyordu?

Anarşistlerin devlet karşıtlığı Marksist bakış açısından hayli basit, hatta tamamen ideolojik görünebilir. Ama Marksist, sınıf mücadelesinin tarih boyunca süregelen ve gerçekliğin üzerinde bir yerde dolaşan amaçları olduğunu düşünüyorsa, bu ideolojik değil midir? Determinizm gerçekten de IS'in teorisinde görülür. IS sıklıkla teknolojinin hızlı gelişiminden, komünist toplumun doğuşuna yardım eden bir unsur olarak bahsetmiştir. Olaylara bu şekilde bakmanın temelinde, kapitalist toplumdaki üretim güçleriyle mülkiyet ilişkileri arasındaki artan çelişki kavramı vardır. IS de Marx gibi

teknolojiye oldukça iyimser yaklaşıyordu. Şimdi, öyle görünüyor ki bu sadece saflık olabilir.

IS'in bugün tartışmalı görünen diğer yönleriyse konseycilikleri ve örgütlenme biçimleridir. IS, devrimci mücadelenin asıl örgütlenme biçimi olması gerektiğini düşündüğü işçi konseylerine o kadar düşkündü ki, bu konseylerin doğasını göz ardı ediyordu. Komünizm belirli bir örgütlenme biçimi değildir, ve işçilerin mücadelesinin içeriğiyle uğraşmadan biçimine yoğunlaşmak açık bir tehlikedir. (Doğrudan demokratik bir biçim mutlaka devrimci midir?) IS, Debord tarafından liderlik edilen resmi bir örgüt oluşturdu. Jacques Camatte "On Organization"[18] başlıklı makalesinde, böyle örgütlerin nasıl kapitalist biçimleri yeniden üretme işlevi görebileceğini ortaya koyar.

Jean Barrot, IS'i eleştirdiği bir makalesinde Vaneigem'in *Gündelik Hayatta Devrim* 'inden bahseder: "Vaneigem'in kitabı üretilmesi zor bir eserdi, çünkü yaşanamazdı. Bir yandan marjinal bir olasılıkçılığa düşme, diğer yandan gerçekleştirilemeyecek ve ahlaki bir emre dönüşme tehlikesi. Kişi ya burjuva toplumunun çatlaklarında sıkışır, ya da durmaksızın onun karşısına farklı bir hayat koyar. Bu hayat da yetersizdir çünkü sadece devrim onu gerçek kılabilir. IS en kötü metnine, elinden gelenin en kötüsünü koydu. Vaneigem IS'in en zayıf yanıydı, tüm zayıflıklarını ortaya çıkaran yanı." Sadece devrim? Vaneigem IS'in Marx'a çok dayanmayan bölümünü temsil eder. Barrot (muhtemelen bilmeden) hayli diyalektik-dışı

[18] İng. Örgütlenme Üzerine

bir devrim kavramı sunmuyor mu? Örneğin isyancı bir anarşist yaklaşım, oldukça farklıdır. Böyle "farklı bir hayat"ın göreceli değerine dair İtalyan *Anarchismo* 'nun yazdığı gibi, "devrim-öncesi evre diye tanımlanan şeyi bildiren, bu otorite karşıtı yasadışı tutumdur. Bazılarının iddia ettiği gibi, böyle bir tutumu mantıklı kılan bu evre değildir."

Vaneigem ve Debord, teorilerindeki bazı zayıflıkların ötesine nasıl işaret etti? Ve 68 Mayıs'ından bugüne geçen süre, teorilerinin uygulanmasını nasıl değiştirdi? Öyle geliyor ki bu konular tartışılmaya devam edilmelidir, ancak bu, makalemizin kapsamını aşmaktadır.

“Fransız Sitüasyonistlerin punk’la ilişkilendirilmesi tam bir zırva. Saçmalık! . . . Sitüasyonistler . . . benim için fazla yapısaldı, kelime oyunları var, iş yok. Üstelik Fransızlardı, o yüzden siktirsinler.”

Sex Pistols’tan Johnny Rotten

DO WE NEED SNYDER FOR POET-PRIEST ?

Sitüasyonizm Toplumu

KEN KNABB

GARY SNYDER, PETER O
IN THE

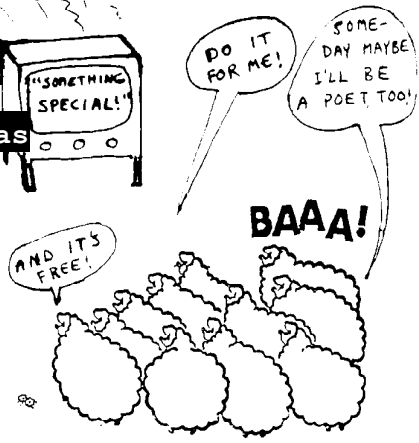
Türkçesi

Melis Oflas

Tonight's performer has said elsewhere, refering to the monopolization of "religious" (Total) experience by the priestly class, "We really don't need these people to mediate for Each person should be his own shaman."

And yet the present situation is no different essentially than the remainder of our fragmented lives: we submit, and even rush to be able to submit ourselves to passive acceptance and consumption of separate items. Of course, we are pickier and more sophisticated than most, and insist on consuming only "beautiful trips."

Some of us are so liberated as to kiss only enlightened ass.

POETRY MADE BY ALL —OR NOT AT ALL

“Eğer oluşturulan sitüasyonist bir teori, esinlenmenin olası bir kaynağı olarak hiçbir zaman var olmamışsa, meta tüketimi sistemi tamamen kendi sitüasyonizmini içerir."

-Daniel Denevert

“Yoksulluğun Teorisi, Teorinin Yoksulluğu”

1

Proletaryanın sınıf toplumuna karşı ikinci saldırısı ikinci evresine girdi.

2

Yaygın olarak 1950lerde başlayan ve 60ların sonunda açık mücadelelerle son noktaya ulaşan birinci evre, kendi gelişmiş kuramsal ifadesini Sitüasyonist Enternasyonal'de buldu. *Sitüasyonizm,* sitüasyonist teorinin, devrimci hareketin ve bir bütün olarak toplumun içinde doğrudan ya da dolaylı olarak ideolojileştirilmesidir.

3

SE aynı zamanda kendisinin de bulunduğu kesimin bir parçası olarak küresel hareketin tümünden, "siyahî suçluların öfkesini fikirler düzleminde" gözden geçirerek ve kendi kuramsal tutumuna hemen pratik bir uygulama vererek açıkça bahsetti. SE, devrimci hareket için, yalnızca sonuçlarının biçiminde değil aynı zamanda süregelen geçersiz kılma yönteminde de örnek teşkil eden bir model sundu. Bu yöntem sonuçlarının her zaman doğru olmasının nedeniydi.

4

Birçok partizanı arasında kendisine uyguladığı aynı zorunlulukları oluşturarak, kendisiyle karşı karşıya olan otonomsuzluktan en az otonoma dönüşümü zorlayarak SE, *devrimcilik eğitimi*ni bildiğini gösterdi. Birkaç yıl aralıkla, bir yüzyıl boyunca süren eski harekette ulaşılır olmayan *kuramsal eylemin demokratikleştirilmesi* görülmüştür. Marks ve Engels'in rakiplerini kışkırtabilecek yetenekleri yoktu: Marksizmin yolundaki hiç kimse Marks'ın bölünmez bakış açısını sürdürmedi. Lenin'in 1914'deki "Geçen yarım yüzyıldaki hiçbir Marksist Marks'ı anlamadı." gözlemi, Marks'ın teorisine gerçek bir eleştiridir; çok zor olduğu için değil, bütünle olan ilişkisinin farkına varmadığı ve onu hesaplamadığı için.

5

Sitüasyonistlerin olağan yanlışlığı - hiç acımadan ifşa edip eleştirmeleri- kendi yöntemlerini onaylamalarıdır. Başarıları gibi hataları da bir noktada odaklanmaya, açığa kavuşturmaya ve iki ayrı noktada toplamaya hizmet etmektedir. Tarihte böyle kasıtlıca aleni bir kuramsal tartışma seviyesi bundan başka radikal akımda görülmemiştir. Kuramsal kutuplaşmanın sonucu olan eski proletarya akımı her zaman bir istisna oldu, kuramcıların kendilerine ait ve yalnızca son çare olan amaçlarının tersine ortaya çıkan patlama, bir yapmacıklık dayanışması sürdürüldüğünde artık açıkça mümkün değildir. Marks ve Engels, kendilerini açıkça Gotha Programından ayırmakla başarısızlığa düştüler çünkü "ahmak burjuva gazeteleri bu programı ciddiye aldılar, komünistliği içermeyen ve onu değerlendiren yazıları okudular; işçiler de aynı şeyi yapıyor gibi." (Engels'den Bebel'e, 12 Ekim 1875). Böylece Engels, düşmanlarına karşı sessizce savunduğu bir programı, arkadaşlarına karşı da eşit derecede savundu. Engels aynı mektupta "eğer burjuva basını eleştirel zihinde bir birey olsaydı bu programı cümle cümle ayırıp devirir, her cümlenin gerçek içeriğini inceler, yapabildiğince açıklıkla saçmalığını ortaya koyar, çelişkilerini ve ekonomik düşüncesizliklerini gösterir (...) ve bizim tüm partimizin berbat gülünçlüğünü ifşa ederdi." diyerek burjuva basınının yetersizliğinden çok, kendi zamanının devrimci hareketinin yetersizliğini tanımlıyor.

6

Güncel tarihsel yıkımın yoğunlaştırılmış ifadesi kendisini merkezden uzaklaştırmıştır. SE'nin sağlam efsanesi sonsuza dek patlar. Birinci sayfadan itibaren bu efsanenin kesin temel bir hedefi vardı: SE etkilediği seviyede, ciddi rakiplere sahip değildi. Şimdi yaklaşan tekelleştirmeye eğilimi olmayan bir halkın ve otonomcu sitüasyonist teori ve ideolojilerinin enternasyonal anlaşmazlığına tanık oluyoruz. sitüasyonist doğruluk ana kaynak noktasını kaybetti. Bu dönemden başlayarak her sitüasyonist ya da sitüasyonist olmak isteyen herkes kendi yolunu takip etmelidir.

7

Sitüasyonizmin ilk eleştirileri tarihle tamamen ilgisi olmadan olduğu yerde kaldı. Birinci evrenin teorisine karşı sitüasyonizm taraftarı kuramsal yoksulluğu hesapladılar. Belirli bir zamanda teorinin ve uygulamanın taşıyıcılarının toplamıyla bağlantılı olmayan konumlarında, öznel yoksulluğu ve çevredeki dahili tutarsızlıkları gördüler; bu "ilk diyalektik olmayan uygulama"yı bütünün niteliksel zayıflığı gibi, bir "gerçeğin zamanı"nın gerekliliği gibi kavrayamadılar. SE üzerine tezler ve onun dönemi - ikinci evreye geçiş noktasında birinci evrenin saygıyla yapılan pek çok özeti - hemen hemen sitüasyonizmin tam tarihsel görünüşü konusunu açmakta.

8

Mücadelenin her aşamasında eleştirinin kısmen gerçekleşmesi, egemen toplumla birlikte kendi yeni denge noktasını meydana getirir. Teori, kendi ifade edilişinden kaçtıkça, kendi durağan ideolojik otonomu arasında gelişmeleri ve anın yeni yanılsamalarını tamamen yansıtan tüm değişim ve birleşim olasılıklarını çabucak tüketme eğiliminde olacaktır. Birinci evreden ikinci evreye geçişte, post 1968'in "Mayıs'ın geri dönüşü" dönemindeki sitüasyonist taraftarları, onaylanmış bir teorinin eylemsizliğinin somut örnekleriydiler. Bu ideolojik gecikme - sitüasyonist teorinin yandaşlarının kendi uygulamalarında, proletaryanın ve bir bütün olarak toplumun uygulamalarında yeni gelişmeler karşısında başarısız olmaları - sitüasyonist hareketin zayıflığını hesapladı; kendi dahili olumsuzluklarına sebep olan daha önce görülmemiş bir hızdayken - ondan çoktan kaçmış olan patlamayı doğrulamak ve yeni evreye zemin hazırlamak için kendisini etkili olarak sabote ederek - temel doğruluğunu onaylamaktadır.

9

Sitüasyonizm yandaşları, birinci evrenin terimlerinde ikinci evrenin konularını gördüler. Herkesçe bilinen "yapmış olduklarının bilinçliliği"nin eksikliğiyle erken dönemdeki nihilist hareketlerce yalnızlaştırılmış yaygın ve eskiye nazaran daha bilinçli olan işçilerin yeni mücadelesinden bahsederek yalnızca diğerlerinin bilinçsizce yapmış olduklarını ve hala bilinçsiz olduklarını gösterdiler. Her mücadelede aynı basit sonucu gördüler ve proletaryanın bu sonuca sahip çıkmasıyla devrimin gidişatını tanımladılar. Sınıf mücadelesinin gelişiminin karmaşık ilerleyişi üzerindeki soyutça yoğunlaştırılmış insanın uygulama yapma anlayışında aktivist sitüasyonizm yandaşları, sınıf bilincinin hayali bir darbesinin sözde Bolşevikleriydiler. Kendi programlarının gerçekliğine anlayışsızlıklarını ve sabırsızlıklarını bulaştırdıklarını hesaba katmadan bu yolu umut ettiler.

10

SE, nihai demokratikleştirmesi anlamına gelen ve böylece bu sorunu güncelleştiren teorinin doğası olduğu halde, teorinin oluşumunun eylemselliğinden dolayı kendi teorisini uygulamadı. Mayıs'tan sonra ne SE ne de etkilenmiş yeni nesil asiler, birkaç belirsizliğin ve daha önceden tecrübe edilmiş pratik yöntemlerin dışında ne kuramsal üretimin ilerleyişini ne de yöntemleri ve onların nesnel takviyelerini incelemişlerdir. Sitüasyonist teorinin kısmi gerçekliğinin güçlü tepkisi onları ne olduklarını hiçbir zaman söylemedikleri megaloman sayıklamadan anlaşılmazlığa, sayısız bozulmaların zincirleme tepkimelerine, etkisizliğe, en sonunda da tüm deneyimlerin ağır psikolojik baskısına atmıştır.

11

SE başarısızca hazırlanmış birçok partizanı kendisine çektiyse de, özerk bir şekilde kendilerine bağlanan bir bölgede sitüasyonist eylemi sağlamak için devrimci politik düşüncelerde şahsi deneyimi, yeteneği ya da beğenisi olmayan insan topluluğunun gerçekliği, hem teorinin hem de dönemin köktenciliğini doğruluyor. Eğer sitüasyonist çevre birçok gösteriyi ve yanılsamayı ortaya çıkarttıysa, bu yalnızca egemen toplum üzerindeki birçok gösterinin ve yanılsamanın patlattığı bir eleştirinin ilk zaferinin doğal bir yan etkisidir.

12

Birince evrenin sitüasyonistlerle ilgisi olan tüm bastırılmış ideolojileri kapsamında - bu yüzden açıkça onlara bağlı olan kavramları da kapsayan - sitüasyonist eleştirinin nihai keşfi, modern toplumun köktenci anlayışının sitüasyonistlere açık bir tekel vermesinin abartılmış sonucu olmuştu. Bu nedenle sitüasyonist eleştiriye bağlılık ani bir din değişikliliğinin ani ve fanatik karakteri olmaktı (sık sık bütündeki gizli reddin bir karşılığı olmakla birlikte). Sitüasyonist görüşlere bağlı kalan genç devrimciler, bu tamamen aşırıca fanatikliğe daha az bağlı olan işlerle meşgul oluyorlar şimdi. Çünkü sitüasyonist mücadelenin çeşitli farklılıkları ve onların onarılması onun dünyasının bilinen bir yönüdür.

13

İkinci evrede devrim artık marjinal olarak değil, açıkça merkezde görülen bir olaydır. Az gelişmiş ülkeler sürtüşmenin görünen tekelini kaybettiler ama devrimler hiç durmadı; basitçe modernleştiler ve mücadeleleri daha da fazla artarak gelişmiş ülkelerdekilere benzedi. Kendi refahını ilan eden toplum şimdi resmen bunalımda. Görünüşte soyutlanmış sefalete karşı isyanın eski soyutlanmış hareketleri şimdi yaygın olmak, artmak ve tüm hesapları istila etmek için biliniyor. Devrimci hareketlerin kendilerini enternasyonal toplulukta görmeye başladıkları an 1968'di ve proletarya hariç her yerden devrimi gören tamamen parçalanmış ideolojilerin küresel bir görünümüydü bu. 1968 aynı zamanda, öğrencilerin de başkaldırısı gibi görünen en büyük isyanlar demekti.

14

Proletarya kendisini eyleme geçirmeye başladı ama şimdiye kadar hemen hemen kendisi için yapmıştı bunu. Ayaklanmalar çoğunlukla savunma tepkileriyle olmaya devam ediyor, son yüzyılda olduğu gibi: sahipleri tarafından terk edilmiş fabrikalar ya da liderleri tarafından terk edilmiş mücadelelerin ele geçirilmesi (özellikle savaşların sonucunda). Eğer proletarya kendisi için konuşmaya başlasaydı, açık bir enternasyonal devrim programını ayrıntılı olarak hazırlamak ve enternasyonal bir biçimde amaç ve isteklerini belirtmek zorunda kalacaktı. Eğer diğer ülkelerin proleterleri için örnekler sunuyorlarsa, bu hala radikal grupların ve etkileyici bilgilendirmenin gerçek derin düşüncesinden dolayıdır.

15

Olumsuzu ya da bütünü kavramadan radikal değişimin somut gerçekliğini vurgulayan birinci evrenin ideolojisi, kendi anlamını sözde alternatif kurumların çoğalmasında buldu. Alternatif kurum, devleti beklemeden kendini idare eden ani bir reformculuk olmakta klasik reformculuktan farklılık göstermektedir. Memnuniyetsizlik girişimini ve çabasını kibarca telafi eder, sistemdeki hataların ve onların olası çözümlerinin hassas bir göstergesidir. Alternatif üretim - ekonominin sınırlarındaki gelişimin, meta üretiminin tarihsel gelişimini özetlediği - bürokratikleştirilmiş ekonomiye düzeltici bir serbest girişim işlevi gibidir. Fakat yanılsamaların üretkenliğinden gelen demokratikleştirme ve toplumsal yapıların "kendi kendini yönetimcilik"i aynı zamanda devrimci eleştirinin gelişimi için faydalı bir etkendir. Ulaşabileceği esaslardan başlayarak güvenli ve kolay bir alan sağladığında, mücadelenin yüzeysel odak noktalarını arkasında bırakır. Katılımcı üretimdeki ve alternatif dağılımdaki çelişki, iyiliklerinin ve aracılıklarının çalınıp kullanılmasını kolaylaştırır.

16

Argoda *trip*, metanın oldukça verimli, hemen uyum sağlayabilen ve daha çok harcanabilene dönüşmesinin gerçekliğini belirtmektedir. Bireysel meta, topluluğun beğenisindeki değerini düşürür. Trip, tek bir meta ya da fikir değil ama tüm metalardan ve tüm fikirlerden seçmeye olanak sağlayan bir düzenleme ilkesi ortaya koyar. "her şeyin dahil olduğu" yerde hala bağımsız bir meta gibi satılan zamanın engellemesiyle karşıt olarak belirsiz bir sürede uzatılmış tribin meta karakteri (sanat, zanaat, zaman geçirme, geçici moda, yaşam biçimi, alt kültür, toplumsal proje, din) - metanın ve yıldızların esnek bir karmaşıklığını bulundurarak - bireyin egemenmiş gibi göründüğü sözde otonom eyleminin arkasına saklanmıştır. Trip, katılımcı olmaya başlayan gösterinin fazlasıyla gelişmiş olduğunu belirttiği andır. Gösterisi olmayan öznel eylemi keşfeder ama gösteri tarafından belirlenen dünyanın sınırlarına şiddetle çarpar - gösteride sınırlar yoktur, çünkü o günlük hayattan ayrıdır.

17

Çalışmanın tekelde olan egemenliğinin azalması ve boş zamanın uzatılmasıyla parçalanması, modern toplumun yaygın amatörlerinin oluşmasına sebep oldu. Gösteri, sake[19]nin kaç derecede servis edilmesi gerektiğini söyleyen gizli ajanı temsil eder ve yaşamanın egzotik yöntemlerini, önceden üst sınıflar için ayrılan gösterişli zevkleri kitlelere sunar. Ama gösterinin övdüğü "yeni Rönesans İnsanı" kendi hayatının ustası olmaktan çok uzaktır. Gösteri aşırı gelişmeye başladığında ve kendi kökeninde yoksulluğu ve tek taraflılığı reddetmek istediğinde, kendisini basitçe devrimci projenin fakir bir akrabası gibi gösterir. Eğlenceleri çoğaltıp katılımcıların sayısını arttırabilir ancak meta temelleri kaçınılmaz bir şekilde tüketim kalıbında baskı altına alınmıştır. Fourier'nin bir karikatüründeki soyutlanmış bireyler, ortak gösteriş zevklerinin her zaman belirli ince ayrıntılarını bir araya getirirler ama bu bağlantı noktaları birbirlerinden ve toplumsal bütünlükten çok daha fazla ayrılmaktadır. Tutku arayışındaki eylem kendi saçmalığında çökecektir. Yeni kozmopolitlik anlayışı tarihsel olarak taşralı kalır.

[19] Japonların ulusal içkisi. Pirinç ve tahıldan yapılır ve türüne göre özel servis edilme sıcaklıkları vardır. (ç.n.)

18

Gösteri, kendisini değiştirerek birbirine benzeyen en küçük ortak paydalara eğilimiyle birlikte artan memnuniyetsizliğe karşı tepkisini göstermektedir. Mücadeleler, gösteride bir yer almak için yönlendirilen, belirli toplumsal gruplaşmalar için ayrı ayrı yapılan gösterilerin yarı-otonom gelişimleriyle sonuçlanan mücadelelerdir. Bir gösterinin tekil gücü toplumsal yaşamın merkezindeki bir an için yerleştirilmesinden gelir. Böylece gösteri seçiminin artışı aynı zamanda gösterinin bir araya getirdiği sözde topluluğun bölünmemiş köleliliğine ve önemine bağlı olan gösterinin gücünü azaltır. Gösteride her şey bireysel olarak tüm insanlar için olmalıdır ve sürekli olarak tek ve kesin birleştirici ilkesini doğrulamak zorundadır.

19

Gösteri ölüyü diriltir, yabancıya önem verir ve var olanı yeniden yorumlar. Bir şeylerin "retro" olmasını sağlamakta sıradan tuhaflıkların uygun derecesini elde etmek için gereken zaman sürekli azalıyor; orijinal olan hemen hemen ayırt edilebilir taklidiyle birlikte eş zamanlı olarak piyasaya sürülüyor; estetik tartışmalar her şeyin bir parodi olup olmadığı sorusu içinde artarak devam ediyor. Bu, üreticileri ve tüketicileri tarafından gösteri kültürüne acımanın artan küçümsemesini ifade eder. Toplum, ideolojilerin ve biçimlerin kaçışı olmayan çılgınlık noktasına ulaşarak, gitgide daha hızlı bir akış üretiyor. Değişim ve birleşimlerin çabucak tüketildiği ölçüde bireysel yoksulluklar ve tutarsızlıklar onları bilinir hale getiriyor ve çeşitli içeriklerin ardında yer alan komün biçimi idrak edilmeye başlanıyor: "gittikçe hızlanan ritimdeki yanılsamaları değiştirmek, değişimin yanılsamasını çözmektir." Gösteri tarafından sınanan küresel birleşmeyle birlikte bir sistemi idealleştirmek gittikçe zorlaşır çünkü o, dünyanın farklı bir yerindedir; metanın ve ona bağlı olarak insanların küresel dolaşımı Doğu ve Batı ülkelerinin proletaryalarının tarihsel karşılaşmasını daha da yakınlaştırmaktadır. Kültürü yeniden kazanım, tüm eski kültürleri "yeninin geleneği"nden başka gösterisellik bırakmaksızın zayıflatır ve sona erdirir. Fakat yeni olan yeniliğini kaybeder ve gösteri tarafından oluşturulan yeniliğin sabırsızlığı, gösteriyi kavramaya ve onu yok etmeye duyulan bir sabırsızlığa dönüşebilir. Sürekli kalan tek düşünce "yeni ve farklı" olandır.

20

Zira sitüasyonist teori yabancılaşmış yaşamın tüm görünümlerinin bir eleştirisidir, sitüasyonizmin farklı ayrıntıları toplumun genel yanılsamalarının yoğunlaştırılmış biçimini yansıtır ve sitüasyonistler tarafından oluşturulan ideolojik savunmalar, sistemin ideolojik savunmalarının önceden canlandırılmasıdır.

21

Sitüasyonist teori, günlük yaşamın sitüasyonist eleştirisinde mevcut durumun bir ispatının teferruatlı sözcüğünü sağladığında halkayı tamamladı. Sitüasyonist ortamdaki kendinden memnunluluğun sözde eğlenceleriyle bireylerin memnuniyetsizliklerini ifade etmelerini, mesela "eğlence yeteneği"nden, "oyunun hissi"nden ve hatta "radikal öznellik"ten yoksunluğu tanımladılar ve somut bir şekilde önerilen radikal tasarılara ve daha fazla deneysel eyleme sahip olmak için "gönüllülük"ü ve "kavgacılık"ı suçladılar.

22

Vaneigemizm[20], eğlenceli olduğu varsayılana eğleniyormuş gibi yapmanın zorunda olunduğu modern anti püritenliğin[21] aşırı bir biçimidir. Şehirli, "kırsalda yaşamak" için tercihlerini bildirse de bazı nedenlerden dolayı oraya hiç gitmez ya da gittiyse bile yakında sıkılır ve şehre geri döner. Oysa vaneigemci bundan zevk alıyormuş gibi görünmek zorundadır çünkü onun eylemi "tutkulu" tanımından gelse de gerçekte usandırıcı ve var olmayan bir eylemdir. Fedakârlığı reddettiğini ve her şeyi istediğini herkesin bilmesini sağlayarak eksiksiz anlayışında kalan gösteriş derecesinde ve engellemelerin ideolojik beyanında- genellikle oldukça simgesel - "en iyisini isteyen" reklamlardaki insanlardan kendisini farklı gösterdi. Memnuniyetsizliği ve can sıkıntısını onlar bir çeşit sıkıcılıkla ele verdiklerinde unutuyoruz; en yozlaşmış ideolojiler kendi çürüyüşlerinde açıkça kötümserliğe ve özeleştiriselliğe dönüştüğünde Vaneigemizm, mevcut hoşnutluğun etkili bir görüntüsünü temsil ediyor.

---

[20] Kastedilen Raoul Vaneigem. Bkz. Gençler İçin Hayat Bilgisi El Kitabı Gündelik Hayatta Devrim, Ayrıntı yay. (ç.n.)

[21] Puritanism, 17.yüzyılın lanetli din akımı. (ç.n.)

23

Vaneigemistci ideolojik egoizm, burjuvayı kınamak amacıyla insanlığın en çok yabancılaşmış koşulunu, soyutlanmış egoların koleksiyonu için anlamlandırmanın farklı bir yöntemini planlayarak burjuva biçiminden tesadüfen farklılık gösteren "insanla insan arasında geriye çıplak kişisel çıkardan başka bir bağlantı noktası bırakmayan" insanlığın köklü esası olarak saymaktadır. Bu konum devrimlerin mevcut tarihsel deneyimi ve ona başvuran eylemler tarafından yalanlanmaktadır.

24

Sitüasyonistlerin eleştiriselliği, genellikle planlı olan "kibirleri" ve hakaretleri, - hayatı değiştirmek için aktif mücadelenin bağlamından bir kez yola çıkmaları - herkesin onu "farklı" düşünmesine teşvik ettiği ve aşağılık bir gösterinin sunulduğu bir dünyada olağan bir yer bulmakta: her turistin "turistlerden" kurtulmaya çalıştığı ve her tüketicinin inanılması güç reklamlarda kendisini övdüğü yerde (esas bilinçaltı mesajının eşzamanlı kavranışını kolaylaştırmak için kasıtlı olarak programlanmış üstünlüğün bir yanılsaması). Sözde eleştirel birey aşağılamalarından ve kabaca olan ya da en azından farklı yanılsamalara sahip olan diğerlerinin sonuca ulaşmayan eleştirilerinden dolayı kendi statik üstünlüğünü onaylar. Sitüasyonist mizah - devrin gizil olasılıklarıyla absürd gerçekliği arasındaki çelişkilerin üretimi olan - durmaksızın uygulanır, utanmaz izleyicinin çoğunlukla iyi izleyiciyle yer değiştirdiği bir toplumun popüler olan mizahına tamamen yaklaşır.

25

Geçmişin kültürel zenginliklerinin -ki bu zenginliğin kullanımı kaybedilmiştir- yeni yatırımcılarıymış gibi sitüasyonistler, kültürün tek destekçileri olarak izleyici toplumu yeniden bir araya getirirler. Modern devrimin ilerleyişi, -kendi eleştirisini içeren iletişim, geçmiş üzerindeki şimdiki zamanın süregelen egemenliği- metanın devamlı dönüşüne bağlı olan, her yeni yalanın bir öncekini kusurlu bulduğu bir toplumla bağdaşmaktadır. Gösterinin eleştirisiyle bir şeylere sahip olan eser -"otantik radikallik"in bir öğesini içerdiğinden ya da kuramsal olarak açıklanan gösterinin bozulmasını betimlediğinden- gösteri açısından oldukça sakıncalıdır. Sitüasyonistler, kendilerinden öncekilerden çalıp uyarladıkları -çünkü nitelikten yoksundu- temel bilgilerine dikkat çektikleri halde, eşzamanlı olarak kültürel eşyaların satışa sunulduğu pazarların onayını veren gösteride ataları için bir yer kazandılar. Parçalanan çalıp uyarlama bir parçalanma olarak yeniden keşfedilir; kullanım gitse de tüketim kalır; çalıp uyarlayanlar çalıp uyarlamış olur.

26

Sitüasyonist gibi yaşamsal bir kavram orta seviyedeki anlaşılmazlığın bir yığınıyla birlikte, ister istemez en doğru ve aynı zamanda da en yanlış kullanımları tanımaktadır.

27

Diğer kuramsal kavramlarda olduğu gibi, sitüasyonist etiketi yok ederek sitüasyonist kavramın oluşturduğu karışıklık merakını ortadan kaldıramayız. "Sitüasyonist" teriminin belirsizlikleri aynı zamanda sitüasyonist eleştirinin belirsizliklerini de yansıtır, aynı anda toplumun bir parçası olarak ve ondan ayrı olarak mücadele eder, aynı anda partiden ayrılır ve bu ayrılışı inkâr eder. Bağımsız bir "sitüasyonist ortam"ın varoluşu - gelişmiş devrimci bilincin toplumsal yoğunluğuyla ve yoğunlaşmış sitüasyonizmin toplumsal somutluğuyla- bu dönemdeki bilinçli mücadelenin düzensiz gelişiminin çelişkilerini ifade etmektedir. Açıkça sitüasyonist olmak, akıllıca uygulamanın bir garantisi olabiliyorken sahtekârlığın ya da isteyerek zorla tutulan bir bilgisizliğin amaçlarının bir garantisi değildir aslında. "gösteri", yalnızca toplumun önemsiz bir unsuru olarak sayıldığı sürece, sitüasyoniste özgü bir kavram olarak dikkate alınacaktır. Ama bu toplum, belli başlı görünümlerini, temelde bildirilen teoriyi önleyerek ve sonra bu sınıflandırılamaz şeylerin bir araya yığıp bir taşta iki kuşu öldürmeyi düşünerek onların gerçek birleşmesini onaylıyor; bir kaynakçanın bir bölümü şunu içeriyor örneğin: "Günlük Yaşam, Tüketim Toplumu ve Sitüasyonist Konular."

28

S.E. için sitüasyonist etiket, yaygın tutarsızlıkla yeni bir gereklilik arasında bir çizgi çizilmesini sağlıyor. Bu terimin önemi, yaygın olarak bilinen ve uygulanan yeni gerekliliklerin ve proletarya hareketinin kendisini sitüasyoniste dönüştürmesinin etkisiyle yitiyor. Böyle bir etiket, simgelediklerinin gösterisel bir sınıflandırmasını da kolaylaştırıyor. Ama bu sınıflandırma aynı zamanda tek bir etiket taşıyabilen çeşitli sitüasyonist konumların tutarlılıklarını topluma sergiliyor; bu sergilemenin terim tarafından taşınan anlamlarının bütünlüğüne bağlı olan gücü zamana yenik düşüyor. Bu, birinin ya da bir şeyin sitüasyonist olup olmadığını bilmek için çeşitli karşılaşmalarda sorun olan terimin keskinliğidir ve sitüasyonist yanlısı terimini küçük düşürücü bir terim gibi evrensel olarak tanımlaştıran keskinliğin önemli bir ölçüsüdür. Etiketle olan ilişkileri eylemler için bir savunma sağlamadığı halde bazı anlamlarda sitüasyonistlerin eylemleri "sitüasyonist" terimini savunuyordu. Küçük zorluklarla "komünist", "Marksist" ya da "özgürlükçü" olarak kendi bölgelerini sunan toplum, o ana kadar ki herhangi bir görünüşünü "sitüasyonist" olarak göstermenin şimdiye kadar olanaksızlığını ve uygunsuzluğunu buldu.

29

Aslında çokça yandaşlarının yalnızca büyük bir yalan ve yanlış anlaşılmadan başka hayal edebildikleri herhangi bir sitüasyonizmin, hiç kimsenin ona yakın olmadığı süre içindeki başlangıcındaki sitüasyonist eleştirisi anti-ideolojik gibi görünüyor. *Enternasyonal Sitüasyonist* #1 de bildirilen "Sitüasyonizm yoktur.", "anlamsız" bir sözdür. Bu sözü yanlış kullanımından korumak için basit bir ayrım yeterlidir: SE'nin 5. Kongresinde, üyeleri tarafından yapılan her sanatsal çalışmanın "anti sitüasyonist" olarak nitelendirilmesi gerektiği kararı alınır. Fakat kendi ideolojileştirme tanımına ters düşen eleştiri kesin olarak ya da kesinlikle kendisini ondan ayıramaz. SE "çokça savaştığımız eski sanatsal düşünceden çok daha fazla tehlikeli" bir eğilim keşfeder, "daha çok modern ve bu nedenle de daha az anlaşılır(...) tasarımız aynı zamanda, birleşme karşısındaki modern eğilimler gibi şekil almaktadır. Böylece yalnızca doğrudan bir muhalefet değil, iki tarafın da aynı zamanda yer almaya başladığından beri bir benzerlik durumu söz konusudur(...) ister istemez düşmanlarımızla aynı yoldayız -çoğunlukla onlardan önde giderek." (*Internationale Situationniste* #9)

30

Herkesin bildiği modern aydın sınıfı sık sık, önceden kabul etmedikleri ama çok yakın bir geçmişte çoğunlukla onayladıkları sitüasyonist teorinin unsurlarından faydalanmaktadır. Üstelik doğrudan sitüasyonistlerden etkilenmemiş ve birbirlerinin varlığından habersiz birçok kuramsal ve ideolojik göstergenin kaçınılmaz bir biçimde aynı sorunları ve aynı belirlemeyi taşımaları oldukça anlamlıdır. Çünkü bu modern toplumun ve onun çelişkilerinin esas önem noktalarından başka bir şey değildir.

31

Sitüasyonist eleştiri kendisini geliştirdiğinde ve derinleştirdiğinde modern toplum, yalnızca kendi işlevselliğini ve karşıtlığını minimal derecede anlaması ya da en çok isteneni yansıtan gösteriyi temsil etmek için bu eleştirinin unsurlarını geri kazanmak zorundadır. Aksi takdirde kendi kör noktalarının kurbanı olur.

32

SE'nin sanat, proletarya, şehircilik, gösteri hakkında söylediği her şey, bugün her yere yayılmıştır. İdeolojik piyasanın anarşisinde bireysel ideolojiler, bir topluluk gibi olan kendi somut bütünlüğünden ayrılmış sitüasyonist teorinin unsularını içermektedirler. Cephe alınan bütün modernist ideolojiler sitüasyonizmi içerir.

33

Sitüasyonizm, girişimin devrimci hareketten çalınmasıdır. Günlük hayatın eleştirisi kendi gücü tarafından yönetilir. Gösteri kendisini, yaratıcı ya da en azından kendi yıkımının düşüncelerinin konuşulduğu tartışma alanlarında gerekli olarak sunar. Devrimci tezler devrimci düşünceler olarak ortaya çıkmazlar; belirli bir deneyime ve tasarıya bağlıdırlar ve yöneticilerin, yıldızların ve satıcıların açık görürlüklerinin beklenmedik bir patlamasından daha iyidir. sitüasyonizme dönüşen devrimdir.

34

Sitüasyonizm toplumu ne olduğunu bilmez; bunu kavraması için çokça erdemli olması gerekir. Yalnızca proletarya onu yok etme ilerleyişinde bütünlüğünü kavrayabilir. Bu, sistemi destekleyebilen ve onarılmış bir mevcut durumu doğrulayabilen çeşitli yanılsamaların ve ideolojik farklılıkların ürettiği devrimci cephedir. Sistemle denge içinde olan bir noktanın belirsizliğine ulaşan isyanların başarısı, böyle radikal bir başarıyı barındırabilen ve oluşturabilen bir sistemin mükemmelliğinin tanıtımında kısmen de olsa etkili olmuştur.

35

Sitüasyonizmin temeli birden bire ve tamamen anlaşılamaz. Kelimesi kelimesine alınması beklenemez ama ayrımın küçük bir aşamasını takip eder; eğer bu ayrım yok edilirse, aldatıcılık ortaya çıkar.

36

Kendi sitüasyonizmini üretmede toplum, diğer ideolojilerin uyumunu bozar, arkaik ve rastlantısal sahtekârlıkları sürükler ve parçalananları yeniden bir araya getirebilir. Fakat yanlış sosyal bilince yoğunlaşmada toplum, bu zaten kamulaştırılmış bilincin kamulaştırılması için bir yol hazırlar. Toparlanmanın kurnazlığı devrimcilere zorla doğru yolu gösterir ve dünyaya yayılmış olan sitüasyonizmin unsurları, yeterli kuramsal bir temel tarafından henüz geliştirilmedikleri bölgelerde kendi değişimine neden olur.

37

SE yalnızca söylediklerinin örneği değildi, her şeyden önce söylemedikleriydi. Gereksiz laflar eleştirel gücünü hafifletir. Belirsiz farklılık yaratmayan noktaların tartışılmasıydı. Egemen olan sözde diyalogun alanına girildiğinde, doğruluk yalanla yer değiştirir. Devrimciler nasıl susmaları gerektiğini bilmek zorundalar.

Ocak 1976

Sitüasyonizm Nedir?

Guy Bodson

Türkçesi: Melis Oflas

"Eğer şimdi sitüasyonizm diye bir şeyin olmadığını anlarsan geceni boşa harcamamış olursun" SE'nin 4. Konferansı (#5)

"Marksist misiniz? Marks, 'Ben Marksist' değilim dediğinde en fazla onun kadar Marksistsiniz." *E.S.* (#9).

Dokuz yıl önce özgürlükçü hareketin bazı durumlarına oldukça yakın ve diğer durumlardan çok farklı olan bir hareket doğdu. Neden ondan bahsetmiyoruz? Bir yandan bu hareket Sitüasyonist Enternasyonal konularının güçlü kuramsal görünümüne bağlı sessizlik gibi görünürken, diğer yandan da sitüasyonist uğraşların yalnızca küçük bir azınlığı ilgilendirdiği görülüyordu. Nedenleri neydi? Kuşkusuz en önemlilerinden biri, Lenin'den Bakunin'e kadar profesyonel devrimci olgusunun her zaman kültürdeki hareketten ekonomi-politik hareketi ayırması olmuştur. Onlara göre öncelikle hayatın materyal ilkesini değiştirilmeli ve yalnızca ikinci evrede kalanlarla (sanatsal problemler ve yaşam biçimi) ilgilenilmelidir, "kültür"ü burjuvanın elinde bıraktıklarını görmeksizin.

Bildiğimiz tüm verimlilik olasılıkları, tüketim üzerinde öncü biçimleri olan kapitalizmin (kendi varlığını sürdürmesi ve aynı zamanda tüm üretim sektörünün de -otomobilden silaha, sanat eserine yani kısacası kurallarını metanın belirlediği bir dünyanın müşterisi olup her şeyi satmak, satın almak- devamı için gerekli olan) teknik bilimleri yoluyla geliştirilmektedir. Nitelik, niceliğin karında kaybolmaktadır; nesnenin kullanım değeri (örneğin otomobilin) değişim değerinin ardında kaybolur.

SE yalnızca, tüketim toplumunun davranışının (şartlı özgürlük), habitatının, işinin, zaman geçirmesinin ve gösterisinin tesir ederek hâlihazırdaki gezegene yayılmasıyla ilişkili olarak var olmaktadır. Sitüasyonistler, var olan politik mücadelelerin faydasızlığını kınarlar (ilke olarak) ve açıkça kendilerinin taraflı olduklarını ve bir bütün olarak sosyal yapıyla

rekabet halinde olmadıklarını iddia ederler. SE üzerinde çalışmalarda bulunmuş olan Herbert Marcuse, "kültür" problemiyle karşı karşıya gelen hâlihazırdaki toplumun durumunu şöyle özetler: Kültürel bir alanda, bütünsel bir karşı yüceltme bölgesinde, çalışmakta olan bu toplumun bütünsel talepleri görülür. Bir özdeşlik ya da çalışma saatiyle boş zaman arasında bir karışıklık vardır, öyle ki çalışmaya adanan adam artık boş vakit bulamaz: daha fazla çalışması için gerekli davranışların tüm koşulları oluşturulur. Her şeyden önce kendisini işiyle özdeşleştirecektir. Edebiyatta, sanatta, somutlaştırılmış bir dilde ifade etmenin imkânsızlığı onu daha da kızdıracaktır. Topluma karşı olan suçlamanın tüm edimleri de bir "çok satan"a -piyasa tarafından hemen edinilen, aynı eleştiren toplum tarafından alınan, satılan, ücreti ödenen- kaçınılmaz bir biçimde dönüşmeden artık onları ifade edemez.

Şayet sitüasyonistler, gücün boş zamanı (vakit geçirme) almak istediğini öncelikle fark edebilselerdi, şüphesiz ki bu el koyma biçimine karşı bir saldırı düzenlerlerdi. Güç, üretime ve "seyircileri" tarafından oluşturulan edilgen tüketime ihtiyaç duymaktadır; böylece burjuva yaşam biçiminin sabit propagandası "kitleleştirilmiş" proletaryanın yabancılaşmasının temel ilkelerinden biridir. SE'nin bunun için söyleyecek bir şeyleri vardır: "Devrimci düşünce burjuva toplumundaki hayatın her gününü eleştirmelidir: mutluluğun bir başka fikri yayılmalıdır"(*E.S.* #2). Çünkü bugüne kadarki eski toplum hayatının eski yöntemleri kendilerini -devrimciler arasında bile- yeniden oluşturmaktalar. SE için içi ve dışı değiştirmek zorunludur: "İnsanlar arasındaki iletişim, toplumla ilgili politik programlar tarafından güvence altına alınamamıştır, anti

hiyerarşik ve özgürlükçü gruplarda bile."(*E.S.* #6). Sosyologları oldukça rahatsız eden geçici hareketin ortaya çıkışı, SE tarafından ifade edilen 'hayatın deneysel değeri'ne uymaktadır ama en çok da sitüasyonistler eylemi ve kuramı sistemleştirmeye ve düzenlemeye çalışmışlardır. Geçici olanlar eylemde doğaçlamadır ve daha az kuramsallaştırılanlardır ve böylece de güç tarafından kolayca telafi edilir. 'telafi etmek' sitüasyonist anlayışta bir anahtar sözcük gibi görünmektedir --- güç hiçbir şey yaratmaz, [basitçe] telafi eder. Eğer Birinci Enternasyonal'in oluşumunun enternasyonalizmin kullanıcılarının bir kopyası olduğunu söyleyebilirsek, sitüasyonistler gücü farklı bir anlamda telafi ederek farklı alanlardan unsurlar edinmişlerdir: sosyoloji, ekonomi-politik, psikanaliz, şehircilik… gibi. "Nitelik bizim güçlü çabamızdır." (*I.S.* #8) ve böylece bu toplumun küresel bir düzenlemesine varılır (tasarı, kendi eleştirisinden ayrılmazdır).

Sitüasyonistler, devrimci hareketin kuramsal ve uygulama olasılıklarını açıklığa kavuşturmak zorunda olan bir tartışmanın merkezindelerdir. Paradoksal olarak onlar, devrimci hareketin yok oluğunu bildirenlerdir: "Devrimden bahsetmekte açıkça gülünç bir şey vardır çünkü düzenlenmiş devrim hareketi, toplumun gülünç bir değişimin olasılıklarında yoğunlaştırıldığı modern ülkelerde çok önce ortadan kalkmıştır" (*I.S.* #6). Sitüasyonistler bir parti kurmayı talep etmezler. Eski devrimci hareket olarak adlandırıp saygı duydukları şeyle kendi doğru yolu gösterme tavrı, tarihsel sınıflamasında onu

ifade etmektedir: "Tipik işçi hareketinin [Birinci] Enternasyonal'den elli yıl önce, Marks ve arkadaşlarının 1845'te Brüksel'de çeşitli ülkelerden gelen komünist gruplarla düzenlediği ilk bağlantılarla birlikte başlamış olduğu kabul edilebilir. İspanyol devriminin başarısızlığından sonra bu tamamen sona ermiştir, "Mayıs Günleri"nin Barcelona'da 1937'de yaşandığı söylenebilir."(*I.S.* #7).

Sitüasyonist etkinlik, anti-kültürel olarak ilk bakışta nitelikli olabilir; bu görünüm, hareketin kurucularının Lettrist soldan ve sanatın yerini değiştiren partizanlardan gelen sanatçılar olmasıyla daha az anlaşılırdır. Sitüasyonist Enternasyonal, 28 Temmuz 1957'de Cosio d'Arroscia'daki bir konferansta kuruldu. Lettrist Enternasyonal ve diğer avant-garde sanatsal hareketlerden oluştu: Cobra, Bauhaus, Psikocoğrafya Enstitüsü. Başlangıçlarından itibaren sitüasyonistler, sanat eserlerinin üretimiyle ilgili bir meselede değil ama hayatı bir sanat eseri olarak kavrama konusunda sonuca ulaştılar; hayat, büyük bir oyunun algısında kısıtlamaları serbest bıraktı. Sitüasyonistler için bu ancak kolektif bir tarzda, çevrenin özgür inşasındaki üretimin kullanılan modern anlamlarının olasılığına sahip olarak gerçekleşebilirdi: "Durumların inşası, gösteri kavramının modern yıkıntısının ötesinde başlar. Gösterinin ilkesinin eski dünyanın yabancılaşmasına bağlı olduğunu -müdahale etmeksizin- bu noktadan görebilmek kolaydır. Tersine, kültürdeki önemli devrimci araştırmaların, seyircinin kahramanları örnek alarak kişiliğini o yönde parçaladığı, eylemde seyirciyi kuşattığı görülmektedir... Böylece du-

rum, kendi yapıcıları tarafından yaşatılmak için yapılır." (*I.S.* #3).

Sitüasyonistler eleştirel gerçeküstücü etkinliğe yol gösterdiler, daha çok sanatsal etkinliğin meta üretimine ve bir isyan gibi onları müzeye koymasına: "Bu toplumun ideolojisinin gerçekliği olan gerçeküstücü yalanların başarısı, sahte değerlerin bir hiyerarşisi gibi bırakılmaktadır ama döngüsünde açıkça kendisini mantıksız hisseder."(*I.S.* #4). Sitüasyonistler aynı zamanda "çılgın aşk" tarzının eleştirisine de öncü olmuşlardır: "Bu, varoluşun modern koşullarında aşkı olası tek macera olarak gösteren burjuva propagandasına katılır..."(*I.S.*#2).

Sitüasyonistler kullandıkları kelimelere kesin anlamlar verirler -- çalıp değiştirme,[22] dolanma,[23] birleştirici şehircilik,[24] kurulan durum,[25] gösteri[26]. Hem dünyanın kültürel etkinlikleri hem de politikaları için sürekli kullanılan ve şartlandırılmış topluluğu belirten sözcük "gösteri"dir. Asger Jorn bunu şöyle özetler: "Nedir bu gösterisel çelişkinin gerçeği? Savaşta stratejik bombalamaların yönetimiyle ilgilenen John Kenneth Galbraith, olması gerektiği gibi madalyalandırıldı, 'varlıklı toplum' kitabında modern kapitalizmin sosyalizm karşıtı olduğuna inanarak ve bugün kendi kökenini redderek ve Karl

[22] Detournement.
[23] Dérive.
[24] Unitary urbanism.
[25] Constructed situation.
[26] Spectacle.

Marks'a küfrederek Marksist birkaç dogmanın geçerli olduğunu itiraf etti. Bunun bir benzeri Rus toplumunda görülebilir, Marksizm'e her zaman inanarak onu şereflendirmek için Marks'a küfür etmekteler." Dünyadaki genelleştirilmiş telafi sisteminde gücün "işbirlikçiliği"nden bahsedebiliriz: "İki çadır savaş için hazırlanmak değildir ama güçlerinin dahili istikrarının bir görüntüsü olan bu dengenin sınırsız muhafazasıdır. Olası bir savaşı mecburi kılan gösterinin derecesini arttırımın devasa kaynakların akışkanlığıyla ilgili olacağı söylenmeden geçer."(*I.S.* #7).

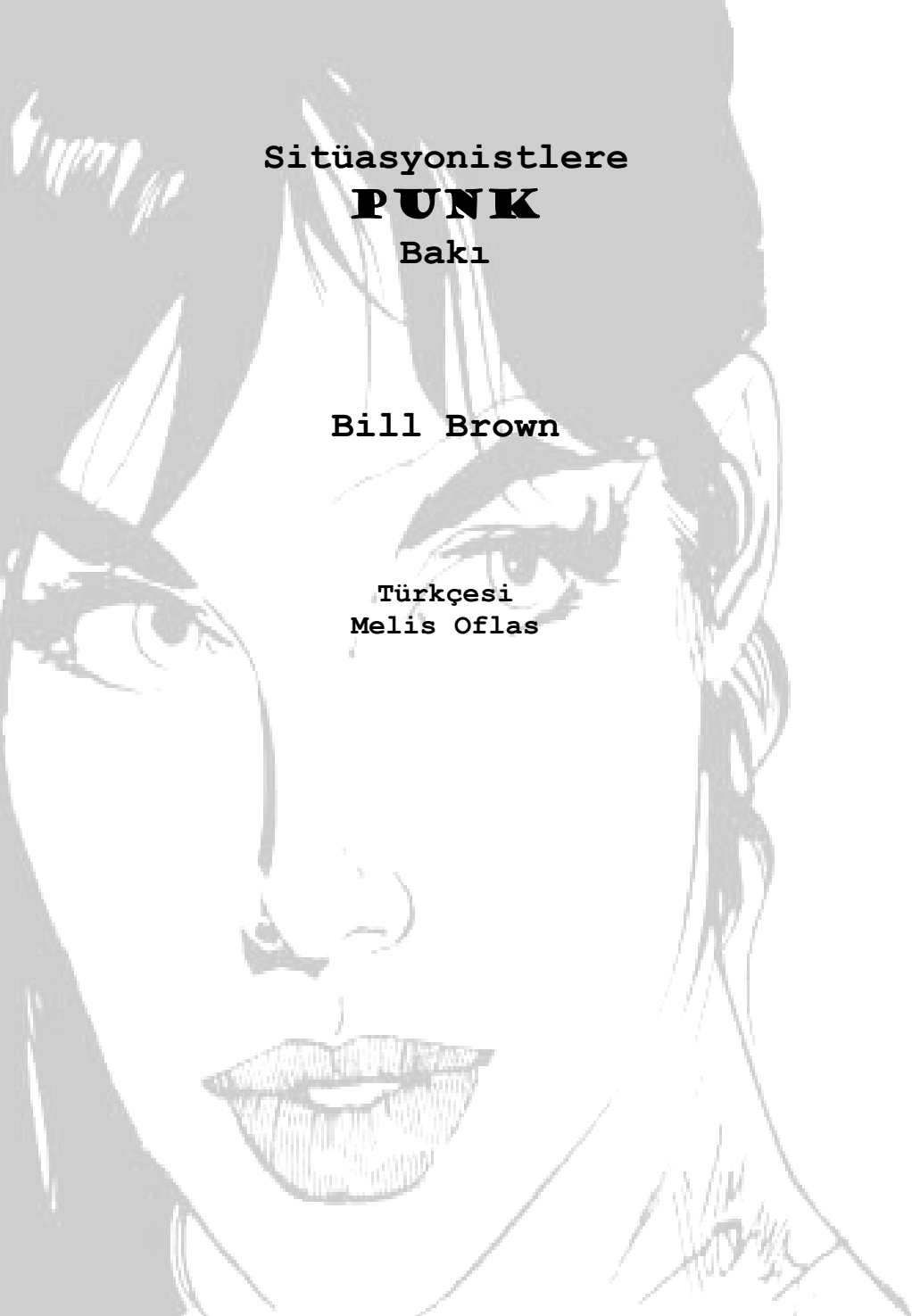
Kısaca söyleyebiliriz ki bu yazının başlangıcında özgürlük hareketinden çok uzakta kesin görünümler vardır. "ideoloji" kavramıyla bir benzerliği yok gibi görünmektedir: "Eski dünyanın her yerine yayılmış ideolojiler eleştirildi ve reddedildi ama hiçbir yerde Marks'ın düşüncesindeki bir ideolojide 'var olan koşulları örtbas eden' gerçek hareket serbest değildi: fikirler, efendilere hizmet eder." Neyi içerdiğini kavramak, bu cümledeki bağlamın yerini tekrar değiştiren adamların kullandıkları gibi gereklidir: Hegel, felsefenin sonu; Kierkegaard, teolojinin sonu; Marks, ideolojinin sonu. Sitüasyonistler bu konuları geri istediler, bu onlar için başka bir yaşamın yaratımında ortadan kaybolan bir sorundu. Bütün bu sorunlar insanın tarih öncesi sorunlarından daha fazla değildi. Kendi kökleri için zaten çok az anlaşılmış olan bu unsurların bir geri dönüşü problemiydi. Mesela Sartre kendisine "Marksist" diyordu ama felsefeye inanmaya başladığından beri öyle değildi.

Özgürlük hareketinde zihni meşgul eden bu konular uygulamada yoktular. Neden? Çünkü zamanında Marks'ın politik eylemindeki bir saplantı olarak görüldü ve Bakunin tarafından bir düşman olarak suçlandı ve aynı zamanda önemsizce ilgilenilen diyalektik akıl yürütme de vardı. Sitüasyonistlerin aynı yolu takip etmedikleri görülüyor: "İntihal gereklidir: gidişat bunu göstermektedir. Bir yazarın cümlesine yaklaşır, onun ifadelerini kullanılabilir kılar, yanlış düşünceyi yok eder ve onu doğrusuyla değiştirir."[27] İşte şimdi özgürlükçü düşünce tarafından zar zor onaylanan bir yerdeyiz, şüphesiz hatalı bir biçimde.

Devrimci hareket kesin olarak kendi çağının bir işlevi olarak hibe ettiklerini yeniden düşünmek zorundadır. Eğer sitüasyonist öneriler aşırı bir isteğe cesaret vermiyorsa, belki de bu zamanda yapılacak doğru bir yeniden-değerlendirmeye olanak sağladıkları içindir, yani kendi çağımızda yapılmalıdır.

Guy Bodson / 1966

[27] Lautreamont. *Poetry.*

Sitüasyonistlere PUNK Bakı

Bill Brown

Türkçesi
Melis Oflas

-1

Bu metin, kaynak gösterilmeksizin, serbestçe çoğaltılabilir, çevrilebilir ve uyarlanabilir•.

• Metindeki imlasızlık yazara aittir. Geri kalanlar da bize elbet:)-6.45

-2

1940lara kadar punkın çirkinliği ve uyumsuzluğuyla paylaşılan sanat biçimleri ve bohem yaşamın kökleri - görsel sanatlarda dada ve gerçeküstücülük, felsefede varoluşçuluk, müzikte serializm gibi - orta sınıf kültürü tarafından rezil ve iğrenç olarak algılanmıştır. Bu kötü şöhretli sanat biçimleri kendi zamanlarında hedeflerine ulaşabilirdi: estetik, politik ve ahlaki değerleri yıkma girişimlerinin üzeri kapatıldı. O zamandan beri orta sınıf kültürü, reklam endüstrisinin, toplum üzerinde "klasik" ya da "gerçekçi" gibi bakış açılarıyla üniversitelerde iyice tanıtıp çoğalttığı şeylerle sanat eserine dikkatle bakmaya başladı. Sonuç olarak bizim kuşağımız ölü bir kültürün anıtlarını somutlaştıran bu karşıt hareketlerin hatalı bir düşüncesiyle birlikte büyümekten çok yabancılaşmanın ve can sıkıntısının var olmadığı bir dünya yaratma çabalarının başlangıç noktası oldu.

-3

1976 son derece önemlidir. Punk, İngiliz sosyo-kültürel alanına karşı tavrını aldığında güçlü kültürel kurumlar --EMI ve CBS Records, Melody Maker ve New Musical Express gibi-- Damned'ı, Sex Pistols'ı ve Clash'i kollarını açarak karşıladılar. Pistols istisnasıyla birlikte punk gruplarının sarsıcı ilk dalgasını elleriyle beslediler. Özellikle Clash ona fırsatçılıkla yardım edenlere hep bir yardım arzusu gösterdi. 8 yıl sonra "punk rock" anlatım biçiminin ticari bir başarısına dönüştü, üniversitelerdeki erkek öğrenci birlikleri ve neo-naziler bile tuhaf ve tiksindirici olma korkusu taşımadan onu sevdiler. Tıraşlı kafaları ve toplu iğneleriyle mohikanlar, Clash ya da John Lyndon'dan bahsetmeden, gittikçe artan MTV frekanslarında görülebiliyorlar artık.

-4

1940lardan sonra estetik üretim tamamen meta üretimiyle birleştirildi. Yalnızca "sanat, sanat içindir" düşüncesine katlanmak yerine, kapitalist zorunluluk her zaman yeni ve iyi gibi görünen taze dalgalar üretti, satış hızları arttıkça arttı; gittikçe yükselen temel yapısal bir işlev şimdi, estetiğin değişikliği ve deneyselliği konumuna devredilmekte. Kapitalizmin kültürel mantığından gelen bu değişimlerin sonucu olarak değişiklikler, tekelleşme aşamasından çok uluslu kapitalizm sahnesine, sahip olduğumuz tarihsel algıya, tamamen aşındırılmış olan kişiselliğe ve kolektifliğe doğru bir hareketin sonucu oluşmuşlardır. Biz şimdi, daimi bir şimdiki zamanda yaşıyoruz. Bu koşullar altında geleceği kavramak nerdeyse olanaksız. Toplumun gelişimine karşı çıkan herhangi bir geleneksel girişim aynı toplum tarafından gizlice zararsız hale getirilip tekrar kendi içine çekiliyor.

-5

Resmi batı kültürünün entelektüel ilaveleri, herkesin bu sersemliği, rahatsızlığı ve kültürdeki tarihsel özgün değişimleri anlayacağına ve de devrimciler de dahil olmak üzere birinin yıllar önce muhalif yöntemlerle yeni bir duruş geliştirebildiğine bizi inandıracak. Artforum ve ZG gibi sanat dergilerinden, Paris ve Yale gibi üniversitelerin sosyoloji departmanlarına, The Village Voice ve In These Times gibi "alternatif" gazetelere kadar, genellikle "postmodernizm teorileri" başlığı altında birleştirilmiş olan konuların çözümlemeleri ve tartışmanın hızla akışı görülüyor şimdi. Şu ana kadar isyanın yeni biçimlerinin doğasıymış gibi çokuluslu kapitalizmin kültürel mantığının doğasından gelen meselenin gerçekliği 30 yıldır biliniyor! Bu fikre uygun olarak ve yalnızca kişisel yetenek olmaksızın, Sitüasyonist Enternasyonal diye bilinen aşırı kolektif bir grup oluyor. Sessizlik yıllarından sonra gelen "postmodernizm" çözümlemelerinin son zamanlardaki artışlarıyla Sitüasyonistlerin gelişen referanslarının birlikte bulundurulması tesadüf değildir. 1960ların başında SE'nin postmodern kültürün birdenbire görünürlülüğünü kabulüyle aynı derecede uygulanabilir bir paragrafında, SE şöyle yazdı: "birçok entelellektüel SE hakkında açıkça konuşmaya çekiniyor, çünkü ondan bahsetmek küçük bir yer almak anlamına gelir. Birçoğu tamamen yanlışlıkla, daha sonraki mesuliyetlerini yok etmek için bilgisizliklerinin yeterli olacağına inanıyor."

-6

1950lerin başında Paris'de oluşan Lettrist hareket, birkaç Avrupalı avant-garde grup tarafından 1957de Sitüasyonist Enternasyonali kurdu. Gelecek on yılda SE, sözde muhalefetçi Batının çokuluslu kapitalizminin ve Doğunun bürokratik kapitalizminin gittikçe artan keskin ve tutarlı bir eleştirisini geliştirdi. SE'nin geliştirdiği yeni kışkırtma yöntemleri Fransa'daki 68 Mayıs ayaklanmasını etkileyerek harekete öncülük etti. O zamandan beri --her ne kadar teşkilat kendini 1972de yok etse de-- sitüasyonist tezler ve yöntemler dünyanın her yanındaki düzinelerce ülkenin radikal akımları tarafından, belki de özellikle 1970lerin ortasında beliren İngiltere'deki punk hareketi tarafından devam ettirildi. Bu yazıda SE tarafından "çalınıp değiştirilen" (detournement) sitüasyonist yazı ve imajların yararlı bir seçimini sunmaya teşebbüs edeceğim, SE'nin başlangıcını ve gelişimini resimlemek gibi. SE'nin örneğinden gerçekten bir şey öğrenmek isteyen herhangi bir kimse onların bütün yazdıklarını okumak isteyecektir. Guy Debord'un "Gösteri Toplumu" yalnızca 10 ytl (ideefixe'den sipariş ederseniz 9,03 ytl, Ayrıntı Yayınları), Raoul Vaneigem'in Gündelik Hayatta Devrim kitabı (Gösteri Toplumu'yla aynı fiyatta, Ayrıntı Yayınları) ve şimdi elinizde tutmakta ve hatta sanırım okumakta olduğuz kitap, ki bedava da edinilebilmektedir…

-7

Geçmişte dayanamayan devrimci entelektüellerin hareketleriyle karşılaştırılabilen sitüasyonistlerin teorilerinin talihsizliği eninde sonunda kendi başarısızlıklarının belirli doğasında birleştirildi. Marksist düşüncede ve diğerlerinde olduğu gibi, devrimci eleştirideki son teşebbüsler, SE'nin çabalarının tüm sonuçlarını 1970lerdeki anlamlarının tam tersi olarak tanıttı. Var olan koşullarca kadın ve erkeklere kabul ettirilen genelleştirilmiş sahne iletişimde kültürel laf kalabalığının belirli bir usulünden başka oluşan bir şey olmadığı için onların bu koşulları kabulü onlara karşı bir isyan niteliğindedir. Söz konusu olan meseleye büyük bir kişisel tatminle "sitüasyonistlerin bizim üzerimizde çok etkisi oldu" diye ilan eden Feederz grubu örnektir; sitüasyonizme, bir ideolojiye dönüştürdükleri sitüasyonist teorilerin bütünlüğüne olan öfkelerine rağmen sitüasyonistleri şöyle açıklar: "SE'nin farkında olmayan ama kendi hayatlarını çekinmeden onunla karşılaştıran böyle insanlar, aşırı engellenmiş ve ilginç olmayan kıyaslamalardır." Biri SE'nin tezlerinden birine ters olan Feederz'in "Ölü Bedenler" şarkısını onu gerçekliğine ulaştırmak için tersyüz etmelidir (yani güncel koşulların ideolojik bir uygulamasının herhangi bir teşebbüsü kelime anlamıyla nekrofilidir). Bu düşünce yolunu izlemek (ve böylece sitüasyonistlerin düşünceleri, devrimci öfkeleri hakkındaki yanlış kanıları aydınlatmak): Feederz'in "Destruction Unit," adlı silahsız memnuniyetsizlik şarkısının gerçekliği, onu öncelikle kendisi için ters çevirmiş bakış açısının doğrulanması için ters çevrilir, diğer esaslar

üzerinde insan eyleminin varlığını hatırlatma kapasitesine sahip olamayan sıradan "dünya" tarafından sunulmuş yanlış eylemleri reddettiği kadar sözde devrimciler tarafından savunulduğunda kapitalist reklamcılıktan ve iki kez tiksindiricilikten dolayı ayırt edilemezdir.

-8

Bu yazının yazılmasını ve yayınlanmasını şaşırtıcı bir biçimde teşvik edecek, embesil bulunabilecek (Feederz tarafından) ya da sitüasyonistlerin tezlerinin ve örneklerinin uygunsuz kullanımına karşı iyi bir itiraz yapılabilir. **Benim umudum SE'nin uygunsuz kullanımlarını kasıtlı olarak beslemektir**, onun daha iyi kullanımlarının olasılığını diyalektik bir biçimde yaratacağım. Açıkça söyleyelim: bu yazıyı okuyan herkes sitüasyonistlerin geçmişte olduklarını anlamalı. Kendinden hoşnut referanslarıyla ortadan kaldırılmakta olan güvenliğin SE'nin ya da herhangi bir harici yetkilinin oluşması gibi her devrimci his benim de umut etmemi sağlıyor: yani kadın ya da erkek kendi düşünceleri ve eylemleri için kendi sorumluluklarını almalılar. Bu, otonomiye, militanlar, taraftarlar ve dalkavuklar olmadan gerçekten şekil verilen teşkilatların olasılıklarına doğru atılan ilk adımdır.

-9

Sitüasyonist Mustafa Hayat, 1966'da şöyle yazar: "yeni devrimci teori, kavramların esaslarını tekrar tanımlamadan ilerleyemez. 'fikirler geliştirilir' der Lautrémont. 'kelimelerin anlamları harekete katılır. **İntihal gereklidir**. İlerleme beraberinde gelir. Bir yazarın cümlesini benimser, onu kendi ifadesi haline getirir, yanlış bir düşünceyi çıkarır ve doğru olan düşüncelerle onu doldurur.' Marks'ın düşüncesini kurtarmak için onu sürekli olarak ifade etmek, doğrulamak, yabancılaşmanın desteğinin yüzyıllık ışığında ve onu inkâr etmenin olasılıklarında tekrar tasarlamak gerekir." Sitüasyonistler toplumun tutarlı bir eleştirisini yapma teşebbüslerinde Marks'ın, Hegel'in, Fourier'nin, Lewis Carroll'un, Sade'ın, Lautremont'un, sürrealistlerin, Henri Lefebvre'in, Georg Lukacs'nın - kısacası toplumun bütünlüğünün kuramını oluşturan itici güçlerin- yazdıklarını kendilerine mal etmişlerdir. Kendi eserleriymiş gibi yayınladıklarının sahibi olan neredeyse tüm teorist ve sanatçılardan farklı olarak sitüasyonistler, bağlılık gayreti ya da karşılık verme korkusu olmadan toplumu eleştirdiler. SE hiçbir zaman tekelleşmiş bir zihniyeti taklit etmedi ama onu kullandı.

-10

Marksist-sitüasyonist teorinin mihenk taşları şunlardır:

A) kapitalist toplumun bütün biçimleri, anonim ya da bürokratik olabilirler, en son çözümlemede genelleşme ve --kitlelerin seviyesinde-- yönetici ve icracı arasındaki sabit bölünmedir: emirler verenler ve onları yerine getirenler.

B) sonradan gelen teknolojinin bütünsel hâkimiyeti ve doğanın sömürgeleşmesi (yaşamını devam ettirmek için çabalamak zorunda olan insanlığın serbest bırakılışının bir zaferi), müdürlük, kapitalizmin ihtiyacı olan yerleştirme, ham madde ve üretimleri için yeni pazarları sömürmesiyle güçlenmesi, insan doğasını hâkimiyeti altına alıp sömürgeleştirmesi. Son alternatif yöneticinin kazanan doğaya karşı olan savaşı kabul etmesi ve artık gerekli ya da gereksiz bir şey arzu etmemesi.

C) insan doğasının hâkimiyeti ve sömürgeleşmesi temeli topluma dayanan bir tüketim biçiminden geldi, üretimin de topluma dayanmasına rağmen; bu "yeni" toplumu sitüasyonistler gösteri toplumu olarak adlandırdılar.

D) 19. yüzyıldaki yabancılaşmanın sebep olduğu ekonomik sefalet 20.yüzyılda yanlış bilince saplanmaya dönüştü.

E) bu yanlış bilinç "gündelik yaşam"ı (yani birinin kişisel olarak ideolojilerin ve metaların birlikteliğini seçmesi) "tarih"ten ayırdı (yani toplam miktarın işten ve ustadan olması). ve F) bu gösteri toplumu kendi varlığını daha fazla ve çok

fazla metayla birlikte tarih yapmaktan mahrum kalmanın bedelini ödeyerek sürdürmekte, bütün bunlar temel bir tatminsizlikten çünkü hayatta kalmanın ideolojisi içlerinde kodlanmış olarak kaldı.

-11

Marksist-sitüasyonist uygulamanın mihenk taşları şunlardır:

A)1910 ile 1925 arasındaki dönem boyunca, dadaizm, sürrealizm ve modern sanat biçimleri gösteri toplumunun düşünce düzlemindeki çalışmalarını çoktan ortaya çıkartmış ve yıkmıştı.

B) modern sanatın eylem düzlemindeki başarısızlığı aynı dönemdeki işçi hareketinin başarısızlığından ayrılamaz.

C) post-sürrealist modern sanat, şimdiki zamanın işçi hareketleriyle birleşmiyorsa, yardım edemez ama sıkıcı, verimsiz ve açıkça çokuluslu kapitalizm için savunucu olur.

D) kesinlikle modern bir işçi hareketi vardır; güncelliği geçmiş fikirlere tutunan modern proletaryanın herkesin ne olduğunu görmesini engellemesi bir sorundur.

C) can sıkıntısının dışında ayaklanmayan bu modern proletarya daha henüz bunun herkesin etrafını saracağını bilmemektedir.

ve F) modern sanatın özgürlüğünün uygulamaya geçmesinde sitüasyonlar (bu sözcük "sitüasyonist"den türetilmiştir) yaratıldığında, modern proletarya neyin gerçek olacağını bilecek ve ona seyirci olmaktan çok modern özgürlükte yaşamak isteyeceğini kavrayacaktır.

-12

Birisi sitüasyonistlerin gelişiminin üç ana dönemini ayırt edebilir. 1957deki Enternasyonalin asıl oluşumundan önce gelen birincisinde sitüasyonistler, kendilerini dolanmalara, günlerce, haftalarca ve bazen aylarca şehrin içinde gezmelere, Lettrist Ivan Chtcheglov'un adlandırdığı "unutulmuş istekler"in ne olduğunu bulmaya çalışmaya adadılar: oyunun imajları, tuhaflık, gizli isyan, inkâr. Dolanmalar günlük hayatın yeni bir görüşünü düzenleyen kendini bilme teşebbüsünün bir parçasıydılar; kendini tanıma olmaksızın sıradan bir yere sahip olan bir gelişmeydi. 1958 ile 1962 arasındaki üçüncü dönemde sitüasyonistler, sanatın yerine başka bir şey koyarak deneyler yaptılar. Bu deneylerin dört biçimi vardı:

1) fotoromanlardaki fazladan yerleştirilmiş ya da değiştirilmiş konuşma baloncuklarının uygulanması;

2) kitle haberleşme araçlarındaki gerilla yöntemlerinin reklamı;

3) sitüasyonist mizahın gelişimi;

4) sitüasyonist filmlerin üretimi. Bu yazıyla birlikte birisi "otantik" sitüasyonist karikatür ve fotoroman örnekleri bulabilir. (otantik kelimesini tırnak içine aldım çünkü sitüasyonist mizahın tüm noktası, yalnızca parodi ve hiciv'in "otantik" örneklerle üretilebilmesinden gelen bir anlayışın idrak edilmesidir.) 1963'le 1968'i kapsayan üçüncü dönemde SE, bir teori

ve örnek alınacak eylemin uygulamasını geliştirdi. SE; davet ederek, kutlayarak, çözümleyerek ve olabildiğince sıklıkla 1965deki Watts ayaklanması, 1966daki Cezayir Devrimi ve 1967deki öğrenci direnişleriyle gerçekleşen Çin Kültürel Devrimi gibi geri ret örnekleriyle uygulamalı destekler vererek başarılı tek devrimci hareketin enternasyonal devrimci hareket olduğuna olan inancını açıkça belli etti. Bu eylemlerden bazıları hiçbir yere ulaşmadı; bazıları --1966da Strasbourg üniversitesindeki Fransız sibernetikçilere, 1967de Nanterre üniversitesindeki sosyologlara karşı yapılan SE saldırıları gibi-- tarihteki ilk yasadışı ve ilerleyen bir endüstri toplumunun ekonomisini durduran en geniş genel grev olan Mayıs 68'e ulaştı.

-13

Belki de SE'nin en devrimci görünüşü, meta "dünya"sının hiyerarşik koşullarının ve ona direnmeyi talep eden muhtelif sözde "işçi" yandaşlarının dahili üretimini sabit bir biçimde reddetmeleriydi. "SE, büyük bir teşkilat olamaz ve hiçbir zaman köktenci konvansiyonel grupların yaptığı gibi müritleri kabul etmez." demiş 1963'te kimliği belirlenemeyen bir sitüasyonist. "eski dünyanın bilinen silahlarından biri, belki de hayatın düzenini değiştirmek için teşebbüste bulunan gruplara karşı en çok kullanılanı, katılımcıların birkaçını 'yıldızlar' gibi ayırmak ve yalnız bırakmak içindir. Kendimizi 'doğal'mış gibi görünen bu yönteme karşı korumalıyız. Bunların arasında biz, çoktan reddedilmiş olan yıldızlar görevine ve yıldızlara bağlı olmaya talibiz. SE yalnızca patlamayı düzenleyecek; özgür patlama bizi ve diğer denetimleri sonsuza dek kurtarmalı." cümleleriyle bağdaşan, 1968deki patlama gerçekleştiğinde, ayaklanmanın içinde yer alan diğerlerinden farklı olarak sitüasyonistler her ne olursa olsun, geçici olarak yenilmiş gösteri toplumunun onlara sunduğunun karşılığını vermek için zaferlerini değiş tokuş etmezler. Daha doğrusu SE, isyanın en köktenci olasılıklarını tanımlamak için reformizme karşı mücadele verdi ve en sonunda sitüasyonistler Mayıs 1968'in en köktenci tanımlamasını arkalarında bırakacaklardı ama olmadı.

-14

Eğer Mayıs 1968 ayaklanması Sitüasyonist Enternasyonalin fark edilmesi, yöntem ve tezlerinin onaylanması olsaydı bu fark ediliş aynı zamanda SE'nin sonu olacaktı. sitüasyonistlerin kendi teşkilatlarının inşası sırasında gösteri toplumu hakkında kullandıkları teoriler olmasına rağmen, teori düzenlemesi faaliyetine onları dahil etmezler. SE'nin ortaya attığı sitüasyonist teorinin onaylanmasıyla oluşturulmuş güçlü tepki, tutarsızlığa, etkisizliğe ve en sonunda da tüm deneyimlerin büyük psikolojik baskısına direnmekte hazırlıksızdı.

-15

Mayıs 1968 ayaklanmasının akıbetinde, Maximum Rock 'n' Roll okuyucuları için çok önemli olan iki şey meydana geldi. Birincisi devrimin görülebilir bir merkezden belirsiz bir marjinal olaya taşınmasıydı. Az gelişmiş ülkeler görünürdeki tekelleşmelerini anlaşmazlıkta kaybettiler; ama "üçüncü dünya" devrimleri hiç durmadı; basitçe modern olana dönüştüler ve her gün daha fazla, gelişmiş ülkelerdeki mücadeleye benzer bir mücadele ediyorlar. İsyanın eski uzaklaştırılmış hareketlerine karşı yabancılaşmanın ve can sıkıntısının uzaklaştırılması gibi görünen enternasyonali ve çoğalmayı kendilerine tanıtıyorlar şimdi. Bu, devrimi her yerde ama en çok proletaryada gören bozuk ideolojilere sahip küresel görünürlüktür. 1968 Mayıs'ının ikinci sonucu, 1950lerde refahını ilan eden toplumun şimdi resmen bunalımda olması. sitüasyonistlerin sanat hakkında söyledikleri her şey (proletarya, gösteri) her yerde yayımlandı -- olmazsa olmaz eksiklikleriyle. Devrimci tezler, gerçekten onların ne olduğunu göstermez (devrimcilerin fikirleri) ama sağduyunun beklenmeyen patlamasında, yanılsamanın yıldızları ve satıcılarının görüldüğü imajlarda ortaya çıkar. Bu hipotezi doğrulayan İngiltere'nin en büyük ve en tutucu markası olan EMI Records'un "Anarchy in the U.K."i yayımlamayı kabul etmesi oldu.

-16

Sex Pistols'ın dehalığı --onu 1970lerin ortasındaki İngiliz punk hareketinin çağdaşlarından ayıran tarzı-- 1968 Mayısının sonucundaki toplumsal zayıflığı tamamen anlamalarıydı. MPLA'e, UDA'e ve IRA'e keskin referanslar yaparak "Anarchy in the U.K." birden birçok şeyin üstesinden geldi: devrimcilerin üretimiymiş gibi devrimci fikirleri yeniledi; devrimin görünen merkezi doğasına modern toplumun dikkatini çekti; toplumla memnuniyetsizliğin aynı anda büyük bir etki ya da hiçbir şey olmadığını iddia ederek bir bunalım halinde gerçek umutsuzluğun arkasında duran toplumun resmi bildirilerini açığa vurdu. Onlardan önceki sitüasyonistler gibi, Sex Pistols onlara sunulan toplum için kazandı, "Anarchy in the U.K." temelini değiştirmedi. Pistols, yükselerek oyuna girdi: "God Save the Queen"de ideoloji tarafından benimsenen kutsallık düşüncesinin işlevini ortaya koyarak; "Pretty Vacant"da imaj merakına meydan okuyarak ve "Holidays in the Sun"da hemen şimdi bir tarih yazılmasını talep ederek. Bir kez daha sitüasyonistler gibi Sex Pistols da yalnızca patlamayı düzenledi; onlar -- en azından Johnny Rotten -- kurtulmak için özgürce patlamaya izin verdiler. Eğer biri Melody Maker'ın "rock 'n' roll'da sitüasyonizmin muhteşem kullanımı" diye bahsetti Malcolm McLaren'e inanıyorsa, Pistols ve SE arasında sağlam bir bağlantı vardır.

-17

Bu yazının başlarında artık orta sınıf kültürü için şaşırtıcı olmayan punkın öldüğünü öne sürdüm ve şimdi gittikçe artan MTV frekanslarında bu görülmekte. Oldukça açık ki aynı şey hardcore hareketi için söylenemez. Hızlı davranmazsak, hardcore akımının günleri sınırlı olabilir. Zaten şimdiden biri, punkı sakatlayıp sonunda da yok eden hardcore'u aynı güçsüzlük içinde bulabilir: yani ona dahil olan insanların büyük çoğunluğu meta "dünyası" ile olan ilişkilerini kuramsallaştırmıyorlar. Böyle bir eleştirinin eksikliğinde, hardcore akımı kendisini anarşizmin bir ideolojisini geliştirerek görünürlüklerini sürdürmeye çalışan, hiç bilmedikleri bir ziyafetin küflenmiş yemek artıklarıyla birlikte atılan bir salata olan kararsız liderlerin küçük gruplarının koruması altında buldu. Anarşizmin iki uç arasında sallandığı bir dönemden daha fazla hiç olmadı -- biri teslim olma ve bağımlılık yolunda (Jello Biafra'nın belediye başkanı kampanyasında olduğu gibi), diğeriyse daimi isyan (Dead Kennedy'nin "Nazi Punks Fuck Off"u) -- üzerinde devrimci bir akım yaratmak için tamamen temelsizdi. Bir örnek mi? Dead Kennedys'nin East Bay Ray'i (grubun gitaristi) : "kaç insanın bizim ciddi olduğumuzu düşündüğünü görseniz şaşırırsınız. 'Kill the Poor' Portekiz listelerinde 4. sırada. Bunu yönetimin yükselttiğini düşünüyoruz." diyor. hardcore akımı, dahili olduğu kadar harici düşmanlarından da kendisini korumak için, insanları boşaltmaya niyetli Frank Discussion (Feederz'in solisti) ve Ian MacKaye (şarkıcı, gitarist) gibi öncülerine karşı ayaklanmalı; bu onların "kurulu

sahne"deki önemlerinin azalması anlamına gelen listelerdeki sıralarını düşürmeli; herkesin sosyal hayatın bütünüyle olan kendi ilişkisini anlayabileceğini ifade eden kendi sıralarındaki kalitelerini arttırmalı ve modern proletaryanın devrimci güçlerle bağlı olduğu anlamına gelen ulaşımını enternasyonalleştirmeli. Bir an önce! Zaten ben çok fazla zamanınızı aldım.

MINI ALBUM

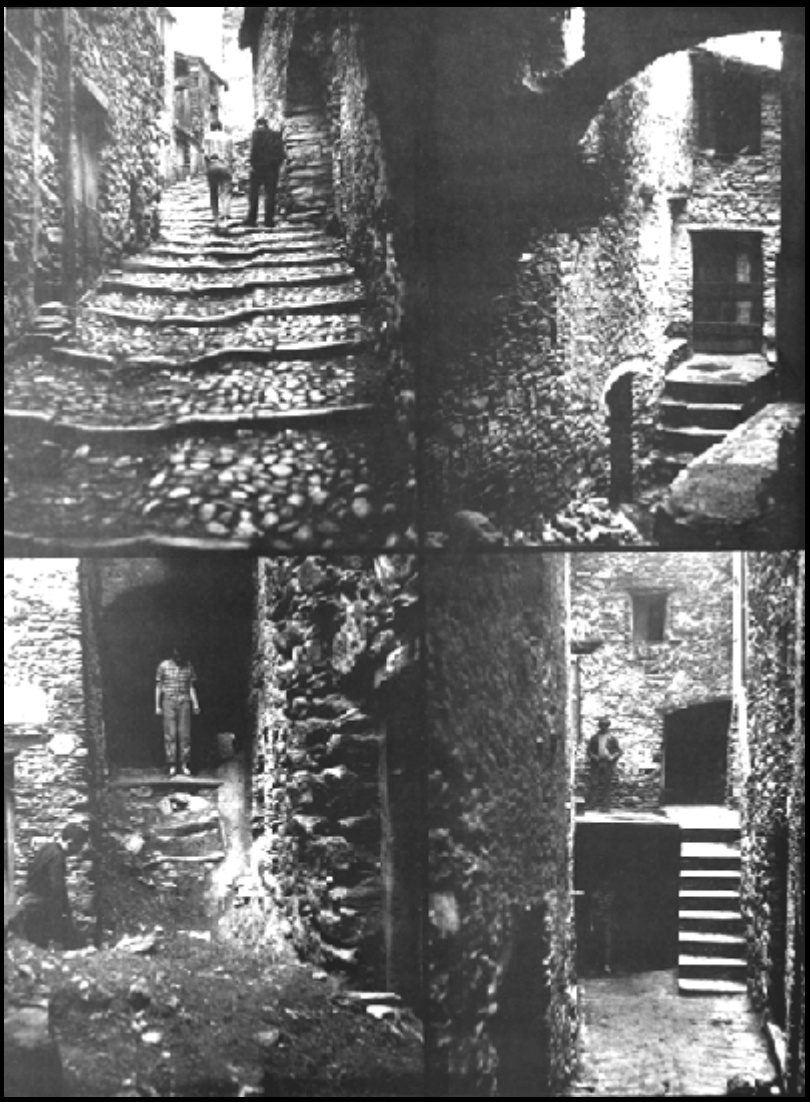

OCCUPATION
DES USINES
CONSEILS OUVRIERS
UNIVERSITÉ DE P
FACULTÉ DES LET

Guy Debord et Alice Becker-Ho

RIGHT TO WORK?
NO THANKS.

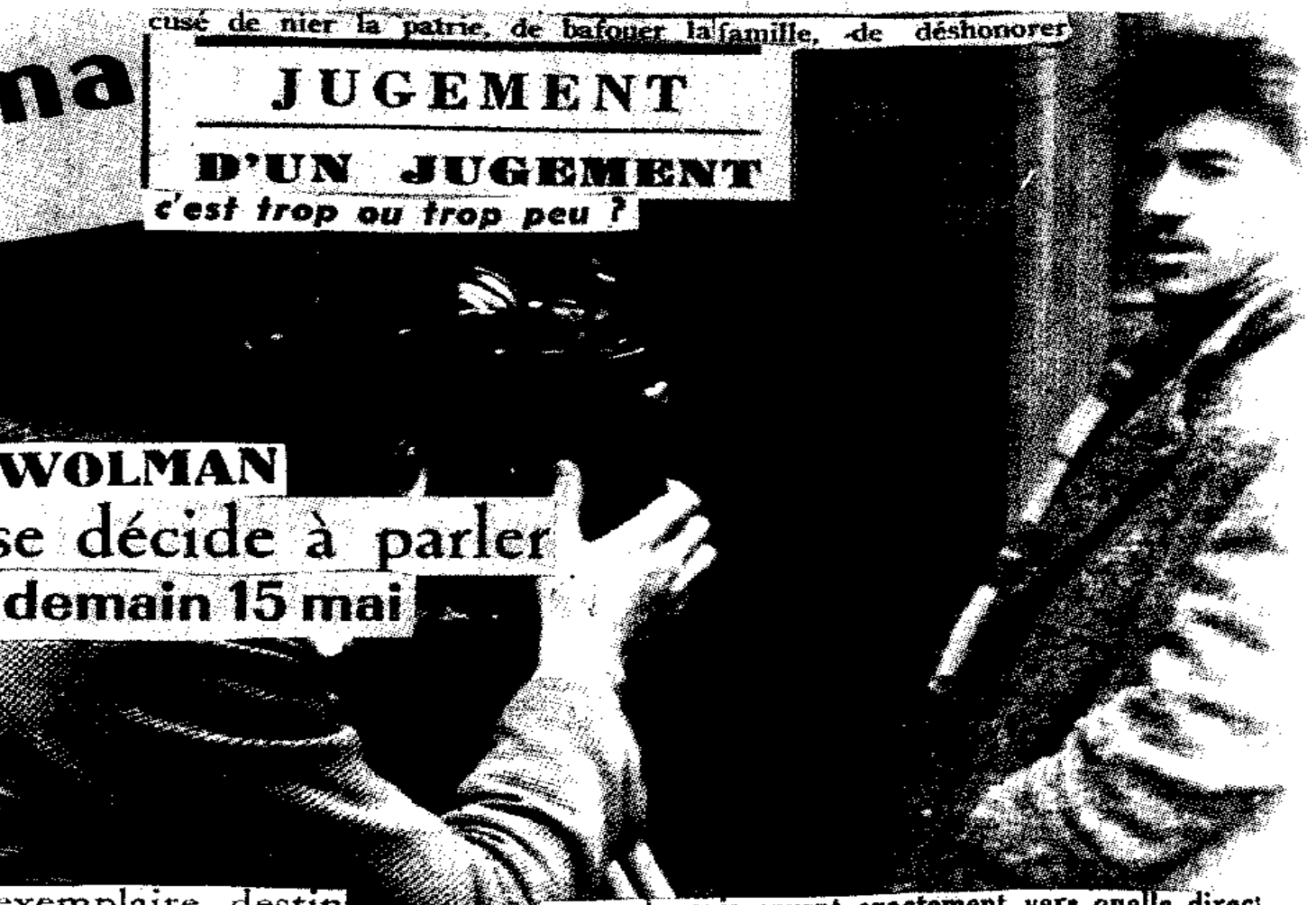
ABOLISH WORK!

cusé de nier la patrie, de bafouer la famille, de déshonorer

JUGEMENT

D'UN JUGEMENT

c'est trop ou trop peu ?

WOLMAN

se décide à parler

demain 15 mai

exemplaire destin

asard, mais savent exactement vers quelle direct

INUTILE DE CHERCHER
VOICI LES PREUVES LES PLUS CONVAINCANTES
DEUX AMÉRICAINS SUR TROIS CROIEN

BLACK ANARCHY: PILLAGE AS THE NATURAL RESPONSE TO THE AFFLUENT SOCIETY

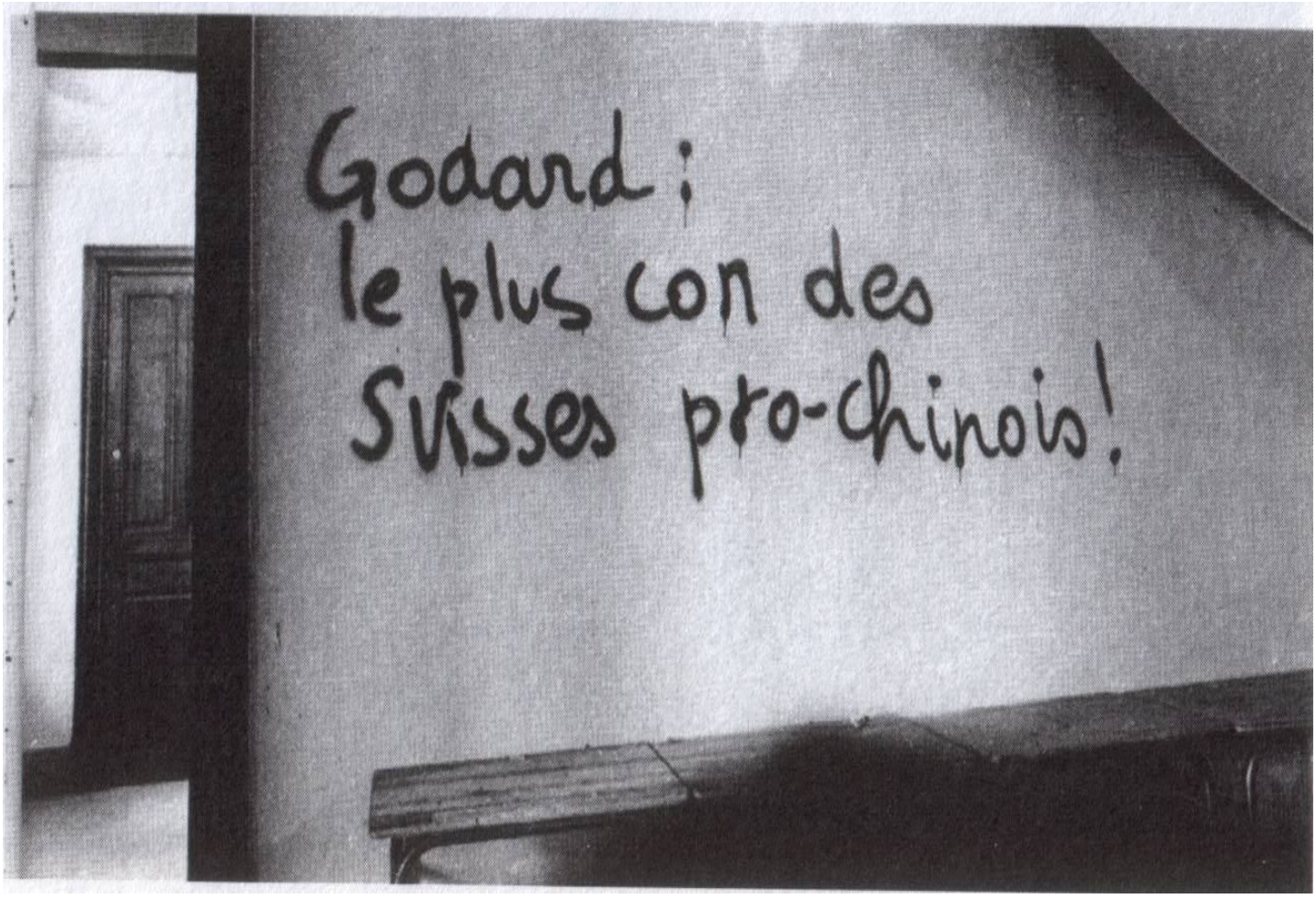

am nothing but I must be everything

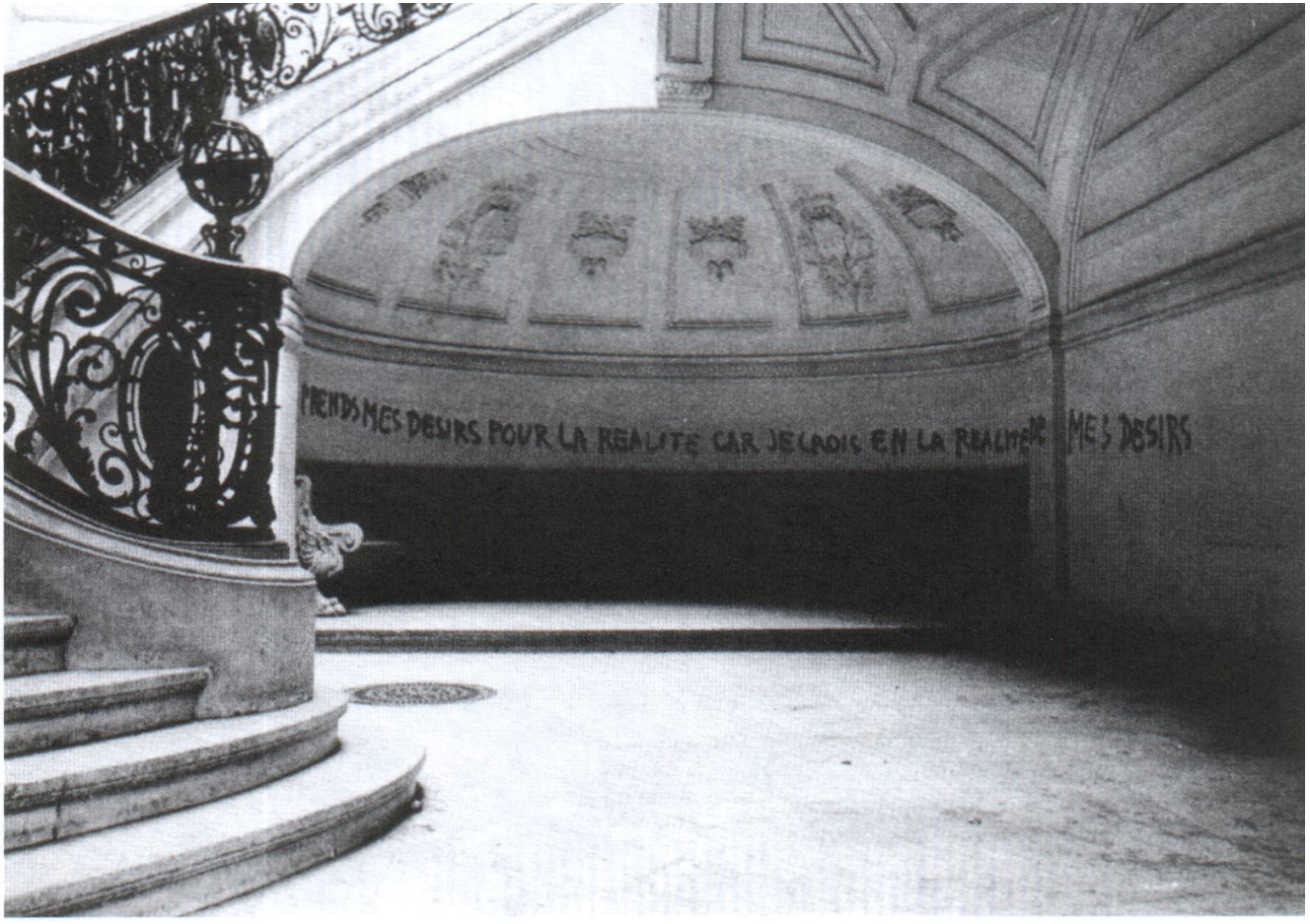
— Karl Marx

OUI
VOTEZ
OUI LE PEUPLE LE FLN

Soyons Cruels!

Godard :
le plus con des
Suisses pro-chinois !

NI DIEU NI MAÎTRE!

PRENDS MES DESIRS POUR LA REALITE CAR JE CROIS EN LA REALITE DE MES DESIRS

APRÈS LES FEUX D'ARTIFICE !

La vitesse, élément du confort

IMPOSSIBILITÉ DE

ET MANNEQUIN

EXTRACTO DE LAS CONDICIONES GENERALES

Samedi matin on le sait, Jacqueline Harlope 26 ans, ex-mannequin de haute couture, rentrait

A la saveur délicate de l'ananas, joindre le plaisir aigre du *mal des ardents*.

Elle entendit alors la fenêtre et prit dans la rue un haut

LE JOUR, LA NUIT, L'HEURE du mal des ardents

TISSUS

"mystère"

encore à vivre ?

Elles veulent des nuits élégantes

Pour être parachutiste il suffit d'avoir 18 ans au moins, mais les examens préparatoires peuvent être passés à tout âge) une résistance physique normale et un peu d'esprit de suite. Et, jeunes gens, jeunes filles, quel merveilleux moyen de sortir de la vie banale et médiocre de chaque jour !

Dangereuses acrobaties sur la glace pourrie

ALCOOL

Bon goût

Moi, je tiens bien l'alcool »

la route pendant la nuit

HISTOIRE du stupéfiant

BELLE SITUATION

PRINTEMP

LE JOUR, LA NUIT, L'HEURE

intermittence

NOTRE JEUNESSE DORÉE

RÉALISATION DE LA PHILOSOPHIE

tous les camerades chômeurs du Nord
les jeunes filles à épouser pour 2000 francs

Il ne se passe pas de nuit

Pouvoir choisir (de 14 à 18 ans)

du BRUIT et de la POUSSIERE

En amour aussi

peu de chances d'échapper à la mort

le monde chaque nuit en buvant

massacrés

en QUELQUES MINUTES et SANS DOULEUR

LE TRAIN FAIT GAGNER DU TEMPS

Toujours prêt à tout faire qui a fait le Tour du Monde

Irréalisable au point de vue mécanique

UN NOUVEL ATTENTAT

C'EST FAUX

AU UNIVERS FANTASTIQUE

[redacted]

VIGILANCE!

LES RÉCUPÉRATEURS SONT PARMI NOUS!

"ANÉANTISSEZ DONC
A JAMAIS
TOUT CE QUI PEUT
DÉTRUIRE
UN JOUR
VOTRE OUVRAGE"
(SADE)

COMITÉ ENRAGÉS - INTERNATIONALE [illegible]

A NANTERRE

COMME AILLEURS IL N'Y A PLUS DE HASARD.
LA PROBABILITE FAIT LES COMPLICITES
CEPENDANT QUE LA CHANCE NOUE LES RENCONTRES.
C'EST ALORS QUE BONHEUR ET MALHEUR PRENNENT FORME.

LES IDEES S'AMELIORENT. LE SENS DES MOTS Y PARTICIPE.
TOUT CE QUI EST DISCUTABLE EST A DISCUTER.
LE BLEU RESTERA GRIS TANT QU'IL N'AURA PAS ETE REINVENTE.
QU'ON SE LE DISE !

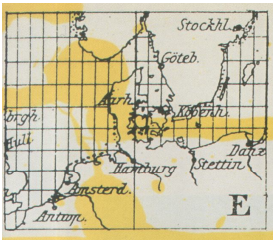
à vous de jouer camarades !

IMPRIMERIE SPÉCIALE DES ENRAGÉS - NANTERRE LE Tr 2 68

Tract réalisé par la Fédération des COMITES OUVRIERS-ETUDIANTS, NE NOUS LAISSONS PLUS ENCULER ! ! ! de la Banlieue Sud de la Région Parisienne.

la lutte continue ! !

COPENHAGUE je passais mon temps

5 SLAGS ØL
17 SLAGS VIN
RØD AALBORG
SOLBÆRROM
PEBERMYNTELIKØR
1,31 *pr. genstand*

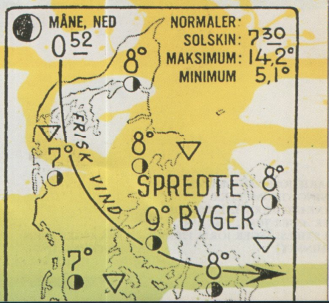
la sensation d'être écrasé de fatigue

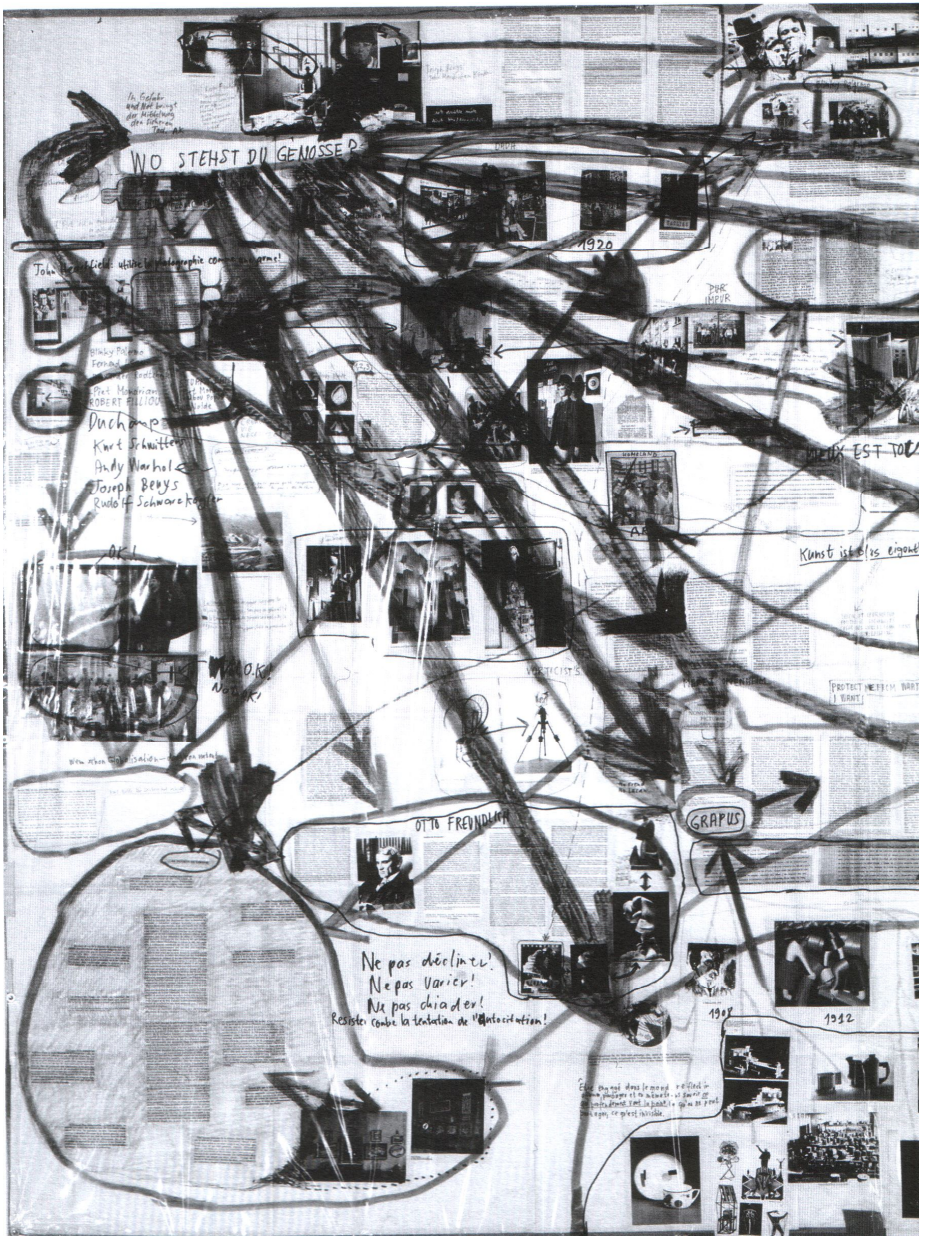
THE WORLD.

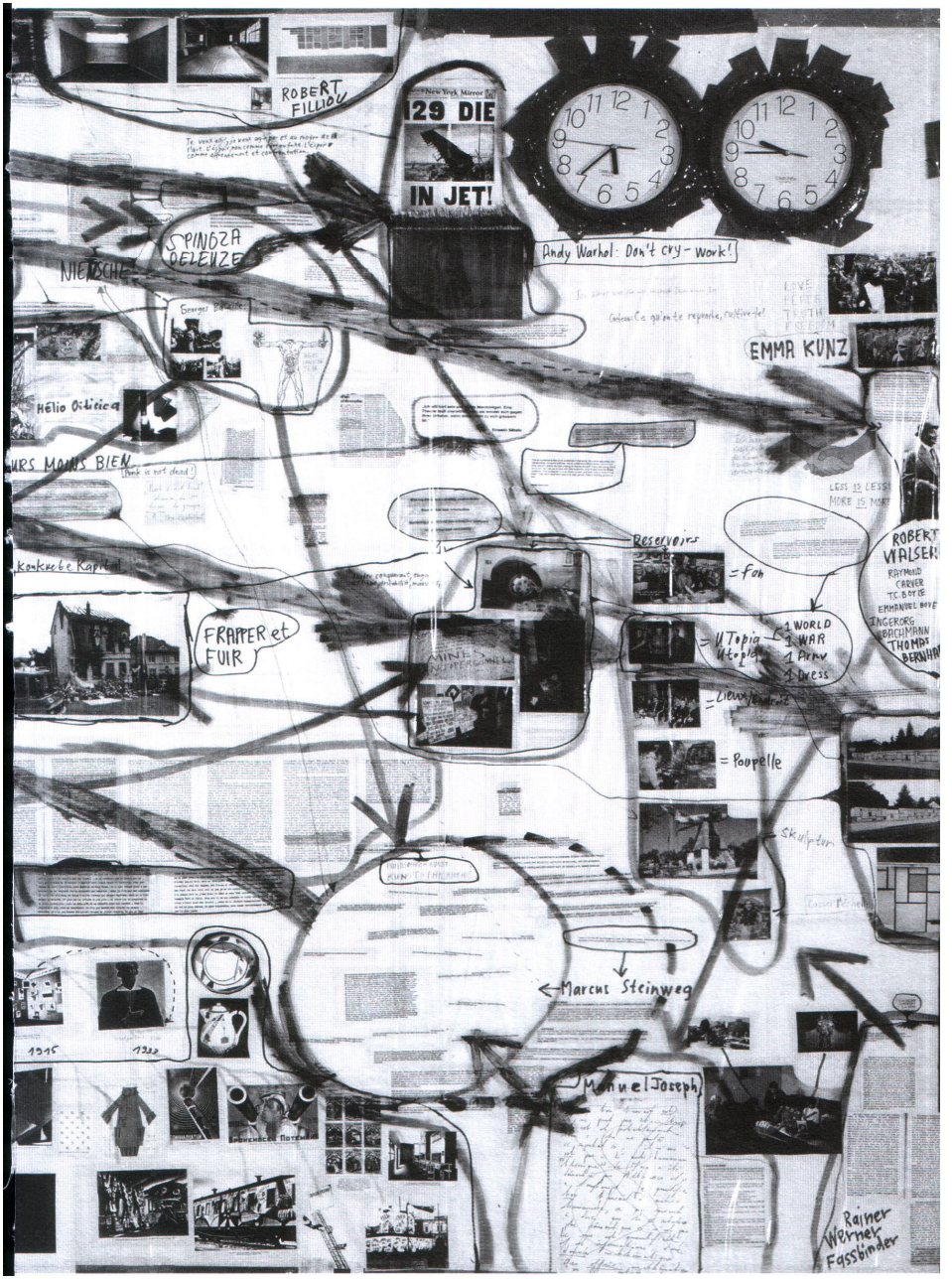
Ils avaient passé la nuit

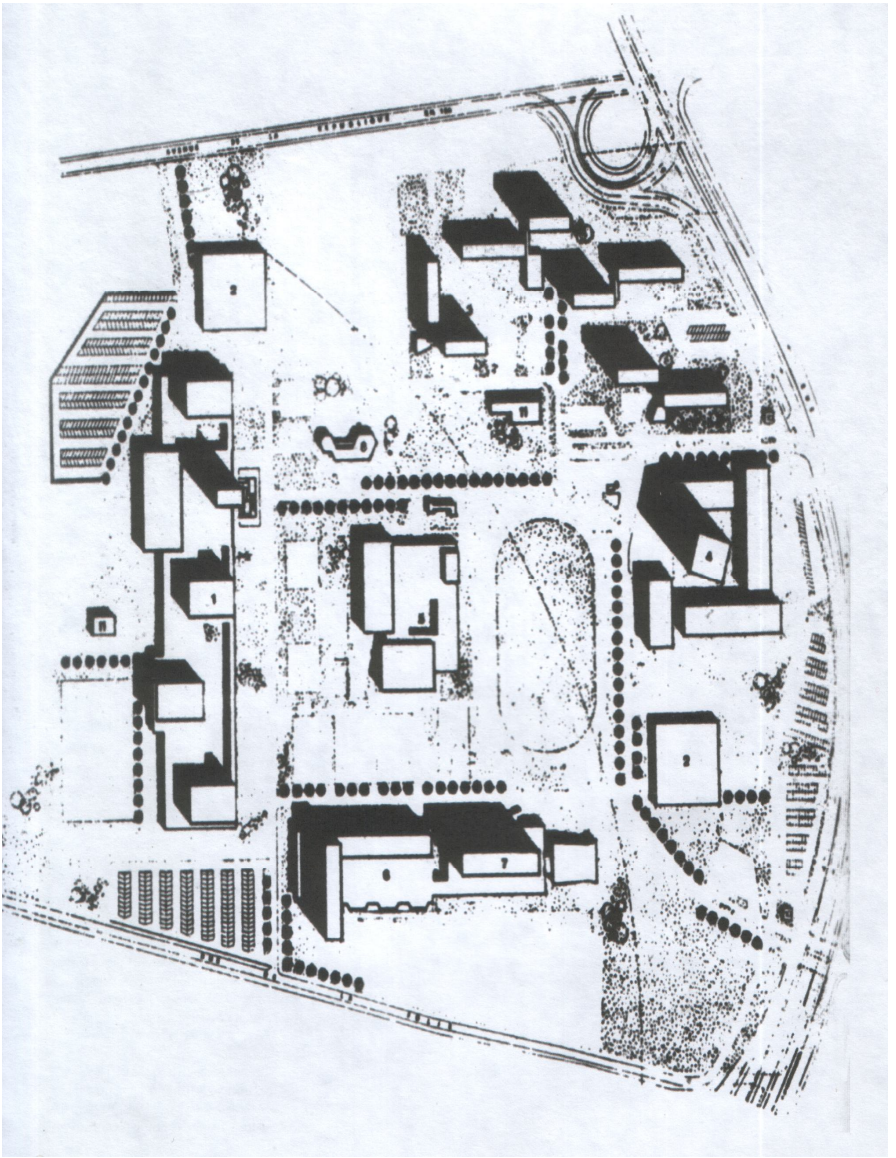
tous les plaisirs de l'ete

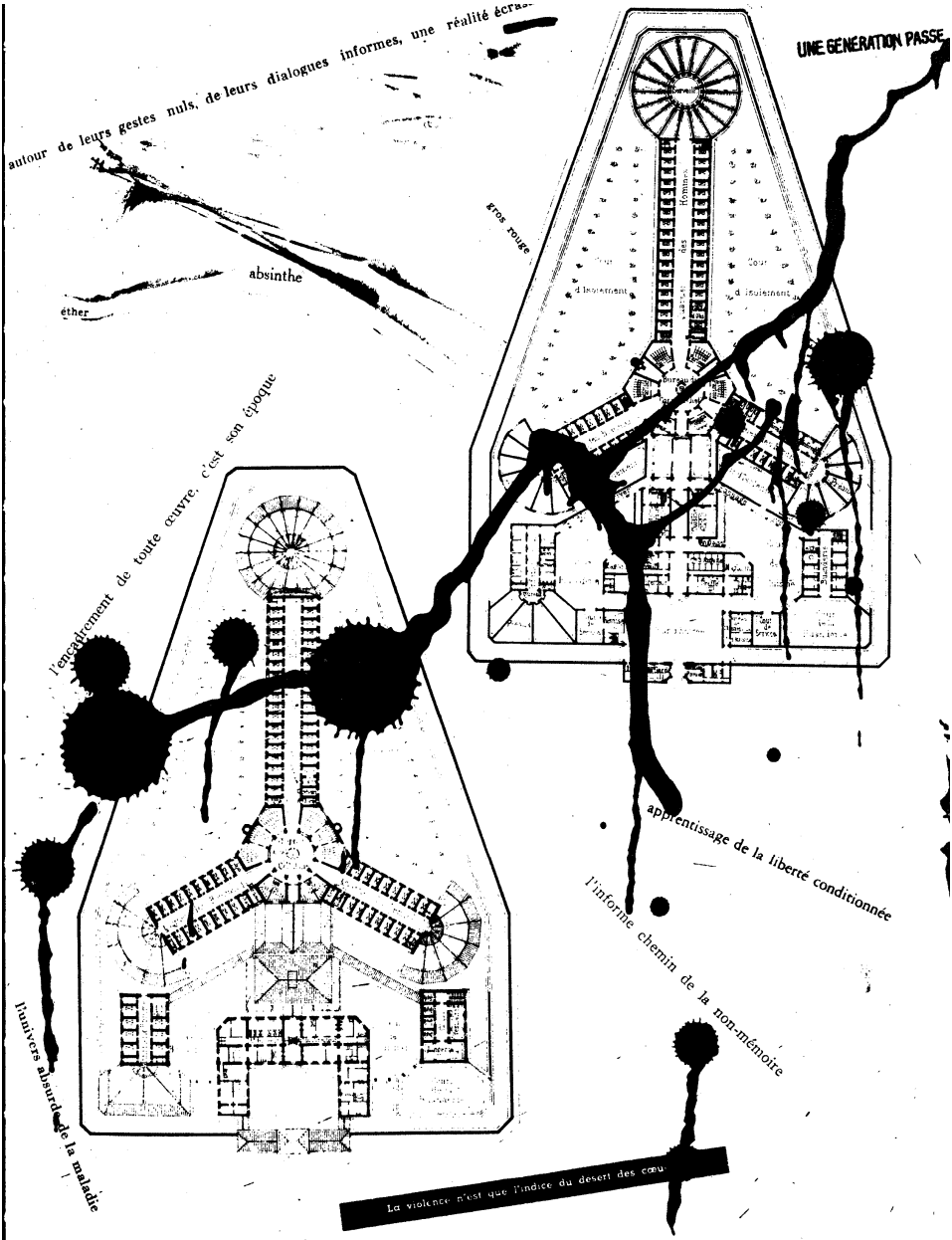
toutes les conditions nécessaires

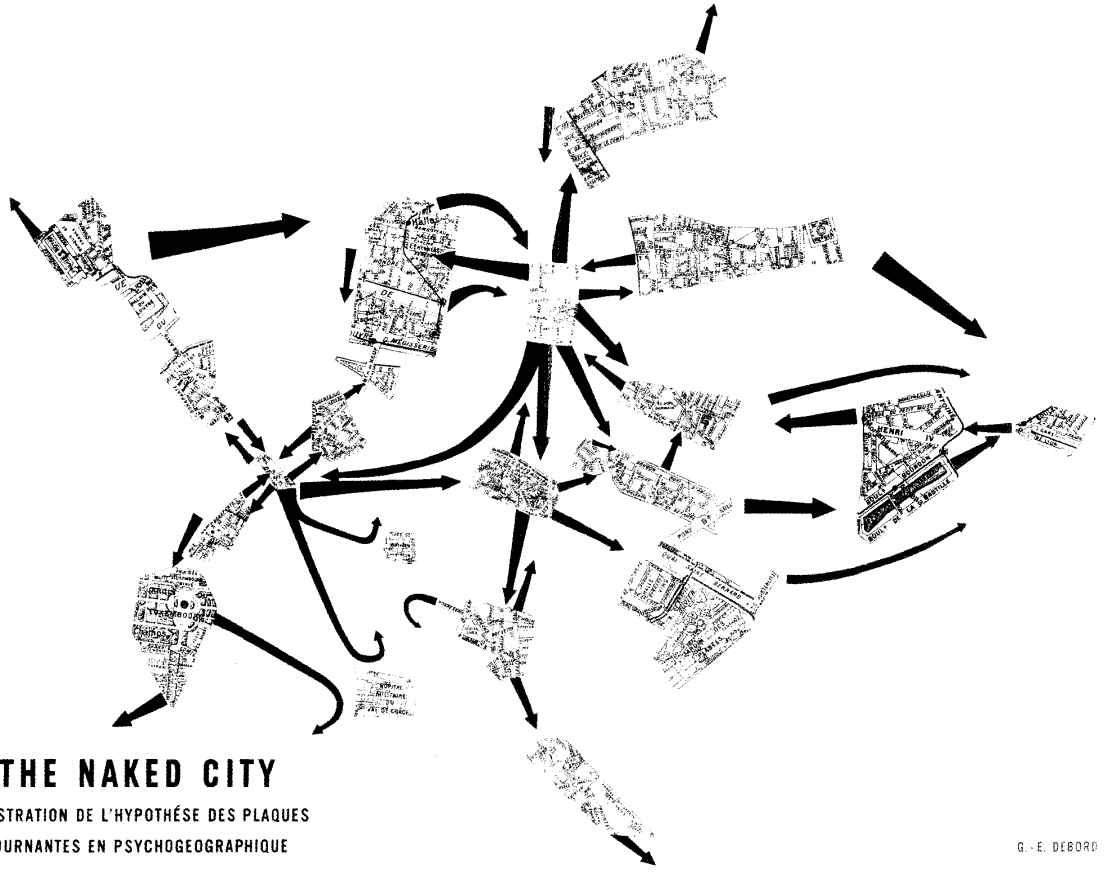

WO STEHST DU GENOSSE?
1920
Duchamp
Kurt Schwitters
Andy Warhol
Joseph Beuys
Rudolf Schwarzkogler
Kunst ist tot, es eigent
OTTO FREUNDLICH
GRAPUS
Ne pas déclin-er!
Ne pas varier!
Ne pas changer!
Résister contre la tentation de l'identification!
1912

ROBERT FILLIOU
New York Mirror
29 DIE
IN JET!
NIETZSCHE
SPINOZA
DELEUZE
Andy Warhol: Don't cry - Work!
EMMA KUNZ
Hélio Oiticica
URS MOMS BIEN
Reservoirs
= Fan
= Utopia
1 WORLD
1 WAR
1 Pony
1 Dress
= Poupelle
FRAPPER et FUIR
Marcel Steinweg
Manuel Joseph
Rainer Werner Fassbinder

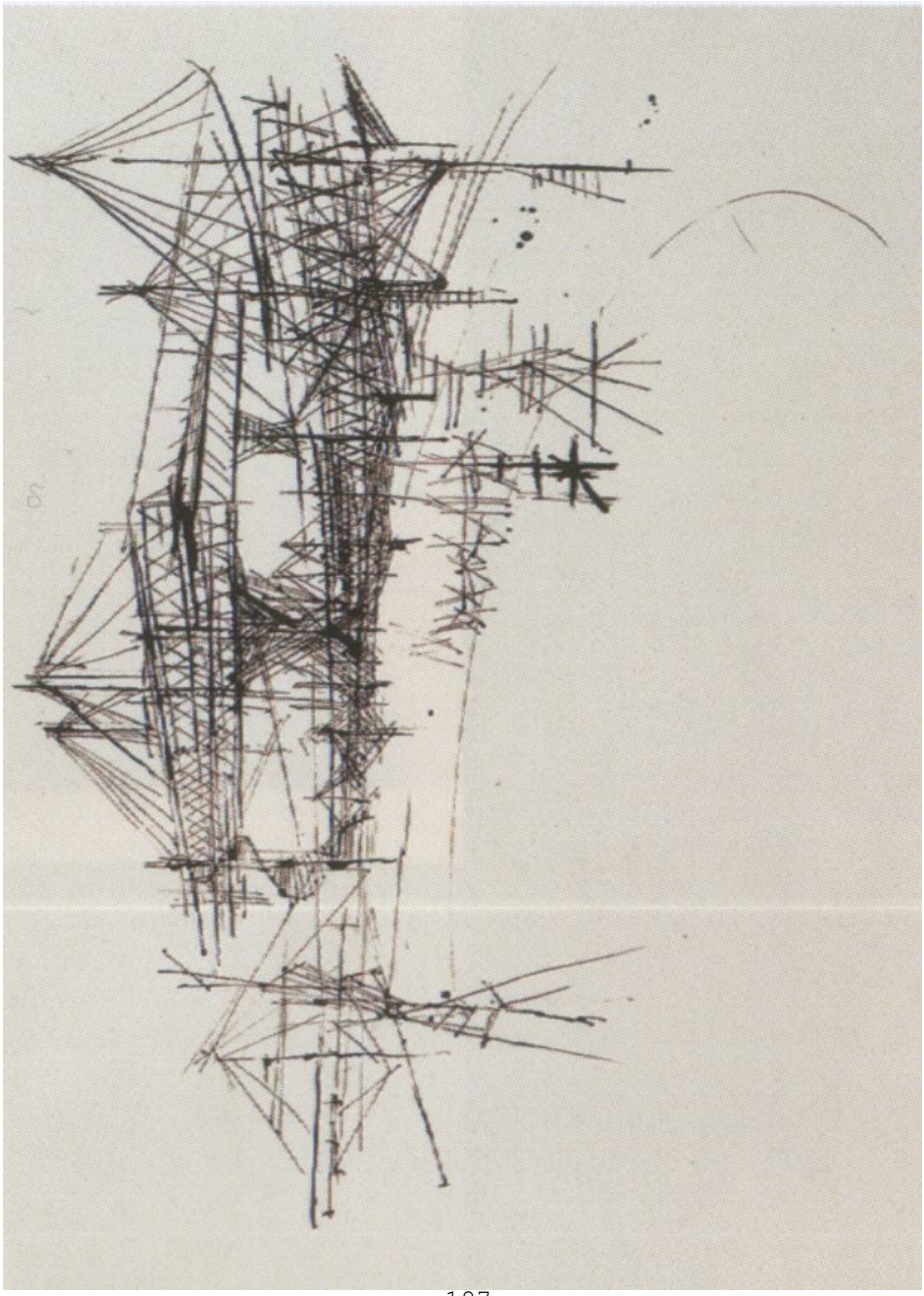

autour de leurs gestes nuls, de leurs dialogues informes, une réalité écra
absinthe
éther
gros rouge
UNE GENERATION PASSE
l'encadrement de toute œuvre, c'est son époque
apprentissage de la liberté conditionnée
l'informe chemin de la non-mémoire
l'univers absurde de la maladie
La violence n'est que l'indice du desert des cœu

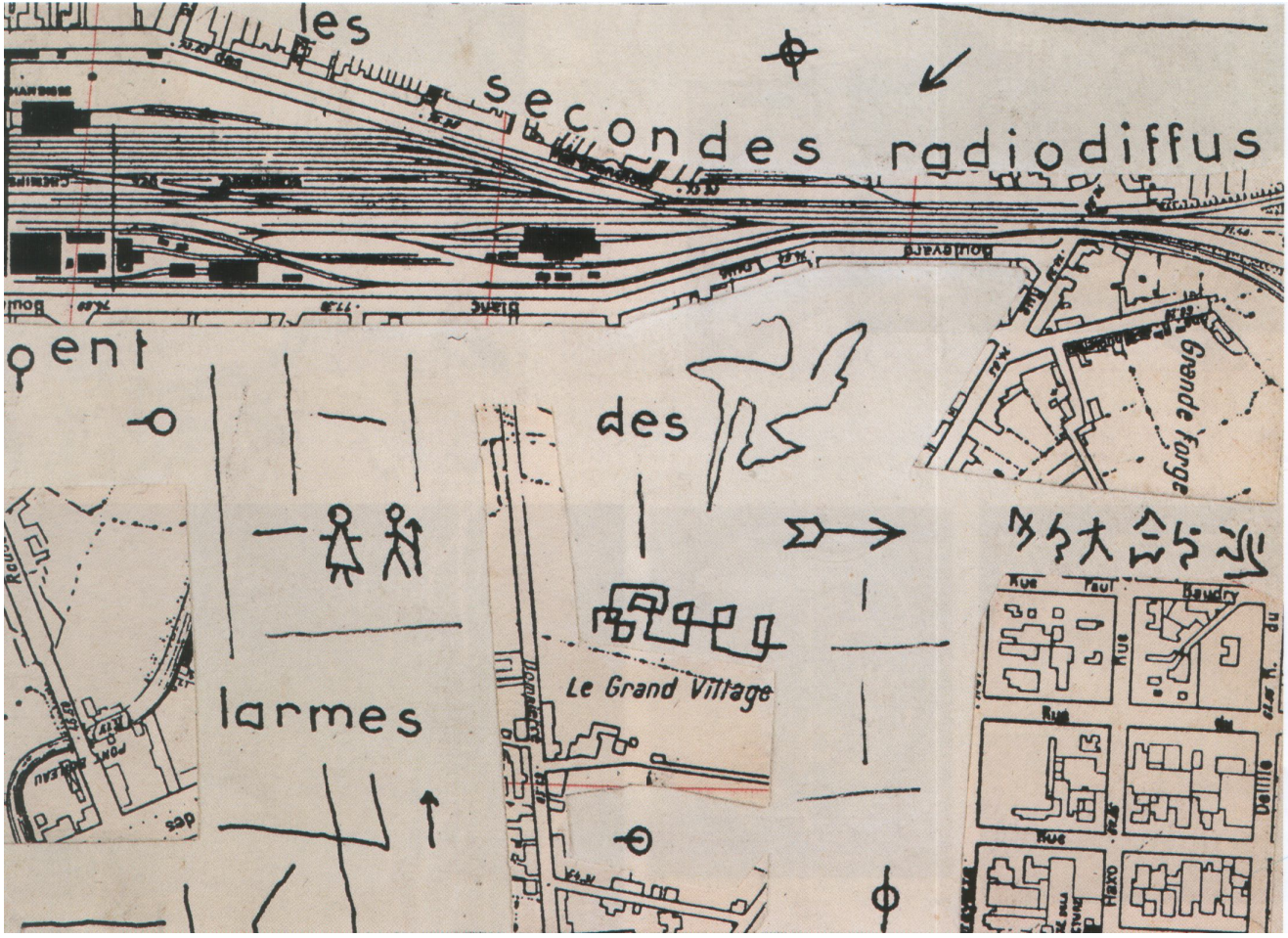

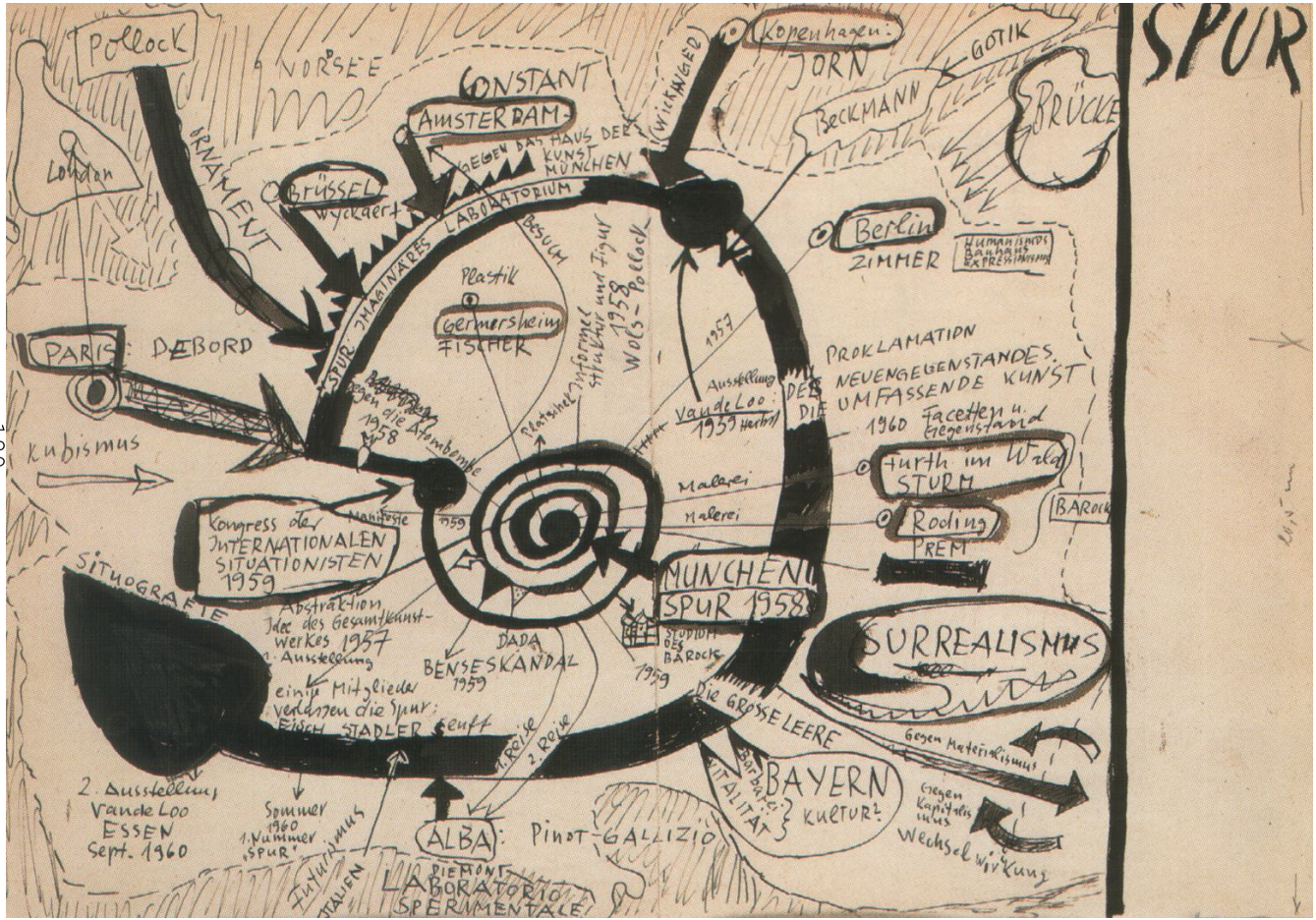
THE NAKED CITY

ILLUSTRATION DE L'HYPOTHÉSE DES PLAQUES
TOURNANTES EN PSYCHOGEOGRAPHIQUE

G.-E. DEBORD

les
secondes radiodiffus
ent
des
larmes
Le Grand Village
Grande forge

SPUR
Pollock
NORDSEE
CONSTANT
AMSTERDAM
GEGEN DAS HAUS DER KUNST MÜNCHEN
LABORATORIUM
London
ORNAMENT
BRÜSSEL
Wyckaert
IMAGINÄRES
BAUHAUS
Kopenhagen
JORN
GOTIK
BECKMANN
BRÜCKE
Berlin
ZIMMER
Plastik
Germersheim
FISCHER
PARIS
DŒBORD
kubismus
PROKLAMATION
NEUEN GEGENSTANDES.
UMFASSENDE KUNST
1960 Facetten u. Gegenstand
Furth im Wald
STURM
Rooling
PREM
BAROCK
Malerei
Kongress der INTERNATIONALEN SITUATIONISTEN 1959
SITUOGRAFIE
Abstraktion
Idee des Gesamtkunstwerkes 1957
1. Ausstellung
einige Mitglieder verlassen die Spur:
EISCH STADLER Senft
MÜNCHENER SPUR 1958
STUDIUM DES BAROCKS
DADA
BENSESKANDAL
1959
SURREALISMUS
Die GROSSE LEERE
gegen Materialismus
BAYERN
KULTUR?
ITALITÄT
Bombast
Gegen Kapitalismus
Wechsel Wirkung
2. Ausstellung
Vande Loo
ESSEN
Sept. 1960
Sommer 1960
1. Nummer
„SPUR"
ALBA:
Pinot-GALLIZIO
PIEMONT
LABORATORIO SPERIMENTALE
ITALIEN
Futurismus

ÉPASSEM
DE LA